

**MAHALLE PARKLARININ PLANLANMASINDA
YASAL, KURUMSAL VE UYGULAMAYA YÖNELİK
ÇERÇEVE: BURSA, NİLÜFER İLÇESİ İÇİN ÖNERİLER**

Gözde AYDINOĞLU

T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MAHALLE PARKLARININ PLANLANMASINDA YASAL, KURUMSAL VE
UYGULAMAYA YÖNELİK ÇERÇEVE: BURSA, NİLÜFER İLÇESİ İÇİN
ÖNERİLER**

Gözde AYDINOĞLU
0000-0002-1251-256X

Prof. Dr. Sibel POLAT
(Danışman)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

BURSA – 2023
Her Hakkı Saklıdır

ÖZET

Yüksek Lisans

MAHALLE PARKLARININ PLANLANMASINDA YASAL, KURUMSAL VE UYGULAMAYA YÖNELİK ÇERÇEVE: BURSA, NİLÜFER İLÇESİ İÇİN ÖNERİLER

Gözde AYDINOĞLU

Bursa Uludağ Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Sibel POLAT

Yeşil alanlar kenti fiziksel, sosyo-kültürel, ekonomik, estetik, ekolojik yönlerden şekillendirirken kentlinin yaşam kalitesini de doğrudan etkilemektedir. Bu kapsamda insanlara yaşadıkları çevrede nefes alma, sahip olduğu çeşitli fonksiyonlarla rekreasyonel faaliyetlerini gerçekleştirme fırsatı sunan, yürüme mesafesi içinde yer alan öncelikli alanlardan biri mahalle parklarıdır. Mahalle parklarının bu işlevlerini gerçekleştirebilmeleri için, adil bir dağılımla planlanması ve fiziksel açıdan asgari standartları sağlaması gerekmektedir. Bununla birlikte; sanayileşme, göç, nüfus artışı, hızlı kentleşme gibi problemlerle ortaya çıkan planlama, yönetim ve uygulamaya yönelik eksiklikler, mahalle parklarının niceliksel ve niteliksel açıdan yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bu çerçevede çalışmanın amacı; planlama açısından mahalle parkı standartlarının ve tasarım kriterlerinin tanımlanması, Bursa'nın planlı gelişen bir ilçesi olan Nilüfer örneği üzerinden mahalle parklarının planlanmasını etkileyen yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik çerçevenin ve problemlerin tanımlanması, mahalle parklarının geliştirilmesine-arttırılmasına yönelik öneriler geliştirilmesidir. Çalışmada öncelikle literatür araştırması yapılmış, Nilüfer ilçesinden seçilen mahalle parkları üzerinde alan çalışması gerçekleştirilmiştir. Seçilen parkların mevcut kullanım biçimleri ile plan kararları, uydu görüntüleri, nazım imar planları ve uygulama imar planları üzerinden karşılaştırılmış, yerinde fiziksel tespit ile mahalle parkı tanımına ne kadar uydukları ölçülmüştür. Ayrıca Bursa Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Mahalle Muhtarları, TMMOB Bursa Şubesinden uzmanlar ile sözlü görüşmeler yapılmış, mahalle parklarının planlanmasında yasal, kurumsal ve uygulamaya dair sorunlar belirlenmiştir. Sonuç olarak, çalışma alanlarındaki mahalle parklarının niceliksel ve niteliksel açıdan yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Mevzuatta mahalle parkı tanımına, kriterlerine, standartlarına yönelik eksikliklerin, mahalle parkı planlamasında yetkili birimler arasındaki koordinasyonsuzluğun, parkların uygulanmasında kurumsal kontrol mekanizmasının yetersizliğinin temel sorunlar olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda mahalle parklarının planlanmasında yasal, kurumsal ve uygulama çerçevesinin geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mahalle parkı, kentsel yeşil alan, Bursa, Nilüfer
2023, ix + 179 sayfa.

ABSTRACT

MSc Thesis

LEGAL, INSTITUTIONAL AND PRACTICAL FRAMEWORK FOR PLANNING NEIGHBORHOOD PARKS: RECOMMENDATIONS FOR BURSA, NILÜFER DISTRICT

Gözde AYDINOĞLU

Bursa Uludağ University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Architecture

Supervisor: Prof. Dr. Sibel POLAT

While green areas shape the city in terms of physical, socio-cultural, economic, aesthetic and ecological aspects, they also directly affect the quality of life of the citizens. In this context, neighborhood parks are one of the priority areas within walking distance that offer people the opportunity to breathe in the environment they live in and to perform recreational activities with various functions. In order for neighborhood parks to perform these functions, they must be planned with a fair distribution and provide minimum physical standards. However, deficiencies in planning, management and implementation, which arise with problems such as industrialization, migration, population growth, rapid urbanization, cause neighborhood parks to be insufficient in terms of quantity and quality. In this context, the aim of the study is to define neighborhood park standards and design criteria in terms of planning, to explain the legal, institutional and practical framework and problems affecting the planning of neighborhood parks through the example of Nilüfer Municipality of Bursa, and to develop suggestions to create more quality neighborhood parks. In the study, first of all, literature research was conducted, and a case study was carried out on the neighborhood parks selected from the Nilüfer district. The current usage patterns of the selected parks were compared with the plan decisions, satellite images, master development plans and implementation development plans, and their compliance with neighborhood park standards and qualities was measured with on-site physical analysis. In addition, deep interviews were held with experts from Bursa Metropolitan Municipality, Nilüfer Municipality, Neighborhood Headmen and The Union of Turkish Engineers and Architects of Bursa, and legal, institutional and practical problems were determined in the planning of neighborhood parks. As a result, it has been determined that the neighborhood parks in the case study areas are insufficient in terms of quantity and quality. It has been seen that the main problems are the deficiencies in the definition, criteria and standards of the neighborhood park in the legislation, the lack of coordination between the authorities in the planning of the neighborhood park, and the inadequacy of the institutional control mechanism in the implementation of the parks. In this context, suggestions were made to develop the legal, institutional and implementation framework for planning neighborhood parks.

Key words: Neighborhood park, urban green space, Bursa, Nilüfer
2023, ix +179 pages.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim sürecinde ve tez çalışmamın her aşamasında bilgilerini, düşüncelerini, tecrübelerini benimle paylaşarak bana yardım eden, yol gösteren sevgili tez danışmanım Prof. Dr. Sibel POLAT'a,

Tez savunmasında değerli katkılarını sunan jüri üyesi hocalarım Prof. Dr. Selen DURAK, Prof. Dr. Gül SAYAN ATANUR'a,

Tez çalışması sürecinde yaptığım görüşmelerde zaman ayırıp benimle fikirlerini paylaşan Bursa Büyükşehir Belediyesi yetkililerine, Nilüfer Belediye Başkanı Sn. Turgay ERDEM'e, Nilüfer Belediye Başkan Yardımcısı Sn. Osman AYRADİLLİ'ye, Nilüfer Belediyesi yetkililerine, Nilüfer Belediyesi Mahalle Muhtarlarına ve TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi, Mimarlar Odası Bursa Şubesi, Peyzaj Mimarları Odası Bursa Şubesi, Harita Mühendisleri Odası Bursa Şubesi ve Orman Mühendisleri Odası Bursa Şubesi'ndeki uzmanlara,

Hayatım boyunca beni her an sonsuz sevgiyle ve sabırla desteklemekten hiç vazgeçmeyen Annem'e ve Babam'a teşekkürlerimi sunarım...

Gözde AYDINOĞLU
10/05/2023

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ	1
2. KENTSEL YEŞİL ALANLARIN TANIMI ve FAYDALARI	8
2.1. Kentsel Yeşil Alanların Sınıflandırmaları, Standartları ve Kentsel Yeşil Alan Sistemi İçinde Mahalle Parkları.....	16
2.1.1. Kentsel Yeşil Alanlar Açısından Ulusal Düzeyde Yasal Çerçeve ve Stratejiler	27
2.1.2. Kentsel Yeşil Alanlar Açısından Ulusal Düzeyde Kurumsal Yapılanma	32
2.1.3. Kentsel Yeşil Alanlar Açısından Ulusal Düzeyde Uygulama Araçları ve Mekanizmaları.....	33
2.2. Uluslararası ve Ulusal Örnekler Üzerinden Mahalle Ünitesi İçinde Mahalle Parkı Tasarımına Dair Kriterler.....	38
2.3. Bölüm Sonucu	71
3. MATERYAL ve YÖNTEM	72
3.1. Materyal.....	72
3.2. Yöntem	75
3.3. Alan Çalışması	76
3.3.1. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Yasal Çerçevenin Analizi.....	76
3.3.2. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde ve Nilüfer Belediyesi'nde Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Kurumsal Çerçevenin Analizi.....	79
3.3.3. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde ve Nilüfer Belediyesi'nde Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Uygulama Yönelik Çerçevenin Analizi	82
3.3.4. Nilüfer İlçesi'ndeki Konak, Odunluk ve Özlüce Mahallelerindeki Mahalle Parklarına Yönelik Fiziksel Analizler.....	92
3.3.5. Yerel Yönetimler, Meslek Odaları ve Muhtarlıklarla Yapılan Görüşmeler.....	103
3.4. Bölüm Sonucu.....	104
4. BULGULAR ve TARTIŞMA.....	105
4.1. Türkiye'deki ve Bursa'daki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Yasal Çerçeve ve Stratejilerin Değerlendirilmesi.....	105
4.2. Türkiye'deki, Bursa'daki ve Nilüfer'deki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Kurumsal Yapılanmanın Değerlendirilmesi	108
4.3. Türkiye'deki, Bursa'daki ve Nilüfer'deki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Uygulama Araçlarının ve Mekanizmalarının Değerlendirilmesi.....	110
4.4. Nilüfer İlçesindeki Konak, Odunluk ve Özlüce Mahallelerindeki Parkların Kentsel Yeşil Alan Sistemi İçinde Mahalle Parkı Standartları ve Mahalle Parkı Tasarım Kriterleri Üzerinden Değerlendirilmesi.....	110
4.5. Yerel Yönetimler, Meslek Odaları ve Muhtarlıklarla Yapılan Görüşmelerin Değerlendirilmesi	117

5. SONUÇ.....	126
KAYNAKLAR.....	133
EKLER	142
EK 1. Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği Ek-2 Tablo.....	142
EK 2. Park Değerlendirme Föyleri.....	144
ÖZGEÇMİŞ	179

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

Açıklama

%
m²

yüzde
metrekare

Kısaltmalar

Açıklama

DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
AB	Avrupa Birliği
SŞH	Sağlıklı Şehirler Hareketi
SKB	Sağlıklı Kentler Birliği
ÇŞB	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TMMOB	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği
ŞPO	Şehir Plancıları Odası
MPYY	Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği
PAİY	Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği
MRPK	Milli Rekreasyon ve Park Kurulu
KENTGES	Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı
AYM	Avrupa Yeşil Mütabakatı
ASŞA	Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı
BMİDÇS	Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi
BEBBP	Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı
BEBKA	Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı
AKAKDO	Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormancılık
NİP	Nazım İmar Planı
UİP	Uygulama İmar Planı
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
SKA	Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları
YMEP	Yeşil Mütabakat Eylem Planı
ha	hektar
km	kilometre
m	metre
min	minimum
max	maximum
vb.	ve benzeri

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 2.1. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park örneği	34
Şekil 2.2. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park örneğinde üretken peyzaj alanı.....	34
Şekil 2.3. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park örneğinde patikalar (soldaki).....	35
Şekil 2.4. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park örneğinde ağaç dizilimi (sağdaki)	35
Şekil 2.5. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park planı.....	35
Şekil 2.6. Perry (1929)'nin mahalle ünitesi diyagramı	40
Şekil 2.7. Engelhardt'ın mahalle ünitesi diyagramı	42
Şekil 2.8. Clarence Stein (1942)'ın mahalle ünitesi diyagramı.....	43
Şekil 2.9. Live Oak Park, Kaliforniya	63
Şekil 2.10. Live Oak Parkın planı (soldaki).....	63
Şekil 2.11. Live Oak Park uydu görüntüsü (sağdaki).....	63
Şekil 2.12. Elephant Park, Londra	65
Şekil 2.13. Elephant Park, Londra	66
Şekil 2.14. Elephant Park uydu görüntüsü.....	66
Şekil 2.15. Kraliçe Elizabeth Parkı, Londra	68
Şekil 2.16. Kraliçe Elizabeth Parkı, Londra	69
Şekil 2.17. Kraliçe Elizabeth Parkı uydu görüntüsü.....	69
Şekil 3.1. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Konak Mahallesi	85
Şekil 3.2. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Konak Mahallesi park alanı analizi.....	85
Şekil 3.3. Konak Mahallesi uydu görüntüsü	86
Şekil 3.4. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Odunluk Mahallesi	87
Şekil 3.5. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Odunluk Mahallesi park alanı analizi.....	87
Şekil 3.6. Odunluk Mahallesi uydu görüntüsü	88
Şekil 3.7. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Özlüce Mahallesi.....	89
Şekil 3.8. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Özlüce Mahallesi park alanı analizi.....	89
Şekil 3.9. Özlüce Mahallesi uydu görüntüsü	90
Şekil 3.10. Konak Mahallesi'nde parkların hizmet etki alanları	93
Şekil 3.11. Ata Park'ın fiskiye havuzu	94
Şekil 3.12. Yonca parkı yapılı çevre özelliklerinin eksikliği	95
Şekil 3.13. Konak Parkı ve Koşu Yolu'nun çevresinde yer alan fiziksel sınır öğeleri.....	95
Şekil 3.14. Teğmen Saim Tuna Koşu Yolu 1/5000 ölçekli NİP'te park alanı fonksiyonunda yer alması	96
Şekil 3.15. Teğmen Saim Tuna Koşu Yolu 1/1000 ölçekli UİP'te park alanı ve otopark fonksiyonunda yer alması	96
Şekil 3.16. Söğüt Parkı'nın 1/5000 ölçekli NİP'te 350 kişi/ha mevcut konut alanı fonksiyonunda yer alması	97
Şekil 3.17. Söğüt Parkı'nın 1/1000 ölçekli UİP'te yol alanında yer alması.....	97

Şekil 3.18.	Odunluk Mahallesi’nde parkların hizmet etki alanları.....	98
Şekil 3.19.	Nuri Nihat Aslanoba Engelsiz Parkı’nın dağ manzarası.....	99
Şekil 3.20.	Minyatürk Park’ın çevresinde bulunan fiziksel sınır öğeleri	100
Şekil 3.21.	Özlüce Mahallesi’ndeki parkın hizmet etki alanı	101
Şekil 3.22.	İnesi Parkı’nın çevresinde bulunan fiziksel sınır öğeleri	102

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 2.1. Kentsel yeşil alan standartları	24
Çizelge 2.2. Kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartları	27
Çizelge 2.3. Araştırmacılara göre mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler	58
Çizelge 2.4. Mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler.....	60
Çizelge 2.5. Live Oak Park'ın fiziksel tasarım kriterlerine göre değerlendirilmesi.....	64
Çizelge 2.6. Elephant Park'ın fiziksel tasarım kriterlerine göre değerlendirilmesi.....	66
Çizelge 2.7. Kraliçe Elizabeth Park'ın fiziksel tasarım kriterlerine göre değerlendirilmesi.....	68
Çizelge 3.1. Nilüfer ilçesi mahallelere ilişkin nüfus, toplam park alanı toplam parkı sayısı ve kişi başına düşen park miktarı değerleri.....	73
Çizelge 3.2. Görüşme yapılan kişi profilleri	104
Çizelge 4.1. Çalışma alanlarının kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartları açısından karşılaştırılması.....	112
Çizelge 4.2. Çalışma alanlarının mahalle ünitesi içinde mahalle parkı parkı tasarımına dair kriterler açısından karşılaştırılması.....	116
Çizelge 4.3. Mahalle parklarının planlamasında yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik boyutlarda öne çıkan eksikliklerin aktörlerle yapılan görüşmeler üzerinden karşılaştırılması.....	124

1. GİRİŞ

Toplum yaşamının ve etkileşiminin en yoğun olduğu alanlar olan kentler, bireylerin barınma, dinlenme, yerleşme, çalışma, eğlenme gibi çeşitli ihtiyaçlarının karşılandığı, kırsal alanlara kıyasla daha az tarımsal faaliyete ve daha yoğun nüfusa sahip, temelinde komşuluk ünitelerinden oluşan yerleşmeler olarak değerlendirilmektedir. Kentsel yoğun yaşam baskısı içinde toplumun nefes almasına olanak tanıyan, sosyo-kültürel gelişimine, bedensel ve ruhsal sağlığına olumlu etki eden yeşil alanlar ise kentlerde en temel ihtiyaçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Demografik ve ekonomik değişimlerle birlikte ortaya çıkan sorunlar karşısında yeşil alanlar, bahsedilen ihtiyaçların giderilebileceği önemli bileşenlerden biri olarak tanımlanmaktadır. Yeşil alanlar, kişinin çeşitli sosyal aktivitelerini mümkün kılarak sosyal etkileşimi ve dayanışmayı artırması, sağlıklı, temiz, estetik kaygı taşıyan bir çevrede huzurlu, mutlu bir şekilde hayatını devam ettirmesi, hem kentin hem kentlinin yaşam kalitesinin artması için en önemli gereksinimlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca sahip oldukları değerlerle geçmişten beri kentin vazgeçilmez unsurları olan yeşil alanlar kentin kimliğini, karakterini ve ruhunu büyük ölçüde etkilemektedir (Cohen, 1996; Yuen, 1996; Etli, 2002; Alkay ve Ocakçı, 2003; Kandemir, 2010; Gómez ve ark., 2011; Cicea, ve Pırlogea, 2011; Beiranvand ve Bonyad, 2013; Öztürk ve Bozboğan, 2014; Davide, 2017; Korkut ve Kiper, 2017; Ender Altay ve Pirselimoglu Batman, 2018; Sayan Atanur ve Ersöz, 2020).

Kentsel yeşil alanlar kentlerin önemli yapıtaşlarından biri olduklarından yeşil alanların korunması, geliştirilmesi ve planlamasına ilişkin uluslararası ve ulusal birçok çalışma yapılmakta, stratejik belgeler oluşturulmaktadır. Bu kapsamda 2015 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından yoksulluğun giderilmesi, gezegenin korunması, eşitsizlikle ve adaletsizlikle mücadele edilmesi hedeflerine yönelik bir yol haritası olan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) öne çıkmaktadır. SKA, farklı gelişmişlik seviyelerindeki farklı ülkelere hizmet eden 17 evrensel hedeften oluşmakta ve 2030 yılına kadar tamamlanması öngörülmektedir. 17 evrensel hedef içinde yeşil alanlarla ilişkili olarak sürdürülebilir şehirler ve topluluklar hedefleri oluşturulmuştur. Bu kapsamda kentsel yeşil alanların güvenli, kapsayıcı, erişilebilir olması gerektiği vurgulanmıştır (Anonim, 2022a).

Uluslararası düzeyde önemli bir diğer belge ise, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS)'dir. Uluslararası çerçevedeki ilk adım niteliğinde olan BMİDÇS, 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Aralarına 2004 yılında katılan Türkiye'ye ek olarak 196 ülke ile birlikte, Avrupa Birliği de sözleşmeye taraftır. Bu kapsamda düzenlenen protokollerde BMİDÇS'nin amacı, insanların sebep olduğu sera gazı birikimlerinin iklim sistemi üzerindeki tehlikeli etkisini önleyebilecek şekilde durdurmaya çalışmaktır (İklim Değişikliği, 2002).

Sürdürülebilirliğin sağlanması ve iklim değişikliği etkilerinin en aza indirilmesi konularına yön veren çalışmalardan biri de Habitat Konferansları'dır. Habitat III. Yeni Kentsel Gündem, kentleşmenin olumsuz etkilerinin azaltılarak sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla oluşturulan bir yol haritası niteliğinde değerlendirilmektedir. Bu kapsamda yeşil alanlarla ilgili temel hedefler kent ekolojisi ve çevre başlığında kentsel dayanıklılığın artırılması, kentsel ekosistemlerin ve kaynak yönetiminin güçlendirilmesi, küresel iklim değişikliklerinin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, erişilebilir, kapsayıcı, güvenli, yeşil ve kaliteli kamusal alanların oluşturulması, bu kamusal alanları insan sağlığına ve refahına, çeşitli insanlar ve kültürler arasında diyaloga, ekonomik açıdan değiş tokuşa ve kültürel ifadeye, sosyal etkileşime imkân tanıyan multifonksiyonel alanlar olarak geliştirmek şeklinde açıklanmıştır (Yeni Kentsel, 2016).

Habitat III. Konferansı kapsamında hazırlanan Türkiye Habitat III Ulusal Raporu ise ulusal düzeydeki önemli çalışmalardan biri olarak değerlendirilmektedir. Türkiye Habitat III Ulusal Raporu hazırlık aşamasında, ÇŞB tarafından çalıştaylar düzenlenmiştir. Çalıştaylara yerel yönetimler ile beraber sürdürülebilir kentsel gelişim konularında çalışan kamu kurumları ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, özel sektörler, meslek odaları temsilcileri ve akademisyenler katılmış, Habitat II'den günümüze kadar yapılan tüm çalışmalar, tecrübeler ve geleceğe yönelik yeni yaklaşımlar tartışılmıştır. Çalıştayda raporun temelini oluşturacak başlıklar belirlenmiştir. Raporda sürdürülebilir kentsel planlama/tasarımının sağlanması ve küresel iklim değişikliği konularının altı çizilmiş, küresel iklim değişikliğine neden olan sera gazı emisyonlarının azaltılması, kentlerin

kirletici unsurlarının ortadan kalkması, yeşil şehirler oluşturulması, yeşil teknolojilerin geliştirilmesi ile birlikte yeşil bina ve yeşil şehir çalışmalarının teşvik edilmesi temel hedefler olarak ifade edilmiştir. Ulusal raporda yaşanabilir kentler amacına ulaşmak için sosyal kapsayıcılık ilkesinin gözetilmesi ve kentsel mekâna ilişkin düzenlemelere daha duyarlı yaklaşılması gerektiği ifade edilmiştir. Kentlerin, kültürel çeşitliliklerin ve zenginliklerin paylaşılabilceği mekânlar (konser salonları, meydanlar, müzeler, yaya yolları, kültür merkezleri vb.) ve kentlilerin streslerini atabilecekleri eğlenme ve dinlenme alanları (yeşil alanlar, spor alanları, parklar vb.) sunacak şekilde planlanması gerektiğinden bahsedilmiştir (Türkiye Habitat, 2014).

SKA'nın uygulanması konusunda geliştirilen stratejilerden biri ise 2019 yılında yayımlanan Avrupa Yeşil Mütabakatı (AYM) olmuştur. AYM, 2050 yılına değin Avrupa Birliği'ni sera gazı emisyonlarının tamamen ortadan kalktığı ve ekonomik büyümenin kaynak kullanımlarından ayrıştırıldığı modern, kaynak açısından verimli ve rekabetçi ekonomisi olan ferah bir topluma dönüştürmeyi amaçlayan yeni bir büyüme stratejisidir. Doğal değerlerin korunarak geliştirilmesini sağlamayı amaçlarken, kentlilerin sağlığını AYM'de bu kapsamda ekosistemlerin ve biyoçeşitliliğin korunması ve iyileştirilmesi, toksik içermeyen bir çevre için sıfır kirliliğin sağlanması temel stratejilerden biri olarak belirtilmektedir (Avrupa Yeşil, 2019).

Avrupa Yeşil Mütabakatı, Avrupa'yı 2050 yılına kadar sera gazı emisyonlarının tamamen sıfırlandığı dünyanın ilk iklim-nötr kıtası haline getirmeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda Avrupa'nın iklim-nötr düzene geçişine ilişkin siyasi taahhüdün hukuki açıdan bağlayıcı bir yükümlülüğe dönüştürülmesi amacıyla, 2021 yılında Avrupa İklim Yasası kabul edilmiştir. Yasa ile Avrupa Birliği'nin 2030'a kadar öngördüğü sera gazı emisyonlarında 1990'a kıyasla %40 azaltım sağlanması hedefi de "1990'a kıyasla en az %55 azaltım" olarak güncellenerek bağlayıcı hale getirilmiştir (Anonim, 2022b).

Ulusal stratejiler arasında önemini koruyan güncel çalışmalardan biri ise, Avrupa Birliği Eylem Planı doğrultusunda gerçekleştirilen AYM ile öngörülen köklü dönüşüm süreci sonrasında 2021 yılında yürürlüğe giren Yeşil Mütabakat Eylem Planı (YMEP)'dir. Türkiye'nin yeşil dönüşüm alanında gerçekleştirmeyi planladığı uyum çalışmalarına

yönelik detaylı bir yol haritası olarak değerlendirilen YMEP, yeşil yatırımların Türkiye'ye çekilmesi ve yeşil dönüşümün desteklenmesini hedeflemektedir. Eylem Planı'nın 9 ana başlığı arasında yeşil alan düzenlemeleri ile ilgili olarak 'sınırdaki karbon düzenlemesi, iklim değişikliğiyle mücadele' başlıkları yer almaktadır (Anonim, 2023a).

Yeşil alanlara ilişkin ulusal düzeydeki son çalışmalardan bir diğeri, 2022 gerçekleştirilen İklim Şurası'dır. Şûra kapsamında, Türkiye'yi ve Dünya'yı derinden etkileyen küresel iklim değişikliği bütün yönleriyle ele alınmıştır. Şura'nın birincil amacı, Türkiye'nin iklim değişikliğine bakış açısını değişen koşullar kapsamında ele alarak yeşil dönüşüm anlayışını katılımcı yaklaşım benimsenerek ortaya koymak olarak ifade edilmiştir.

Şura sonucunda Komisyon Tavsiye Kararları belgesi hazırlanmıştır. Söz konusu belge incelendiğinde, Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormancılık (AKAKDO) başlığında yerleşimlerde doğa temelli çözüm uygulamalarının artırılarak "Yeşil Koridor ve Yeşil Mimariye" öncelik verilmesi gerekliliğinin altı çizilmiştir. Ayrıca Paris İklim Anlaşması ile AB Uyum Stratejisi ve AYM gibi belgeler uyarınca, doğanın temel alındığı çözümler ile birlikte mavi-yeşil altyapı gibi kavram ve ilkelere ilişkin ulusal bir yaklaşımın geliştirilmesi, bu kapsamda ilkelerin de yerel yönetimler tarafından uygulamaya geçirilmesi için yasal mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılması gerekliliği temel öneriler olarak sunulmuştur (İklim Şurası, 2022).

Yeşil alanların planlamasını ulusal düzeyde etkileyen önemli bir diğer konu ise Sağlıklı Şehirler Hareketi (SSH)'dir. SSH, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından kentlerin sağlık göstergelerinin belirlenmesi ile birlikte göstergeleri olumsuz etkileyen durumlara çözüm üretilmesi amacıyla 1988'de başlatılan bir proje olarak açıklanmaktadır. Bu kapsamda günümüzde DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı Faz VII'ye yönelik uygulama çerçevesi belirlenmiş olup hedefler, gereksinimler ve buna ilişkin stratejik yaklaşımlar tarif edilmiştir. Uygulama çerçevesinde sağlığın ve refahın artırılması için şehirleri değiştirmek başlığında yeşil alanların sağlık ve refahı oldukça etkilediği ve sağlıklı yaşamı teşvik ettiği üzerinde durulmuştur. Buna bağlı olarak belirlenen temalar kapsamında sağlığı ve refahı arttıran kentsel mekanların tasarlanmasının gün geçtikçe daha çok önem kazandığı, bu kentsel mekanlar arasında en önemlilerinden birinin yeşil

alanlar olduğu belirtilmiştir. Kent içindeki yeşil alanlara erişilebilirliğin arttırılması amacıyla uygulanması gereken yerel önlemlerin, kent ve kentli sağlığı açısından fayda sağlayacağı ifade edilmiştir. Ayrıca uygulama çerçevesinde kentsel yeşil alanların biyoçeşitliliğin korunması, kentsel ısı adası etkisinin en aza indirgenmesi, hava ve gürültü kirliliklerinin azaltılması, taşkın yönetimlerine katkıda bulunması gibi yararlarına da değinilmiş, kentlerde yeşil alanlara ilişkin yeni yönetim modelleri geliştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Avrupa Sağlıklı, 2018).

Uluslararası ve ulusal düzeyde sürdürülebilirliğin sağlanması ve iklim değişikliği etkilerinin giderilmesi amacıyla oluşturulan bu çalışmalar, kentin ve kentlinin yaşam kalitesini arttırmayı esas almaktadır. Bu amaçların gerçekleştirilmesine öncülük edecek alanlar ise kentsel yeşil alanlar içinde kentlerin en küçük birimleri olan mahallelerdeki parklar olarak değerlendirilmektedir. Mahalle parkları kişilerin rekreasyonel faaliyetleri ve serbest zaman etkinliklerini daha kolay gerçekleştirebilmelerine olanak sağlayan alanlar olarak nitelendirilmektedir. Sanayinin gelişimiyle kırsaldan kentsel alanlara olan gle beraber hızlı kentleşme, izinsiz ve plansız yapılaşma, trafik yoğunluğu, hava kirliliği gibi sorunlarla birlikte planlı yeşil alanlara gereksinim gün geçtikçe artmaktadır (Cohen, 1996; Yuen, 1996; Kandemir, 2010; Ender ve Uslu, 2016; Korkut ve Kiper, 2017).

Demografik büyüme ile gerçekleşen sonucundaki hızlı ve plansız kentleşme kısa sürede çözüm ürettiği düşünülse de, uzun süreçte sürdürülebilirliği tehdit eden önemli etkilerden biri olduğu düşünülmektedir. Temel amacı ekosistemlerdeki dengenin korunarak yaşam kalitesinin sağlanması olan sürdürülebilir büyüme kavramının amaçlarına ulaşabilmesi için temel olarak çevresel sürdürülebilirlik, sosyal eşitlik ve uygulanabilirlik bileşenleri gerekli görülmektedir (Semiz 2016). Sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi, özellikle hızlı kentleşme ve parçacıl yapı stokları şeklinde değişen kentlerde iklimsel değişiklik etkilerinin azaltılabilmesi ve kentleşmenin zararlı etkilerinin en aza indirilmesi amacına yönelik olarak yeşil alan kavramı, gün geçtikçe önemini arttırmaktadır.

Mahalle parkları bu süreçte birey için farklı olanakları bir arada barındırabilecek ve kent insanının en yakın mesafede erişebileceği kentsel mekan olmaları nedeniyle daha da

önem kazanmaktadır. Ancak demografik, sosyo-ekonomik ve fiziksel sorunlarla birlikte planlama mevzuatındaki yeşil alan /mahalle parkı tanımına, kriterlerine, standartlarına yönelik eksiklikler gibi yasal sorunlar, yeşil alan/mahalle parkı planlamasındaki yetkili birimler arasında koordinasyonsuzluk ve yetki karmaşası gibi yönetsel sorunlar, plan kararlarının uygulanmasında kontrol mekanizmasının yetersizliği gibi uygulamaya yönelik sorunlar nedeniyle kentlerde mahalle parklarının niceliksel ve niteliksel açıdan yetersizlikler gösterdiği gözlenmektedir. Mahalle parklarının kent ve kentlinin yaşam kalitesini yükseltebilmesi için hem kent içinde dengeli bir şekilde dağıtılması hem de asgari standartların sağlanması gerekmektedir.

Mahalle parklarına ilişkin literatür incelendiğinde bugüne kadar yapılan çalışmaların mahalle parklarının kullanımları, sınıflandırmaları, tasarımları, hizmet alanları, kullanıcıların memnuniyet düzeyleri kapsamında olduğu görülmüş; ancak Türkiye’de Bursa özelinde mahalle parklarının planlanmasında yasa ve yönetmeliklerin, yerel yönetimlerdeki kurumsal yapılanmanın ve uygulama sürecindeki sorunların araştırılmadığı ve bunları çözmeye yönelik önerilerin geliştirilmediği görüldüğü için bu çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Çalışmanın amacı kentsel yeşil alan ve komşuluk ünitesi (mahalle) sistemleri içinde mahalle parkı tanımının yapılması, planlama açısından standartlarının ve fiziksel tasarım kriterlerinin belirlenmesi, mahalle parklarının planlanmasında Türkiye’deki yasal, yönetsel ve uygulamaya yönelik çerçevenin Bursa ili, Nilüfer ilçesinde gerçekleştirilen bir alan çalışması üzerinden mahalle parklarının geliştirilmesine ve arttırılmasına yönelik öneriler geliştirilmesidir.

Çalışmanın araştırma soruları ise şu şekildedir:

- Kentsel yeşil alan ve komşuluk ünitesi (mahalle) sistemleri içinde mahalle parkları nasıl tanımlanır?
- Planlama açısından mahalle parklarının standartları ve uyması gereken fiziksel kriterler nelerdir?
- Türkiye’de ve Bursa’nın Nilüfer ilçesinde yasa ve yönetmelikler mahalle parklarının planlanmasını nasıl yönlendirmektedir?

- Türkiye’de ve Bursa’nın Nilüfer ilçesinde yerel yönetimlerdeki kurumsal yapılanma/koordinasyon mahalle parklarının planlanmasını nasıl yönlendirmektedir?
- Türkiye’de ve Bursa’nın Nilüfer ilçesinde mahalle parklarının planlanmasını/tasarlanmasını/uygulanmasını/yenilenmesini engelleyen faktörler ve karşılaşılan sorunlar nelerdir?

Tezin kuramsal kısmında mahalle parkları, kentsel yeşil alan sistemi ve mahalle ünitesi sistemi içinde tanımlanmıştır. Bu kapsamda ulusal ve uluslararası standartlar karşılaştırılmıştır, ilgili kanun ve yönetmelikler incelenmiş, kentsel yeşil alan, park, mahalle parkı tanımları, sınıflandırmaları ve standartları belirlenmiştir. Daha sonra uluslararası ve ulusal literatür ve örnekler üzerinden kentsel yeşil alan sistemi ve mahalle ünitesi sistemi içinde mahalle parklarının sahip olması gereken kriterler ortaya çıkarılmıştır. Alan çalışması kapsamında ise, Bursa ili Nilüfer ilçesinde seçilen mahallelerdeki parklar için yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik başlıkları altında 6 farklı analiz yapılmıştır. Bursa ili için hazırlanan üst ve alt ölçekli planlarda yeşil alanlar, parklar ve mahalle parklarının planlanmasına dair plan kararları ortaya koyulmuş, karşılaştırılmıştır. Çalışma alanındaki ilgili yerel yönetimin kurumsal yapısı incelenmiş, mahalle parkları konusunda yetkili birimlerin çalışma alanları ve yönetmeliklerinde belirtilen yetki, görev ve sorumlulukları analiz edilmiştir. Çalışma alanı olarak belirlenen mahallelerdeki parklara ilişkin fiziksel veriler toplanmıştır. Uydu görüntüleri, nazım imar planları ve uygulama imar planları karşılaştırılmış, böylece mahalle parklarının mevcut kullanım biçimleri ve uygulanmış/uygulanmamış olmaları karşılaştırılmıştır. Yerinde yapılan fiziksel tespit ile kentsel yeşil alan sistemi standartlarına ve mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarım kriterlerine (bitki çeşitliliği, manzara, pasif yeşil alanlar, su alanları, kent mobilyaları, işlev alanları, erişilebilirlik) ne kadar uyduğu ölçülmüştür. Son olarak büyükşehir belediyesi, ilçe belediyesi, muhtarlıklar ve meslek odalarındaki yöneticiler, yetkililer ve uzmanlar ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde mahalle parklarının planlanması yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik boyutlar kapsamında tartışılmış; mahalle parklarının geliştirilmesi ve arttırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir. Çalışmanın Nilüfer Belediyesi başta olmak üzere tüm yerel yönetimler için mahalle parklarının geliştirilmesine ilişkin çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. KENTSEL YEŞİL ALANLARIN TANIMI ve FAYDALARI

Kentsel yeşil alan kavramı, geçmişten beri literatürde şehir plancıları, peyzaj mimarları, mimarlar gibi farklı birçok farklı disiplin tarafından sıkça üzerinde durulan, hakkında çeşitli ve bazen çelişkili tanımlar yapılabilen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel yeşil alanlar, kentlerin yapı ve kültürünün önemli bir bileşeni olarak değerlendirilmektedir. Kişilerin günlük hayatta sıkça kullandığı, kent kalitesini ve kentlinin yaşam kalitesini artıran, hem fiziksel hem psikolojik sağlığı önemli ölçüde etkileyen bir kamu hizmet sahası şeklinde tanımlanmaktadır (Eyink ve Heck, 2018).

Gelişmekte olan ülkelerde düzensiz nüfus artışı ve artan kentleşme kentsel yoğunluğa ve kontrolsüz büyümeye yol açmaktadır. Bu durum, kentin doğal gereksinimleri ve toplumsal düzeni sağlaması gibi birçok işlevi üstlenen yeşil alanların önemini artmaktadır. Kentsel yeşil alanlar temel anlamıyla, kent içindeki açık alanların bitkisel elemanlar ile düzenlenerek tasarlandığı alanlar olarak tanımlanmaktadır. Kent içinde farklı kullanımlara yönelik uzun süreli bir denge oluşturan, dış mekan kullanımlarına yönelik çok yönlü seçenekler sunan, kenti yaşatan, canlı tutan alanlardır (Hepcan ve ark., 2001).

Literatür incelendiğinde kentsel yeşil alanlar ile ilgili çeşitli tanımlamalar yapıldığı görülmektedir. DSÖ'ye göre yeşil alanlar, kentsel ortamın kalitesini ve yerel direncini arttırmak, sürdürülebilir yaşam tarzını teşvik etmek için yeni yaklaşımlar sunan, hem kent hem kentli sağlığını iyileştiren, refahı arttıran alanlar olarak tanımlanmaktadır. Kamusal ve özel alanlardaki parklar, oyun alanları gibi alanları yeşil alanların merkezi bileşeni olarak nitelendiren DSÖ, yeşil alanların kentsel biyoçeşitliliği koruduğunu ve sürdürülmesini sağladığını, hava veya gürültü kirliliği gibi çevresel tehlikeleri azalttığını, aşırı hava olaylarının etkilerini hafiflettiğini, kentsel yaşam kalitesini arttırdığını, kentlilerin sağlığını iyileştirdiğini vurgulamaktadır. Yeşil alanların kentte yaşayan herkes için kolay erişilebilir olması önemlidir. Bu nedenle kent içinde adil dağıtılması gereklidir (Dünya Sağlık Örgütü, 2017).

Crown (1960)'a göre kentsel yeşil alanlar 'mimari öğelerin yoğunlukta olduğu yoğun kent yapısı içinde bulunan küçük ölçekli parklar, çocuk bahçesi, meydanlar gibi oturma ve

seyre yönelik pasif rekreasyonel alanlar ile kente uzak mesafedeki alanlarda da aktif rekreasyon sağlayan kullanımlardır. Açık alanların bitkiler ile planlı olarak tasarlanması sonucu yeşil alanlar meydana gelmektedir. Gleichmaan (1962) ise yerleşim birimlerindeki yeşil alanları yapı sahalarının dışında kalan kesimler olarak ele almıştır. Gleichmaan (1962) kentsel yeşil alanların sadece yeşillendirilmiş olan alanlar değil, kullanılmayan alanların yeşillendirilmeseler bile yeşil alanlara dahil olduğunu düşünmektedir (Önder, 1997).

Pamay (1978)'a göre kentsel yeşil alanlar, kent içindeki ve kırsal dokudaki yerleşmelerde, kişilerin farklı rekreatif aktiviteleri gerçekleştirmek için faydalandıkları irili ufaklı yüzeyler ve boşluklardır. Aynı zamanda kentte yaşayan insanların hem fiziksel hem psikolojik gereksinimleri için dinlenme, eğlenme ve sportif faaliyetler gibi aktivitelere imkan sağlamaktadır (Pamay, 1978). Gold'a (1977) göre yeşil alanlar, kentte fiziksel sınırlar oluşturmasıyla birlikte kentin doğal kimliğinin ve peyzaj özelliklerinin devamını sağlayan doğal veya yapay olarak oluşan araziler olarak tanımlamaktadır. Gold (1977), kentsel yeşil alanların kentsel doku içinde sürdürülebilir, kültürel ve estetik değerlere yönelik olması amacı ile çok amaçlı planlanıp, tasarlanan kamu ve özel mülkiyetteki alanlar olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır (Gold, 1977).

Keleş (1980) 'e göre kentsel yeşil alanlar yerleşim birimlerinde bireylerin gezinmesine ve çocukların oyunlarına imkan tanıyan herkese ait olan alanlar olarak tanımlanmaktadır. Kaymaklı (1990) kentsel yeşil alanları, genellikle barındırdıkları doğal dokusu ve formu ile korunan fazla yerleşmeye ihtiyacı olmayan alanlar şeklinde ifade etmektedir. Aksoy (2001), toplumsal yararlanmaya açık olan yeşil alanları aktif yeşil alan olarak değerlendirip; parklar, çocuk oyun alanları, spor alanları, dinlenme ve gezinti yerleri, kent içindeki ve çevresindeki koruları bu alanlara dahil etmektedir. Pasif yeşil alanlar ise yapı parselleri arasında kalan özel bahçeler, tarım alanları, meyve bahçeleri ile ticari amaca yönelik oluşturulan kuru ve fidanlıklar, ağaçlandırılacak alanlar, mezarlıklar, askeri alanlar, spor tesisleri, okul ve hastane bahçeleri, yol ve meydanlardaki güvenlik şerit ve refüjleri pasif yeşil alan kapsamındadır. Önder (1997)'e göre ise yeşil alanları, kişinin hem fiziksel hem psikolojik performansının gelişmesini sağlamak için bilinçli ve planlı bir

şekilde tasarlanan yeşil sahaların yapı unsurları ile bir arada kullanılmasıyla beraber ortaya çıkmış alanlar olarak tanımlamak mümkündür (Önder, 1997).

Hepcan ve ark. (2001)'a göre ise kentsel yeşil alanlar, kent içindeki yapılar tarafından çevrelenmiş, kentte yaşayan herkesin ortak faydalanabilmesi için tasarlanmış alanlar olarak vurgulanmıştır (Hepcan ve ark., 2001).

Etli (2002)'ye göre, kentte yaşayanların temiz havadan faydalanabilmesini, çocukların güvenli ve rahat oynamalarını, gençlerin sportif aktivitelerde bulunma ihtiyaçlarını sağlayan, bitkisel unsurlarla düzenli ve planlı şekilde tasarlanan parklar, çocuk oyun alanları, kent ve çevresindeki orman, koru, piknik yerleri şeklindeki yerler kentsel yeşil alan olarak nitelendirilmektedir (Etli, 2002).

Bulut ve Kılıçaslan (2010)'a göre ise kentsel yeşil alanlar, kente ait ekolojik sistemler dahilinde yer alan yeşil dokuların gözenekleri niteliğindedir. Yerleşim birimleri içinde kalan (çocuk oyun alanları, spor sahaları, küçük bahçeler, mahalle ve kent parkları, yaya kullanım alanları, dinlenme alanları, çatı bahçeleri gibi), yaşam alanlarının çevrelerine yapılan (botanik ve hayvanat bahçeleri, bölgesel parkları, golf sahaları, gösteri ve pazar sahaları, ekim dikim yapma alanları, tema bahçeleri gibi) alanları, yeşil alanların hücreleri olarak adlandırmak mümkündür (Bulut ve Kılıçaslan, 2010).

Bu bağlamda kentsel yeşil alanlar, fiziksel sınırlar oluşturmasıyla birlikte kentin doğal kimliğinin ve peyzaj özelliklerinin devamını sağlayan, kentlilere rekreatif faaliyetlerini gerçekleştirme fırsatı sunan, kente ve kentliye doğal, ekolojik, estetik, sosyal, kültürel, ekonomik, sağlık gibi birçok yönden fayda sağlayan açık alanlar olarak değerlendirilmektedir.

Kent dokusunda kamusal alanların önemli bir parçasını oluşturan kentsel yeşil alanlar, kentin ve kentlilerin yaşam kalitesini ve refahını arttıran, fiziksel ve psikolojik sağlığı doğrudan etkileyen önemli alanlar olarak hayatımızda yer almaktadırlar. Bununla birlikte yeşil alanların kentteki ticaret, turizm, konut, sanayi gibi farklı işlevlerdeki alanlar arasındaki olumsuzlukları gidermek, tampon işlevi görerek kent içindeki dengeyi

sağlamak, yapılar arasında bağlantı yaratarak fiziksel süreklilik sağlamak, kente estetik görünüm kazandırmak, kentteki görüntü, gürültü ve hava kirliliğini azaltarak daha sağlıklı bir ortam oluşturmak, kente ve kentlilere temiz hava ve ışık olanağı sağlamak, kentin iklimini doğrudan etkileyerek mikroklima etkisi kazandırmak gibi birçok olumlu etkisi de bulunmaktadır. Kentin temel donatılarından biri olan kentsel yeşil alanlar, kentin görünümüne olumlu katkı sağlayan, kent insanının yaşam kalitesini doğrudan etkileyen, rekreasyonel faaliyetlerin yerine getirilmesinde önemli rol oynayan unsurlardır. Kentsel yeşil alanlar, yaşanabilir, sürdürülebilir ve dirençli şehirler için önemli bir ön koşuldur. Hızlı kentleşme ve nüfus artışıyla birlikte kentlilerin fiziksel ve psikolojik olarak yaşadıkları baskının azaltılması için önemli bir fırsat olan kentsel yeşil alanlar kişileri kentin yorucu atmosferinden uzlaştırmakta, kişilerin doğa ve kent ilişkisini güçlendirmesine de etki etmektedir (Pamay, 1978; Aydemir ve ark., 2004; Eyinck ve Heck, 2018).

Kentsel yeşil alanların fiziksel, sosyo-kültürel, rekreasyonel, ekolojik faydalarının yanı sıra, kent estetiği, iklimsel iyileşme, kent dolaşımını düzenleme, tampon bölge oluşturma gibi birçok etkisi mevcuttur. Kişilerin doğayla iç içe yaşamalarına olanak sağlarken kendileri ve birbirileri ile olan ilişkilerinin gelişmesine de katkı sağlamaktadır (Benek ve Şahap, 2017). Kentlerde fiziksel ve sosyal dengenin sağlanabilmesi için bu alanların korunması, dengeli şekilde düzenlenmesi, geliştirilmesi ve birbirleriyle ilişkilerinin kurulması önemlidir (Yücesu ve Korkut, 2017).

Kentsel yeşil alanlar, kenti canlı tutan ve devamlılığı sağlayan birimler olarak görüldüğünden (Benek ve Şahap, 2017), gelecekteki toplumsal düzenin sağlanmasında da önemli unsurlar olarak nitelendirilmektedirler (Aksoy, 2001).

Kentsel yeşil alanların fiziksel, sosyal, kültürel, ekonomik, ekolojik, sağlık gibi birçok yönden faydası bulunmaktadır. Eyinck ve Heck (2018)'e göre ise kentsel yeşil alanlar mekânsal gelişmeye katkı sağlamakta ve iyileştirmektedirler. Yerlerin kültürel ve mimari kimliklerinin korunmasını sağlamakta ve ön plana çıkarmaktadırlar. Rekreasyonel faaliyetlere imkan sağlamakta, oyun ve spor alanları ile kişilerin bedensel sağlığına olumlu etki etmektedirler. Aynı zamanda kişilerin doğa ile bir arada olmalarına da imkan tanımakta; böylece kişilerin zihinsel sağlıklarını, yaşam alanlarını iyileştirmektedirler.

Buna bağılı olarak hem kentin hem kentlinin refah düzeyini arttırmakta yaşam kalitelerini zenginleştirmektedir. Kentsel yeşil alanlar kent içinde buluşma yeri olmaları yönünden sosyal ilişkileri ve uyumu da güçlendirmektedir. Kentsel yeşil alanlar, kent içinde ihtiyaç olan temiz hava koridorlarının ve yeşil altyapı sisteminin de oluşmasına yardımcı olmaktadır. Bu sayede temiz hava sağlanmakta ve sıcaklık dengesinin kurulmasına etki etmekte; iklim sağlığına katkı sağlamaktadır. Kentsel yeşil alanlar fauna ve flora dengesinin kurulmasında da rol oynayarak biyolojik çeşitliliğin korunmasında ve devamlılığının sağlanmasında önemli alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan geniş kullanım yelpazesi sunarak gayrimenkullere fayda sağlamakta, gayrimenkullerin ve arazilerin değerini arttırmaktadır (Eyinck ve Heck, 2018).

Whitten'a göre (2019); kentsel yeşil alanın faydaları fiziksel aktivite fırsatları, artan kentsel sıcaklıkların düşürülmesi, hava ve su filtrasyonun sağlanması, taşkınların kontrol edilmesi ve önlenmesi, kentsel tarımın ve toplum bahçeciliğinin geliştirilmesi, biyolojik çeşitliliğin sağlanması ve habitatın korunması, fiziksel sağlığın iyileştirilmesi ve zihinsel refahın sağlanması, sosyal etkileşim oluşması ve sosyal entegrasyon sağlanması, emlak değerlerinin artması ve vergi geliri, ekonomik yönden rekabet gücünün artması, suç oranlarının ve antisosyal alışkanlıkların azalması, kültürel miras değerlerinin korunması, eğitim ve çocuk gelişiminin sağlanması ve yaşam kalitesi artırılması olarak ifade edilmiştir (Whitten, 2019).

Cicea ve Pîrlogea (2011) ise kentsel yeşil alanların faydalarını; ekolojik, sosyal ve ekonomik olmak üzere üç başlıkta sınıflandırmıştır. Ekolojik açıdan kentsel yeşil alanlar havadaki tozun tutulmasını sağlayarak atmosferin temizlenmesini, oksijen salınımı yoluyla havadaki zararlı mikroorganizmaların yok edilmesini sağlamaktadır. Gölge etkisiyle birlikte nem ile kent ikliminin iyileştirilmesine yardımcı olmaktadır. Doğal bitki örtüsünün korunarak sürdürülmesine imkan tanımaktadır. Kent içinde tampon bölge görevini üstlenmeleri nedeniyle de gürültünün azalmasına katkı sağlamaktadır. Sosyal açıdan kentsel yeşil alanlar sosyo-kültürel etkinlikleri düzenlenmesine imkan oluşturarak her yaş grubundan çeşitli insanların etkileşiminin artması ve sosyal teması arttırmaktadır. Hareket ve spor alanları ile aktif yaşam tarzını desteklemekte böylece kişilerin bedensel sağlığına olumlu etki etmekte, stresi azaltmaktadır. Kişilerin rekreasyonel ihtiyaçlarına

cevap vererek boş zamanlarını değerlendirmeleri için alternatif oluşturmaktadır. Kentsel yeşil alanlar estetik değerleri sayesinde kentsel mekanların karmaşasını ve sertliğini hafifletmektedir. Ekonomik açıdan bakıldığında ise kentsel yeşil alanlar kentsel alanların değerini arttırmakta ve yapıların kalitesine katkı sağlamaktadır. Kent merkezlerinin imajını yenileyerek çekiciliği arttırmakta, turizmin gelişmesine fırsat tanımaktadır (Cicea ve Pırloga, 2011).

Bahsedildiği üzere açık-yeşil alanların ekolojik, sosyal, kültürel, ekonomik, estetik vb. gibi birçok yönden kente katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte kent kimliğini oluşturan doğal çevre bileşenlerinin önemli bir parçası olarak kimliği doğrudan etkilemektedir. Kentsel yeşil alanlar, kentlerin doğal kimliklerinin devamını sağlamakta; yeşil alanlar, ekolojik sürdürülebilirliğe katkı sağlarken, peyzaj karakteri, kentsel/bölgesel imaj ile birlikte kent kimliğinin korunmasına, özgünlük değerinin artmasına olanak sağlamaktadır (Gül ve Küçük, 2001).

Kentsel yeşil alanlar içinde parklar ise, kentsel boş zaman aktiviteleri için önemli alanlar olarak değerlendirilmekle birlikte, doğal dünyaya açılan geçitler anlamını taşıyabilmektedir. Park alanları kentte yaşayanların doğayla bağını kuran, rekreasyon alanları ile doğayı koruyan ve sürdürülebilir kentsel ekolojiye sahip, kent estetiğine ve ekonomisine, sağlık ve eğitime katkı sağlayan yerler olarak nitelendirilmektedir. Kaliteli bir yaşam ortamı ve kentsel yaşam, ancak planlı yapılar, ulaşım ağı ve halka açık yeşil alanlar arasındaki denge ile mümkün olmaktadır (Emür ve Onsekiz, 2007). Parklar, kentsel mekanın fiziksel ve sosyal kalitesini tanımlayan, eğitsel, kültürel ve rekreasyonel kullanımlar için fırsatlar yaratan ve tüm vatandaşlar için açık alanlardır (Yuen, 1996). Parklar, yaşlılar, çocuklar, kadınlar, erkekler ve engellilerin herhangi bir maddi ve zaman kısıtlaması olmaksızın yararlanabilecekleri ortak alanlardır (Byrne ve Wolch, 2009).

Thompson (2002)'a göre parklar, oyun alanlarıyla birlikte spor alanlarını da içerdiği, kentte daha geniş bir alanı kapsadığı ve kentteki ekolojik çeşitliliği hem doğal hem yapay bitki örtüsü ile desteklediği için kentsel açık alan planlamasının temel unsurlarından biri olarak tanımlamaktadır. Tanrıverdi (1987)'ye göre parklar, kentteki farklı semtlerde mahalle sakinlerinin aktif ve pasif eğlenme alanlarını sağlayan, güzel, ölçülü ve dengeli bir harmoni oluşturan sosyal yeşil alanlardır (Bektaş, 2010).

Park alanları, kentsel yeşil alan sisteminin oluşturulması, yapılı çevre ile yeşil alanlar arasında arazi kullanımı dengesinin sağlanması yönlerinden kent için oldukça önemlidir. Bununla birlikte kentlilerin sosyal rollerinin gelişmesine, toplumsal ihtiyaçların giderilmesine, sosyal ve kültürel sürekliliğin sağlanmasına ve geliştirilmesine de etki etmektedir. Bu nedenle park alanları sosyal ve kültürel anlamda odak noktası niteliğindedirler (Emür ve Onsekiz, 2007; Kandemir, 2010; Bektaş, 2010).

Parklar, içerdikleri etkinlikler, tasarım nitelikleri, işlevleri ve etki bölgeleri ile kullanıcılarına birçok fayda sağlamaktadır (Emur ve Onsekiz, 2007). Parkların kamusal yönü, özgür konuşma ve bireysel fikirlerin ifade edilmesi, diğer sakinlerle tanışma ve sosyalleşme ve vatandaş kimliğinin geliştirilmesi için fırsatlar yaratması nedeniyle demokratik hakların ifade edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu sayede parklar, toplumun sosyal uyumunu ve demokratik kalitesini artırmaktadır. En önemlisi parklar, yaş, cinsiyet, sosyal sınıf ve ekonomik durum gözetmeksizin tüm sakinlerine kendini ifade etme, boş zaman geçirme, spor alanları, eğlence ve dinlenme ve kültür faaliyetleri sunmaktadır (Ceylan, 2007).

Sağlıkla ilgili faydalar ise, parkların en önemli yönlerinden biridir. Byrne ve Wolch'a (2009) göre parklar, insanları daha aktif bir yaşam tarzına teşvik etmekte ve obezite, koroner kalp hastalığı ve çeşitli kanser türleri ile ilgili sağlık sorunlarını azaltmaktadır (Byrne ve Wolch, 2009). Parklar, şehir hayatının stresinden psikolojik olarak kurtulmayı sağladığı için kullanıcıların ruh sağlığı açısından da faydalıdır (Byrne ve Wolch, 2009).

Byrne ve Wolch (2009), açık havada oyun oynamanın küçük çocukların sosyal ve bilişsel gelişimi için çok önemli olduğunu, daha büyük çocukların ve gençlerin de kaliteli aktif zaman geçirmek için bilgisayar oyunları ve televizyon yerine parklardan yararlandığını belirtmektedir. Ekolojik yönden ise parklar, mikro iklimi kontrol ederek ve düzenleyerek ekosistem hizmetlerine fayda sağlamaktadır. Parklar, kentsel ısı adası etkisini azaltmaya, havayı temizlemeye, oksijeni artırmaya, havadaki toz ve kirleri sakinleştirip hava kirliliğini azaltmaya, hava sirkülasyonu sağlamaya, nem ve sıcaklığı kontrol etmeye, havayı soğutmaya, yavaşlatmaya ve yönlendirmeye yardımcı olmaktadır. Ek olarak, flora

ve fauna için doğal ekosistemler ve yaşam alanları oluşturmakta ve biyoçeşitliliği korumaktadır. (Byrne ve Wolch, 2009).

Bununla birlikte parklar zemini geçirimli bir yüzeyle kapladıkları için su tasarrufuna ve toprağın verimliliğine de yardımcı olurlar (Ceylan, 2007; Emür ve Onsekiz, 2007). Parklar, sosyalleşmeyi geliştirirken, çocuk gelişimini desteklerken ve daha medeni bir yaşam için fırsatlar yaratırken mülk değerlerini yükselttiği için ekonomik faydalar açısından da önemli ve görünür rollere sahiptir (Emür ve Onsekiz, 2007). Parklarda kullanılan bitki ve yapılar; formları, boyutları, dokuları ve renkleri ile kenti fiziksel ve estetik olarak desteklemektedir. Şehirde yaşayanlar ile çevre, yapılar, katılar ve boşluklar arasında bir denge oluştururlar. Parklar mahremiyet ve izolasyon yaratırken aynı zamanda yaya ve taşıt arasında bir sınır ve bariyer işlevi görerek, yaya ve taşıt trafiğini yönlendirmektedir (Ceylan, 2007).

Parklar çeşitli işlevlerden oluşan kentsel dokular (konut, sanayi, eğitim vb.) arasında, insanların günlük boş zamanlarını değerlendirebilecekleri rekreasyon ve eğlence için en önemli kentsel rekreasyon alanları olarak görülmektedir. Parklar kentlilerin yaşam süreçlerinde nefes alabildikleri alanlar olarak değerlendirilirken; yaşam ve yoğun çalışma temposu içerisinde kişinin kendisine yönelik bir şeyler yapmasına fırsat sunan, kişileri ruhsal açıdan rahatlatan, mutlu eden, doğa ile iç içe olmasını yardımcı olan, farklı işlevleri bir arada barındıran çeşitli etkinliklerin gerçekleştirildiği alan niteliğindedirler (Emür ve Onsekiz, 2007).

Kentsel yeşil alanların kent içinde en yoğun bulunan önemli bileşenlerinden biri olan parklar, kent ve kentli yaşamında çevresel, ekolojik, sosyal, kültürel, ekonomik ve estetik değerleri ile ön plana çıkmaktadır. Kentteki canlılığı oluşturan temel fonksiyonlardan biri olup, toplumsal hayatı canlandırmaktadır. Kişilerin beden ve ruh sağlığına önemli etki etmektedir. Doğa ve kent arasında köprü niteliğinde olup, sahip olduğu rekreatif özelliklerle birlikte kentliler için çeşitli gereksinimlerin karşılanabildiği sosyal mekanlardır (Emür ve Onsekiz, 2007; Kandemir, 2010).

Park alanları, kentte “yeşil” bir sistemin oluşturulması ve sürekliliğinin sağlanması yönü ile kentsel bir unsur niteliğindeki sosyal bir mekan olarak tanımlanmaktadır. Kentsel

kültürel birikimin yansıtıldığı ve kentsel iletişimin gerçekleştiği odak noktalarıdır (Kandemir, 2010). Bu çerçevede kentsel yeşil alanlar, kent ve kentliye fiziksel, sosyo-kültürel, ekonomik, estetik, psikolojik vb. birçok yönden katkı sunan, sürdürülebilirliği sağlayarak iklim değişikliği etkilerinin en aza indirilmesine fırsat oluşturan, kentin refah düzeyinin ve canlılığını artıran rekreatif alanlar olarak değerlendirilmektedir.

2.1. Kentsel Yeşil Alanların Sınıflandırmaları, Standartları ve Kentsel Yeşil Alan Sistemi İçinde Mahalle Parkları

Kentsel yeşil alanların, kullanım amaçları, büyüklükleri, hizmet ettikleri yaş grubu ve rekreasyon türleri göre çeşitlilik göstermeleri nedeniyle literatürde bilim insanları tarafından farklı biçimlerde sınıflandırılmışlardır (Türkoğlu ve Kısar Koramaz, 2012). Tandy (1975); kullanım biçimlerine göre yeşil alanları lineer rekreasyon alanları, merkezi açık alanlar, rekreasyona yönelik gelişmeler, spor alanları ve dinlenme parkları olarak sınıflandırmaktadır. Lineer (çizgisel) rekreasyon alanları, kent içinde rekreasyonel ihtiyaçlara karşılık veren ve kent içi bağlantıları kuran akarsular, dereler, kanallar ve parklar vb. açık ve yeşil alanlar olarak tanımlanmıştır. Merkezi açık alanlar, farklı fonksiyonları içinde barındıran alışveriş merkezleri, meydanlar vb. alanlar; rekreasyona yönelik gelişmeler ise rekreatif değeri yüksek göl vb. alanların çevresinde oluşturulmuş alanlar olarak belirlenmiştir. Spor alanları spor aktivitelerine hizmet veren açık veya kapalı kompleksler; dinlenme parkları ise spor, kültürel ve sosyal aktivitelere yönelik planlanan alanlar şeklinde tanımlanmıştır (Önder, 1997).

Richter'in (1981) yaptığı yeşil alan sınıflandırmasında ise genel açık alanlar ve özel açık alanlar şeklinde iki ana başlık mevcuttur. Genel açık alanlar da kendi içinde spor alanları, çocuk oyun alanları, mezarlıklar, küçük bahçeler, kamp alanları, doğa koruma alanları gibi farklı amaçlara hizmet eden açık alanlar; kent meydanları, yol kenarındaki yeşil alanlar, refüjler, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, gezi alanları gibi halka açık alanlar ve idari binalara ait okul, hastane, yurt ve fidanlık gibi dini ve idari binalara ait açık alanlar olarak ayrılmıştır. Richter'in özel açık alanlar başlığında ise ev bahçeleri, toplu konut bahçeleri, ev avluları, sayfiye bahçeleri ile çatı bahçeleri, teraslar, garaj yeşillikleri olan çatı nitelikli yeşil alanlar yer almaktadır (Richter, 1981).

Uluslararası ölçekte California Recreation Commission tarafından bir yeşil alan sınıflandırması yapılmıştır. Komisyon yeşil alanları; çocuk bahçeleri, mahalle rekreasyon merkezi, mahalle kümesine ait rekreasyon merkezi, kent parkı, özel kullanım alanları ve bölge parkı olmak üzere altı farklı gruba ayırmıştır. Çocuk bahçeleri, kentsel yeşil alan sisteminin en alt birimi olup, 0-6 yaş aralığına hizmet vermesi için oluşturulmaktadır. Bu alanlar, taşıt trafiğinden ve gürültüsünden uzak bulunmalı, konut alanlarından rahatça ulaşımı sağlanmalıdır. Taşıt trafiğinin yoğun olmadığı alanlarda bulunmasının haricinde konut alanlarından kolayca görülebilir, yaya ulaşımın haricinde trafiğin olmadığı ve konutlardan kolaylıkla görülebilir alanlarda bulunmalıdır. Mahalle Rekreasyon Merkezi ise, kentlerin en küçük yapıtaşı olan mahalle ünitesi içinde yaşayan kişilerin tümüne hizmet sunan, 6-14 yaş grubu öncelikli olmak üzere gençler ve yetişkinlere ilişkin rekreasyonel aktivitelerin gerçekleştirebileceği alanlar olarak tanımlanmaktadır. Çay bahçesi, gezinti yolları, dinlenme yerleri, piknik alanlarına ek olarak spor sahaları da bu alanlarda bulunabilecek kullanımlar olarak açıklanmaktadır. Mahalle kümesine ait rekreasyon merkezi, mahalle ünitesinde yaşayan kişilere hizmet veren ve mahalle parkının daha fonksiyonlaştırılmış olduğu alanlar olarak açıklanmakla birlikte, bu alanların içinde spor alanları, güzel sanatlar ve sosyal faaliyet binası vb. alanlara ek olarak hayvanat bahçesi, botanik bahçesinin de bulunabileceği belirtilmektedir (Ersoy, 2012).

Kent parkı, kent bütününe hizmet veren, kentteki açık dokuyu oluşturarak kent imajını ve prestijini önemli ölçüde etkileyen alanlar olarak nitelendirilmektedir. Özel kullanım alanları, kişilerin özel gereksinimlerini karşılayan, kendi başlarına yapacakları aktiviteler için oluşturulan alanlardır. Bölge parkı ise, bir ya da daha fazla kente hizmet veren, bölgesel büyüklüklere göre değişen, dinlenme, eğlenme, spor faaliyetleri için kullanılabilen çok geniş alanlar olarak tariflenmektedir (Ersoy, 2012).

Pamay (1978) yeşil alanları toplumsal yararlanmaya açık alanlar olan genel alanlar ve toplumun yararlanamadığı, özel surette yararlanılan alanlar olan özel alanlar olmak üzere iki gruba ayırmıştır. Pamay'a göre genel alanlar; su yüzeyleri ve kıyıları, ormanlar, korular, park alanları, çayırılık alanlar, yeşil yamaçlar-seyir alanları, genel bahçeler (botanik bahçeleri, arboretumlar, hayvanat bahçeleri vb.), mezarlıklar ve şehitlikler, sergi

parkları ve lunaparklar, meydanlar, çocuk bahçeleri, oyun ve spor alanları, okul bahçeleri, okul oyun ve spor alanları, yeşil kuşaklar ve perdeler, hastane bahçeleri, tarihi saray ve müze bahçeleridir. Özel alanlar ise mesken bahçeleri, özel koruluklar, tarımsal kültür alanları, çeşitli kuruluşlara ait bahçeler, koloni bahçeleri, askeri bölgelerdeki açık alanlardır (Pamay, 1978).

Yıldızcı (1982) ise kent içindeki yeşil alanları, görev grupları dahilinde fonksiyon ve faaliyetlerine göre bina düzeyinde, komşuluk düzeyinde, mahalle ve semt düzeyinde ve kent düzeyinde olmak üzere dört grupta incelemiştir. Konut düzeyindeki yeşil alanlar kentsel yeşil alanlar içinde en ufak birim olmaktadır. Tek ya da çok katlı konutların bahçeleri, teras ve çatı bahçeleri, balkon düzenlemeleri bu grupta yer alır. Bina ile bahçe arasında birlik ve bütünlük sağlar. Yani ön, yan ve arka bahçe olarak tanımlanabilir. Büyüklükleri ve işlevleri kullanıcılarının toplumsal yapılarına göre çeşitlilik gösterir. Komşuluk ünitesi düzeyinde yeşil alanlar, ortalama 6-400 konutu barındıran ve 30-5000 nüfusa hitap eden kent birimidir. Büyüklük olarak en fazla 15 hektarlık bir alanı kaplayabilmektedir. Bu düzeye ait yeşil alanlar, çocuk bahçeleri, spor ve oyun alanları ve toplu konut bahçelerini bünyelerinde barındırırlar. Mahalle ve semt düzeyinde yeşil alanlar, nüfusu en az 15 000 olan ve 15 hektarlık alanı kaplayan alanlardır. Semt parkları, spor alanları, çocuk bahçeleri, oyun alanları ve okul bahçeleri bu gruba girer. Kent düzeyinde yeşil alanlar, en az 135 ha büyüklüğünde ve hektar başı en az 350 kişiye toplamda ise 45.000 kişilik nüfusa hizmet veren alanlardır. Kent düzeyindeki yeşil alanlar, kent parkları, spor kompleksleri, eğlenme ve dinlenme alanları, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri, fuar ve sergi alanları, kent içi yol, bulvar ve refüjler, yaya yolları, kent ormanları, koruluklar, yeşil kuşak ve mezarlıklar gibi alanlardır (Yıldızcı, 1982).

Ergin (1989) ise yeşil alanları yerleşim birimi ölçeğinde mahalle düzeyinde, semt düzeyinde, kent düzeyinde ve bölge düzeyinde olmak üzere dört ayrı gruba ayırmıştır. Ergin'e göre mahalle düzeyindeki yeşil alanlar oyun yerleri, oyun alanları, mahalle parkları ve spor alanları iken; semt düzeyindeki yeşil alanlar oyun parkları, semt parkları, spor alanlarıdır. Kent düzeyindeki yeşil alanlar kent parkı, kent ormanı, botanik hayvanat bahçesi, fuar ve sergi alanları, su yüzeyleri, oyun parkları, lunapark, kapalı-açık spor

alanları, stadlar; bölge düzeyindeki yeşil alanlar ise bölge parkları, ulusal parklar, ormanlar, kamp alanları, su kıyısı düzenlemeleridir (Ergin, 1989).

Önder (1997), yeşil alanları kullanım şekline göre genel, yarı özel ve özel olmak üzere üç grupta sınıflandırmıştır. Önder'e göre genel yeşil alanlar kent ve mahalle parkları, kent ormanları ve koruluklar, mezarlıklar, botanik bahçeleri, hayvanat bahçeleri, fuar alanları, yol-bulvar ve refüjler, spor alanları gibi alanlardır. Yarı özel yeşil alanlar, okul, askeri alan, kamu kurum ve kuruluş ve fabrika bahçeleri gibi alanlardır. Özel yeşil alanlar ise özel mülkiyetli konut veya toplu konutlar gibi alanlar olarak değerlendirilmiştir (Önder, 1997).

Değirmencioğlu (1998)'nin, yeşil alan sınıflandırması ise kent parkı, hayvanat bahçesi ve stadyumlardan oluşan kentsel ölçekteki yeşil alanlar ve çocuk bahçesi, spor alanı, çocuk oyun alanlarından oluşan yerel ölçekteki yeşil alanlar olarak ikiye ayrılmıştır (Atabay, 1988).

Çelik (2000) ve Albayrak (2006)'ın yaptıkları sınıflandırmalarda ise yeşil alanlar ortak olarak üç gruba sahiptir. Bu gruplar toplumun dinlenme, eğlenme gereksinimlerini doğrudan ya da dolaylı olarak karşılayabildiği parklar, çocuk bahçeleri, fuar alanları, mesire alanları gibi aktif alanlar, toplumun bir kısmının bir ücret ödeyerek kullanabildiği yarı aktif (sınırlı) alanlar, toplumsal kullanıma açık olmayan, koruma ya da çevre sağlığı nedeniyle oluşturulan veya doğal olarak bulunan korular, fındıklık, meyve bahçeleri gibi alanlardır (Çelik, 2000; Albayrak, 2006).

Yeşil alanların önemli bileşenlerinden olan parklar ise kullanım çeşitliliklerine, hizmet alanlarına ve konumlarına göre sınıflara ayrılmaktadır. Bu sınıflandırma ekolojik ve sosyal açıdan parkların hizmet kalitesi, donanım, peyzaj değeri, erişilebilirlik ve estetik değerini belirlemenin yanı sıra parkların kentsel yaşam kalitesine katkısını da belirlemektedir. "Yeşil" kavramının kentsel yaşamın "kaliteli" yönünü göstermesinin yanı sıra doğallığı çağırıştırıyor olması, kentsel yaşam kalitesi üzerindeki hem ekolojik hem de sosyal etkisini ortaya koymaktadır. (Emür ve Onsekiz, 2007; Kandemir, 2010).

Kentsel yeşil alanların büyük çoğunluğunu oluşturan parklar büyüklüklerine, içindeki etkinliklerin çeşitliliğine, etki alanlarına ve hitap ettikleri nüfusa göre

sınıflandırılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Milli Rekreasyon ve Park Kurulu (MRPK) tarafından park alanları için bir gruplama yapılmış, MRPK tarafından park alanları 5 gruba ayrılmıştır. MRPK'ye göre park alanları mahalle parkları, semt parkları, kent parkları, bölge parkları ve özel alanlar şeklinde ayrılmaktadır (Özkır, 2007).

Çetiner (1972)'e göre ise kentsel yeşil alanlar kent içerisindeki dengeyi oluşturan ve bir yerleşim alanının sahip olması gereken en önemli kaynaklardan biri olup, çocuk bahçesi, oyun alanları, mahalle parkları, kent parkları, çevre parkları, bölge parkları, milli parklar olarak gruplandırılmıştır. Çocuk bahçeleri 1000-2500 kişiye hizmet etmekte ve kişi başına düşen alan 0,5-1 m²/kişi olmaktadır. Oyun alanları 2500-3500 kişiye hizmet etmekte ve kişi başına düşen alan 1-2 m²/kişi olmaktadır. Mahalle parkları 3500-5000 hizmet etmekte ve kişi başına düşen alan 2,8-3 m²/kişi olmaktadır. Kent parkları 25000-30000 kişiye hizmet etmekte ve kişi başına düşen alan 2-4 m²/kişi olmaktadır. Çevre parkları 10000-250000 kişiye hizmet etmekte ve kişi başına düşen alan 1,6-4 m²/kişi olmaktadır. Bölge parkları ve milli parklar ise 100000-125000 kişiye hizmet etmekte, bölge parklarının kişi başına düşen alanı 16-20 m²/kişi, milli parkların kişi başına düşen alanı 32-40 m²/kişi olmaktadır. Aynı zamanda Çetiner (1972), komşuluk ünitesini, içinde yaşayan kişilerin bütün temel ihtiyaçlarını yaya erişim mesafesi içinde karşılayabilecek bir alan ve nüfus büyüklüğü olarak tanımlamış, ilköğretim okulunun temel donatı olarak alındığı takdirde yaklaşık 3500-7000 kişilik bir komşuluk ünitesinin Türkiye için uygun büyüklükte olduğunu vurgulamıştır. Bununla birlikte bir komşuluk ünitesinde anaokul veya ilköğretim okulu, oyun yerleri, spor yerleri, küçük bir alışveriş merkezi, dini tesis alanı toplantı yeri ve umumi tesisler ve gerekli ulaşım alanlarının bulunması gerektiğini belirtmiştir (Çetiner, 1972).

Hofe (1970), Tümer (1976), Yıldızcı (1982), Bakan ve Konuk (1987), Türel (1988) ve Önder (1997) ise uluslararası standartları baz alarak yaptıkları çalışmada parkları çocuk bahçeleri, spor alanları, mahalle parkları, semt parkları, kent parkları, bölge parkları ve milli parklar şeklinde sınıflandırılmıştır. Bahsedilen araştırmacılara göre çocuk bahçelerinin çocukların yaşlarına göre çeşitli yeteneklerini geliştirmelerine, aktif şekilde oyunlara katılabilmelerine fırsat oluşturan, oyun araç gereçleri, kum havuzları ve doğal bitki örtüsü ile donatılan alanlardır. Çocuk bahçeleri park alanları içerisinde temel ulaşım

ağının dışında araç trafiğinin seyrek olduğu alanlarda konutlardan kolayca izlenebilir nitelikte olmalıdır. Spor alanları ise hem amatör hem profesyonel spor aktivitelerinin gerçekleştirildiği açık veya kapalı tesisler olarak değerlendirilmektedir. Spor alanları, kentin çevresinde ulaşım sistemine yakın mesafede olmalı, bu alanlar için düzlük ve temiz havaya sahip yerler seçilmelidir. Söz konusu araştırmacılara göre mahalle parkları ise çocuk bahçesi, gezinti yerleri, bisiklet yolu, piknik alanı, çay bahçesi gibi kullanımları kapsayan ve tüm mahalleye hizmet veren parklar olarak tanımlanmaktadır. Mahalle parkları doğal özelliklere sahip olmalı, ulaşım ağına yakın olmalı ve konutların yoğunluğunu azaltacak nitelikte olmalıdır. Semt parklarında, mahalle parklarındaki kullanımlara ek olarak spor alanları, arboretum, botanik bahçesi, balık tutma, yüzme gibi doğa çalışmalarının yapılabileceği alanlar, kültür merkezi, müze, kütüphane gibi kültürel alanlar bulunabilmektedir. Mahalle parklarının etkin hizmet alanları 500-1500 m arasında olmalı, alansal büyüklükleri ise 20000-80000 m² arasında değişmelidir. Kişi başına düşen mahalle parkı alanı ise 8-12 m²/kişi olmalıdır.

Semt parkları ise, kentin sahip olduğu doğal mikroklimatik özelliği yansıtacak nitelikte bir yerde olmalı, park içinde ise taşıt trafiği en düşük seviyede tutulmalıdır. Kent parkları, semt parklarındaki kullanımlara ek olarak fuar alanı, hayvanat bahçesi, spor salonları, konser alanları, at patikaları gibi alanları içermektedir. Kentin yeşil alan dokusunu meydana getiren önemli bileşenlerden biri olup, kent bütününe hizmet etmektedirler. Kent parkları için topoğrafik açıdan farklılık gösteren doğal değerlerin yoğun bulunduğu alanlar seçilmeli, bu parklara ulaşım kolay sağlanmalıdır. Bu nedenle gerektiğinde ulaşım ağı parkın içinden geçebilmektedir. Bölge parkları ise kısa ya da uzun süreli tatillerde konaklama imkanı sunan parklar olarak tanımlanmıştır. Kış sporlarını da kapsayan bölge parkları, mevcut su kaynakları olan ve ulaşımın kolay olduğu yerlerde olmalıdır. Son olarak milli parklar ise nadir görülen doğal ve ekolojik değerlerin bulunduğu alanlar olarak tanımlanmaktadır. Yoğun şekilde kullanıma açılmamalı, korunmalıdır. Bu alanlarda kamp, yüzme, yürüyüş, balık tutma, ata binme gibi sportif faaliyetlerin yapılabileceği tesisler yer alabilmektedir (Polat, 2001).

Uzun (1993) 'a göre parklar; mahalle parkları, semt parkları, kent parkları, milli parklar, bölgesel parklar, ormanlar, koru alanları ve fidanlık olarak gruplandırılmaktadır.

Mahalle parkları, mahalle ünitelerinde çoğunlukla çalışmayan nüfusun boş zamanlarını dinlenerek değerlendirdiği, hafta sonlarında ise yoğun kullanılan, dolayısıyla aktif rekreasyonel ihtiyaçlara cevap verebilen alanlar olarak tanımlamaktadır. Mahalle parklarında yıl boyu kullanılabilecek özelliklerin ve yapıların yer aldığını belirtmektedir.

Estetik ve iklimatik özellikler içeren su gösterileri ve geniş havuzlar, dinlenme ve toplanma alanları ile birlikte, geceleri kullanılabilmesi amacıyla da aydınlanabilir mekânlar bulunduğunu ifade etmektedir Semt parkları ve oyun alanları ise, 20.000-30.000 kişilik yerleşim yerleri için kentsel donatı alanları olarak tanımlanmaktadır. Bu parklar 6-8 hektar büyüklüğünde olmalı ve en az $\frac{3}{4}$ 'ü aktif rekreasyona ayrılmalıdır. Bu alan için basketbol, futbol sahaları, voleybol, tenis kortları (en az 4 saha), hentbol ve diğer oyun alanları, rekreasyon amaçlı kullanılan binaları-, seyir ve dinleme yerleri, el sanatları için özel kullanım odaları, drama ve diğer sosyal aktiviteler için özel alanlar, sessiz dinlenme alanları, yayalara yönelik yürüyüş yolları, bisiklet yolları ve acil yardıma yönelik gerekli araç yolları, piknik alanları ve çocuk oyunlarına yönelik sert zemin alanları olmalıdır. Kent parkları, her yaş grubunun kullandığı, aktif ve pasif rekreasyon olanaklarına sahip, etki alanı genellikle 400 dönüm veya daha büyük, 30-60 dakikalık yürüme mesafesinde bulunan aktif yeşil alanlar olarak ifade edilmiştir (Kandemir, 2010).

Ersoy (2015) ise yaptığı bir çalışmada farklı özellikler ve farklı büyüklüklere sahip ülkelerdeki yeşil alan donatılar için belirlenen değerleri incelemiştir. Bu doğrultuda kentsel yeşil alanların kullanım türleri ve nitelikleri için bir gruplama yapmış, kentsel yeşil alanları, çocuk oyun yerleri, çocuk bahçeleri, oyun alanları, komşuluk birimi parkları, mahalle parkları, semt parkları ve kent parkları olarak gruplandırmıştır. Ersoy (2015)'a göre çocuk oyun yeri genellikle toplu konut alanlarında yer almaktadır. 1-3 yaş grubuna hizmet etmektedir. Hizmet verdiği alan en fazla 200 metre, hizmet ettiği konut sayısı 50-200 ve nüfus 200-1000 kişi arasında değişmektedir. Konut alanının içinde yer alan çocuk oyun yerleri, ailelerin yakın denetimi ve basit oyunlarla ilgili etkinlikler oyun yerlerinin özellikleridir. Kişi başına düşen alan miktarları 0,2-0,5 m² arasında değişmektedir. Çocuk bahçeleri (3-6 yaş), ülkelere göre 100 m ile 800 m etki alanı içinde yer almaktadır. Birçok ülkede, çocuk bahçeleri 3.000-7.000 nüfusa hizmet vermek üzere planlanmıştır. Genellikle, okul bahçelerine bitişik ya da komşuluk parkı için

düzenlenmeleri önerilmektedir ve 250-1000 m² alanı kapsamaktadır. Kişi başına düşen alan büyüklüğü, 5-10 m² arasında değişmektedir. Oyun alanı ise farklı yaş gruplarına hizmet etmektedir. Ancak, oyun alanlarının 5-16 yaş gruplarına hizmet verdiği, organize edilmiş oyunları içerdiği dikkate alınmaktadır. Ersoy (2015)'a göre oyun alanları ilköğretim yaş grubu için ve ortaokul/lise yaş grubu için olmak üzere 2 gruba ayrılmıştır.

Komşuluk birimi parkı için ise, 3000-10000 kişilik yerleşmelerde, yeşil alanlar bir bütün olarak ele alındığında, toplam kentsel yeşil alanların yaklaşık dörtte biri ayrılmalıdır. Amerika ve İngiltere'de 10 m²/kişi, Fransa'da, İtalya'da 5 m²/kişi, Hollanda'da 3,5 m²/kişi, Polonya'da ise 5 m²/kişi olacak şekilde planlanan komşuluk birimi parkları; çocuk oyun yerleri, çocuk bahçeleri, oyun alanları, park, spor alanları ve pasif yeşil alanları içermektedir. Yeşil alan etkinliklerinin, kentsel alan içinde kabul edilen uzaklığı 800 metredir. Ersoy (2015)'a göre mahalle parkları, semt parkları ve kent parkları ortak olarak değerlendirilmiş,

Komşuluk birimi üstüne çıkıldığında ve kentsel büyüklük ve yoğunluk arttığında kişi başına düşen yeşil alan miktarlarının artacağı vurgulanmıştır. Örneğin, ABD normlarına göre mahalle parklarında kişi başına 10 m², kent ölçeğinde kişi başına 20 m² eklenmektedir. Toplam yeşil alan normu olan 40 m²/kişi ölçüsüne kentsel ölçekte ulaşılmaktadır. Mahalle ve semt parklarının, kent içinde, varsa genellikle akarsu, göl ve deniz kenarında konumlandırılmaları istenilmektedir. Mahalle ve kent parkları, kentin eğlence, dinlenme ve spor gibi rekreasyonel etkinliklerine hizmet veren büyük yeşil alanlar olarak tanımlanmıştır (Ersoy, 2015).

Bir kentteki kentsel yeşil alanların varlığı kentteki sosyal, ekonomik ve kültürel yapısı, nüfus yoğunluğu, iklim özellikleri gibi çeşitli faktörlerle ortaya konulmaktadır. Bu sebeple kentsel yeşil alan standartları ülkelere göre değişkenlik gösterebilmektedir. Yeşil alan standardı kısaca kentteki yeşil doku olarak kabul edenlerin alanların kent nüfusuna bölünmesiyle elde edilen bir değer olarak özetlenebilmektedir (Doğan ve Küçük, 2019).

Ancak bu değer nicel bir bakışı ifade etmektedir. Yeşil alanların işlevsellik ve görsel değerleri de önemli olmakla birlikte, standartların belirlenmesi konusunda kentin

karakteri, büyüklüğü, topoğrafyası, coğrafi konumu, iklimi gibi doğal ve çevresel değerler de etkili olmaktadır. Bununla birlikte nüfus, yaş dağılımı, toplumun gelişmişlik seviyesi, toplumsal kimlik gibi sosyo-demografik, sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik faktörler ve ihtiyaçlar, kentin ekonomik durumu, sektörlerin dağılımı gibi ekonomik faktörler de standartlar konusunda belirleyici rolleri üstlenmektedir. Yeşil alanların kent ve kent sakinlerinin ihtiyaçlarını karşılayabilme için hem nitelik ve nicelik yönünden yeterli olması hem de herkes tarafından adil bir şekilde erişilebilir olması gerekmektedir (Polat, 2001).

Bahsedilen değerlere bağlı olarak ülkelerin ve kentlerin yeşil alan gereksinimleri çeşitlilik gösterirken, bu ihtiyaçların önem sırası, ihtiyaçların giderilmesi için gerekli arazi olanakları, finans potansiyelleri ve toplumsal bakış açısı vb. gibi ölçütler de farklılık gösterebilmektedir. Buna bağlı olarak sorunların benzer olduğu koşullarda bile, evrensel bir standarda ulaşmanın mümkün olmadığı düşünülmektedir (Aytatlı, 2013; Kömür Ardalı, 2018). Bu sebeple, her ülke kendi değerleri kapsamında gelişen koşullara uygun standartlar belirlemiş, geliştirmiş ve uygulamaya koymuştur (Yılmaz, 2018).

Çalışma kapsamında yapılan literatür araştırması sonucunda kentsel yeşil alanların standartlarına ilişkin ortak bir değer aralığı bulunmadığı görülmüş, çeşitli kurumlar ve araştırmacıların kentsel yeşil alanların büyüklük, hizmet etki alanı ve kişi başına düşen park alanı standartlarına ilişkin belirledikleri değerler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Çizelge 2.1. Kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parklarının standartları

Kaynak	Mahalle Parkı Büyüklüğü (m ²)	Mahalle Parkı Hizmet Etki Alanı (m)	Kişi Başına Düşen Mahalle Park Alanı (m ²)
ABD Milli Rekreasyon ve Park Kurulu (1965)	20000-80000	400-800	10
Hofe (1970)	20000-40000	500-1500	8-12
Çetiner (1972)	80000	-	2,8-3
Tümer (1976)	20000-40000	500-1500	8-12

Çizelge 2.1. Kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parklarının standartları (devamı)

Pamay (1978)	8000	-	2,5
Yıldızcı (1982)	20000-40000	500-1500	8-12
Bakan ve Konuk (1987)	20000-40000	500-1500	8-12
Türel (1988)	20000-40000	500-1500	8-12
Koç (1997)	20000-80000	400-800	-
Aydemir ve ark. (1999)	-	800-1000	1,4
Çelik (2000)	20000-40000	500-1500	-
Ersay (2015)	-	800	8

Açık-yeşil alan standartları Türkiye’de ilk olarak 2290 sayılı Yapı Yolları Kanunu’nda yer almıştır. 1933-1956 yıllarında kent için oluşturulan planlarda kişi başına 4 m²’lik yeşil alan standardı önerilmiş, 1956 yılında yürürlüğe giren İmar Kanunu ile hüküm kaldırılmıştır. 6785/1605 Sayılı İmar Kanunu’nun 28. maddesinde açık-yeşil alan için kişi başına en az 7 m²/kişi standardı öngörülmüş olup, komşuluk düzeyinde oyun ve çocuk bahçeleri (3-6 ile 7- 11 yaş) 1.5 m²/kişi, mahalle düzeyinde oyun ve spor alanları (11-18 yaş) 2 m², mahalle parkları 1 m²/kişi, kent düzeyinde ise kent parkları 1.5 m²/kişi şeklinde tanımlanmıştır (Gül ve Küçük, 2001). 02/09/1999 tarihinde yayınlanan 23 804 sayılı “İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik” ile kişi başına düşen yeşil alan standardı revize edilerek 10 m² olarak belirlenmiştir. Bu yönetmeliğe göre, 5 000 kişi 1,5 m²/kişi büyüklüğünde çocuk bahçesi, 15 000 kişilik 2 m²/kişi mahalle parkı ve 2 m²/kişi spor alanı olmak üzere toplam 5,5 m²/kişi ve 45 000 kişilik kent ünitesi düzeyinde ise kişi başına 3,5 m²/kişi büyüklüğünde kent parkı ve 1 m²/kişi büyüklüğünde stadyum olmak üzere toplam 4,5 m²/kişi yeşil alan öngörülmüştür (Doğan ve Küçük, 2019).

2014 yılında yürürlüğe giren Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği (MPYY)’nde ise, nüfus sayısı gözetilmeksizin belediye oluşumu gösteren mekanlarda kişi başı etkin yeşil mekan ölçüsü 10 m² olacak şekilde kesinleştirilmiştir. Ancak bu yönetmelikte, yeşil alan türleri dağılımı, planlanması ve tasarımı ile ilgili açıklamalar ve konulara yer verilmemiştir.

Söz konusu yönetmeliğin ekteki tablosunun açık ve yeşil alanlar başlığında İlçe Sınırları Dahilinde Yapılan Planlamalar ve İl Sınırları Bütününde Yapılan Planlamalar olmak üzere iki başlık bulunmaktadır. Tabloda İlçe Sınırları Dahilinde Yapılan Planlamalar başlığındaki çocuk bahçesi, park, meydan, semt spor alanı, botanik parkı, mesire yeri, rekreasyon alanlarının standardı toplam kişi başı 10 m²'dir. Önceki yıllardaki yönetmeliklerde mahalle parkları için ayrı olarak kişi başına düşen bir alan miktarı tanımlandığı, ancak günümüzde MPYY'de mahalle parklarına yönelik özel bir kişi başına düşen alan miktarı belirlenmediği görülmektedir. Diğer yandan İl Sınırları Bütününde Yapılan Planlamalar başlığındaki hayvanat bahçesi, kent ormanı, ağaçlandırılacak alan, fuar, panayır ve festival alanı ve hipodrom alanlarının standardı toplam kişi başı 5 m² olmak üzere açık ve yeşil alanlar 15 m² olarak belirtilmiştir (Ek-1) (Mekansal Planlar, 2014).

Çalışma kapsamında literatür incelemesi sonucunda mahalle parklarına ilişkin uluslararası ve ulusal literatür incelendiğinde standartların çeşitliliği göze çarpmaktadır. Bu çerçevede bahsedilen kaynaklar derlenerek mahalle parkı kriterleri belirlenmiştir. Kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartları oluşturulurken, Çizelge 2.1'de yer alan araştırmacıların çoğunun uluslararası standartları örnek alarak belirlemiş olduğu değerler baz alınmıştır. Çetiner (1972), Pamay (1978) ve Aydemir ve ark., (1999)'ın oluşturduğu değerlerin, dönemin yönetmelikleri doğrultusunda belirlendiği düşünülmektedir. Bu bağlamda çalışma kapsamında oluşturulacak değerler için bu değerler ihmal edilmiş; Çizelge 2.1'de çoğunluk olarak belirtilen değerler baz alınarak; mahalle parkı toplam alansal büyüklüğü 20000-40000, kişi başına düşen mahalle parkı alanı ise 8-12 m²/kişi olarak belirtilmiştir. Bu araştırmada mahalle parkının alan büyüklüğü ile ilgili iki farklı kriter ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında mahalle nüfusu alt sınıra yakın değerde olması durumunda minimum mahalle parkı alanının 20.000-40000 m² olması gerektiği, ancak mahalle nüfusunun üst sınırdan ya da daha fazla olması durumunda mahalle parkı alanının kişi başına düşen m² üzerinden hesaplanması gerektiği kabul edilmiştir. Mahalle parkı hizmet etki alanı ise MPYY (2014) baz alınarak 500 m olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu değerler kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartları olarak tez kapsamında yapılan alan çalışması için bir analiz çerçevesi olarak kullanılmıştır.

Çizelge 2.2. Kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartları

Nüfus	Büyüklik (m ²)	Hizmet Alanı Yarıçapı (m)	Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	İşlevler
3500-7000 kişi	20000-40000	500 m	8-12 m ² /kişi	Çocuk oyun alanı, spor alanı, yürüyüş yolu, dinlenme alanı ve küçük çapta çay bahçesi gibi kullanımları içine alan ve bütün mahalleye hizmet eden parklardır.

2.1.1. Kentsel Yeşil Alanlar Açısından Ulusal Düzeyde Yasal Çerçeve ve Stratejiler

Bireyleri doğal, sosyolojik, kültürel, ekonomik, psikolojik, sağlık, estetik gibi birçok yönden etkileyen kentsel yeşil alanların planlanmasına ilişkin uluslararası ve ulusal düzeyde çeşitli çalışmalar yapılmakta, stratejiler oluşturulmaktadır.

Türkiye'deki mekânsal planlama sistemine ilişkin yasal çerçeve ve stratejiler incelendiğinde ise günümüzde geçerliliğini koruyan yasa ve yönetmeliklere ek olarak bazı çalışmalar göze çarpmaktadır. Bu konuda en kapsamlı çalışmalardan biri 2009'da düzenlenen Kentleşme Şûrası olarak değerlendirilmektedir. Kentleşme Şûrası Sonuç Bildirgesi (2009)'nde belirtildiği üzere hedef, ülkenin sürdürülebilirlik çerçevesinde ülkenin kentsel gelişim dinamiklerinin değerlendirilmesi ve yaşanabilir çevrelerin artırılması için akılcı stratejiler geliştirilerek somut eylemleri içeren bir program oluşturmak olarak tanımlanmaktadır. Katılımcı, disiplinler arası, dinamik, doğal tarihi ve kültürel değerlerin korunduğu, sosyo-ekonomik gelişmeye yönelik uygulama araçlarını içeren, sürekliliği olan birleştirici bir planlama anlayışı benimsenmesi gerektiği belirtilmektedir. Planlama sürecinde kentsel tasarım uygulamalarına ağırlık verilmesi gerektiği ifade edilmekte, kamusal alanların çevresel, sosyol, kültürel, sağlık ve estetik değerlerin de dikkate alınarak tasarlanması konusuna vurgu yapılmaktadır. Kent merkezleri öncelikli olmak üzere yeşil dokunun sürekliliğine ve engelsiz yaya dolaşımına önem verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bildirgenin komisyon raporları incelendiğinde Kentleşme Şûrası'nın İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge, Enerji

Verimliliği Komisyon Raporu'nda kent ekosistemlerinde biyolojik çeşitliliğin korunması, rekreasyon potansiyellerinin oluşturulması ve “karbon yutak alanları oluşturulması” stratejisi belirlenmiştir. Bu kapsamda kentlerde yeşil alanların tesisi yoluyla biyoçeşitliliğin korunmasına yardım edeceği ve kent insanına rekreatif faaliyetlerini gerçekleştireceği alanlar sunacağı ifade edilmiştir (İklim Değişikliği, 2009).

Kentsel Dönüşüm Konut ve Arsa Politikaları Komisyon Raporu'nda ise yeşil alan, eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel tesis gibi sosyal donatı alanlarının mevzuatlarda belirlenen standartların oldukça altında olduğu önemli bir problem olarak belirtilmiştir. Bu durumu sebebinin ise planlarda donatı alanı olarak tanımlanan alanların plan değişiklikleri ile fonksiyonlarının değiştirilmesi, planda donatı alanı olarak tanımlı olsa bile mevcut durumda farklı kullanımların yer alması olarak açıklanmıştır. Strateji olarak ise planlama süreçlerinde kent içinde yaşayan her grubu bütünleştiren sosyal donatı alanları, kamusal alanlar, yeşil alanlar için mevcut asgari standartların sağlanması, bu standartların da zamanla değişen değerlere göre şekillenmesi ve geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yeşil alanların kentlerin sahip oldukları farklı iklim ve topoğrafik özelliklerine bağlı şekilde bütüncül olarak planlanması ve planların birbiriyle eş zamanlı üretilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Özellikle oyun alanları, mahalle parkları gibi yeşil alanlar ve yapılı çevre konusunda dengenin sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Buna ek olarak, yerel yönetimlerde teşvik edici projelerin geliştirilmesi, en güzel ve işlevsel park, özel ihtiyaçlara sahip gruplara en uygun park vb. gibi yeşil alanların önemini arttıran ve özendiren yarışmaların geliştirilmesi stratejisi belirlenmiştir. Yeşil alanların erişilebilirliği ile ilgili geliştirilen strateji ise 5 dakika yürüyüş mesafesinde çocuk oyun alanı, park gibi aktif yeşil alanlara ulaşılabilmesi şeklinde tanımlanmıştır. Yerel yönetimlere ait yeşil alanların, korunaklı sitelerin alanlarına dahil edilmeye çalışılarak kamu kullanımına kapatılmasının engellenmesi de başka bir strateji olarak ifade edilmiştir (Kentsel Dönüşüm, 2009).

Yapılan bu çalışmalar Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (KENTGES) için altlık niteliğinde olmuştur. 2010-2023 yılları için hazırlanan KENTGES 2010 yılında yürürlüğe girmiştir. KENTGES, “kentleşme ve imar konularında merkezi ve yerel idareler için bir yol haritası” olarak tanımlanmaktadır. Bu belgede koruma, yaşam kalitesi, iklim değişikliği, konut ve arsa sunumu, altyapı, ulaşım, sosyal politikalar

konuları çerçevesinde merkezi ve yerel düzeyde gerçekleştirilecek işlerin belirleneceği açıklanmaktadır. 2010-2023 yıllarını hedef alan strateji ve eylem planında sıkça yeşil alanlar konusu üzerinde durulmuştur. Yeşil alanların mekânsal planlarda bütüncül ve sistematik olarak planlanması, standartlarının geliştirilmesi, mevcut yeşil alanların korunması, yeşil alanları azaltacak uygulamaların engellenmesi stratejileri geliştirilmiştir (Anonim, 2022c).

Türkiye’de planlama stratejilerine ilişkin gerçekleştirilen diğer çalışma ise 2017 yılında gerçekleşen Şehirleşme Şûrası olmuştur. 2009’da gerçekleşen Kentleşme Şûrası gibi Şehirleşme Şûrasında da çeşitli komisyonlar tarafından mevcut durum değerlendirilmiştir. Daha sonra komisyonların tespitleri kapsamında öneriler geliştirilerek hedef ve stratejiler oluşturulmuştur. Komisyon raporlarında kentsel yeşil alanların planlanmasında kamu yararına öncelik veren, insan odaklı, sistematik, bütüncül planlar oluşturulması gerekliliğinden bahsedilmiştir. Yeşil altyapı ağlarının kurulması ve ekolojik tasarım çözümlerinin gerçekleştirilmesi ana stratejilerden biri olmuştur. Bu kapsamda planlama ve tasarım konusunda ülkesel ve kentsel ölçekte çeşitli politikaların gerekliliği vurgulanmıştır. Doğal ve kentsel peyzaj değerleri gözetilerek kentsel yeşil sistem oluşturulması ve devamlılığının sağlanması stratejisi geliştirilmiştir. Ayrıca yaşam kalitesini arttırma, bedensel ve ruhsal sağlığa olumlu etki etme yönlerinden yeşil alanların öneminden bahsedilmiştir. Bu doğrultuda yapı ölçeğinde ise kentsel ısı adası etkisinin en aza indirgenmesi için yeşil bina kavramına öncelik verilmesi ve dikey bahçe kavramları üzerinde durulmuştur. Kentsel dönüşüm uygulamalarında proje kapsamındaki projeksiyon nüfusun ihtiyacına yönelik donatı alanlarının oluşturulması ve projeyi gerçekleştirecek paydaşlar ile sosyal donatı alanları içinde özellikle yeşil alanlara ilişkin işbirliklerinin sağlanması stratejisi geliştirilmiştir (Anonim, 2022c).

Çalışma kapsamında kent planlamasına ilişkin Türkiye’deki mevcut yasalar ve yönetmelikler yeşil alan, park ve mahalle parkı kavramları kapsamında incelenmiştir. 3194 Sayılı İmar Kanunu’nda yeşil alan kavramına ilişkin hiçbir ifade yer almamaktadır. Park kavramı ise sadece iki maddede yer almaktadır. İlk olarak park, yeşil saha vb. gibi hazine ve özel idarelerin mülkiyetinde olan arsa ve arazilerin bedelsiz terk edileceği ifade edilmektedir. İkinci olarak ise düzenleme ortaklık payına konu kullanımlardan yol,

meydan, ibadet yerleri, park ve çocuk bahçeleri hariç olmak üzere yapı yapılabilecek diğer alanlar kamuya geçene kadar kullanım amacına uygun özel tesis yapılabileceği ifade edilmektedir (İmar Kanunu, 1985).

2014 yılında yürürlüğe giren MPYY incelendiğinde yeşil alan kavramının Kentsel Tasarım Projesi tanımında yer aldığı görülmektedir. Park kavramının ise ilk olarak Uygulama İmar Planı tanımında yer aldığı görülmektedir. Yönetmelikte yeşil alan ve park kavramları birlikte ifade edilmekte olup, bu alanların kişilerin ve toplumun sosyal, kültürel ve rekreasyonel gereksinimlerinin karşılanması ve sağlıklı bir çevre ile yaşam kalitesinin artırılması için kamu veya özel sektör tarafından yapılan eğitim, dini, kültürel ve idari tesisler, sağlık, açık ve kapalı spor tesisleri ile park, çocuk bahçesi, oyun alanı, meydan, rekreasyon alanı gibi açık ve yeşil alanlar olduğu belirtilmektedir.

Yeşil alan kullanımlarına ilişkin ayrıntıların plan raporları ve plan notlarında detaylıca açıklanacağı belirtilmektedir. İmar planlarındaki yürüme mesafelerinin yeşil alanların hizmet etki alanı dahilindeki nüfusun erişilebilirlik mesafesinin dikkate alınarak hesaplanacağı ifade edilmektedir. Başka bir maddede ise açık ve yeşil alanların diğer sosyal ve teknik altyapı alanları ile birlikte bir bütün olarak planlanması gerektiği belirtilmektedir. Uygulama imar planlarında ise planlama bölgesinin ihtiyaçlarına ilişkin çocuk bahçesi, yeşil alan vb. gibi sosyal ve teknik altyapı alanlarının yer alabileceği ifade edilmektedir.

Yeşil alanlara ilişkin başka bir maddede düzenleme ortaklık payı ile elde edilen alanların yüzölçümleri toplamından az olmaması şartıyla, plan değişikliği ile kaldırılan yol alanlarının miktarlarının, düzenleme ortaklık payının ile oluşturulan park, çocuk bahçesi, meydan gibi açık ve yeşil alanlarda kullanılabileceği ifade edilmektedir.

Park kavramının ise yukarıda bahsedilen maddelere ek olarak Standartlar başlığında yer aldığı görülmektedir. Ayrıca planlarda gerekli kentsel, sosyal ve teknik altyapı alanları ile gereksinimlere yönelik otopark alanlarının ayrılma zorunluluğu belirtilmiş, otopark alanı olarak planlanan alanların amaca uygun yapılaşmalarının gerçekleşmesine kadar park olarak kullanılabileceği belirtilmiştir. Başka bir maddede ise park, çocuk bahçesi

gibi açık alanların merkezle birlikte tasarlanması gerekliliği vurgulanmıştır. Bununla birlikte imar planları yapımında ve değişikliklerinde planlama alanının koşulları ve gelecekteki ihtiyaçları doğrultusunda kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında yönetmeliğin Ek-2 tablosuna uyulması gerektiği belirtilmektedir. Bu tabloda incelendiğinde farklı işlevlerdeki alanlara ilişkin standartların ve asgari büyüklük değerlerinin belirlendiği görülmektedir. Kullanımlar bazında belirlenen bu değerler kişi başına düşen metrekare ve asgari birim alanı olarak detaylandırılmaktadır. Tabloda açık ve yeşil alanlar ilçe sınırları dahilinde ve il sınırları bütününde yapılan planlamalarda olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İlçe sınırları dahilinde yapılan planlamalarda kişi başına düşen açık ve yeşil alan miktarı bütün nüfus grupları için 10 m²/kişi, il sınırları bütününde yapılan planlamalarda ise bütün nüfus grupları için 5 m²/kişi olarak belirlenmiştir (Mekansal Planlar, 2014).

2017 yılında yürürlüğe giren Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği (PAİY) incelendiğinde yeşil alan kavramının ilk olarak yeşil alan kavramı ile birlikte çocuk bahçeleri, parklar, piknik ve eğlence (rekreasyon) alanları, millet bahçeleri tanımlarının yapıldığı görülmektedir. Bu maddede yeşil alanlar, toplumun faydalanması için ayrılan oyun bahçesi, çocuk bahçesi, dinlenme yeri, gezinti yeri, piknik alanı, eğlence, rekreasyon ve rekreatif alanları toplamını içeren yeşil alanlar olarak nitelendirmektedir. Park alanları ise, yeşil bitki örtüsü ile kentte yaşayan kişilerin dinlenme ihtiyaçları için ayrılan alanlar olarak tanımlanmaktadır.

Başka bir maddede Merkezi İş Alanı tanımında park ve benzeri yeşil alanlara yer ayrılacağı ifade edilmektedir. Ayrıca, park alanlarında encümen kararı ile 1000 m² ve üzeri olan park alanlarında alanları toplamda %3'ü, her birinin alanı 15 m²'yi aşmayacak şekilde çay bahçesi, büfe, muhtarlık, güvenlik kulübesi, parkın ihtiyacı için gerekli olan asgari ölçülerdeki trafo, parkın işlevini bozmayacak şekilde beton veya betonarme temel içermeyen spor aletlerinin bulunabileceği ifade edilmektedir. (Planlı Alanlar, 2017).

Bu maddeye dayalı olarak park alanlarında bulunan ticari tesislerin kiralarına ilişkin işlemlerin yetkisinin ise Milli Emlak Genel Müdürlüğü ve Çevre, Şehircilik, İklim Değişikliği İl Müdürlüklerine bağlı olduğu belirtilmektedir (Kıra, 2022).

Özetle, kentleşmeye ilişkin ulusal yasal çerçeve ve çalışmalar incelendiğinde yeşil alanların korunması ve geliştirilmesine yönelik stratejilerin oluşturulduğu görülmektedir. Yasa ve yönetmeliklerde yeşil alan kavramlarına ilişkin maddelerde yeşil alanların işlevselliği, hizmet alanı, asgari standartları içeren detaylı tanımların yer aldığı söylenebilir. Ancak mahalle parkı kavramına ilişkin ise hiçbir ifadenin yer almaması dikkat çekmektedir.

2.1.2. Kentsel Yeşil Alanlar Açısından Ulusal Düzeyde Kurumsal Yapılanma

Yeşil alanların planlanmasında ulusal düzeyde kurumsal yapılanmaya bakıldığında 2019-2023 yılları için düzenlenen On Birinci Kalkınma Planı'nın, Şehirleşme alt başlığında yeşil şehir vizyonu kapsamında yaşam kalitesinin ve iklim değişikliğine uyumu sağlanacak şehirlerde yeşil alan miktarlarının arttırılacağı, yeşil alanlara ilişkin uygulamalarının yürütülmesinin ise ÇŞB, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) ve belediyelere bırakıldığı belirtilmiştir.

Çevre ve kent ile ilgili politikaların oluşturulması ve uygulanması konusunda yetki ve sorumluluk 2011 yılında yürürlüğe giren ÇŞB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile ÇŞB'ye verilmiştir. ÇŞB, doğal çevrenin korunması, sürdürülebilir şehirler ve yerleşmeler oluşturulması için; şehirlerin kimliğini canlandıran ve yatay mimariyi esas alan planlama, dönüşüm, güvenli yapılaşma, taşınmaz yönetimi ve konut sektörü ile çevreye yönelik tüm hizmetleri hem düzenleyici hem denetleyici bir anlayışla gerçekleştirmek için stratejiler ve eylem planları oluşturmaktadır. Türkiye'de kent planlamasına ilişkin yönetim hiyerarşisindeki en üst kuruluş olan ÇŞB, yeşil alan planlamasını TOKİ ve belediyeler işbirliği ile gerçekleştirmektedir (On Birinci, 2010). Aynı zamanda 5393 sayılı Belediye Kanunu ile park ve yeşil alanların geliştirilmesi hizmetlerinin belediyelerde yetki ve sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir (Belediye Kanunu, 2005).

Bu kapsamda görüldüğü üzere hem merkezi yönetim hem de yerel yönetimler çerçevesinde kentsel yeşil alanların planlamasının ve bakımının farklı yetkilere sahip

farklı birimlere ait olduğu gör÷lmektedir. Kentsel yeşil alanların düzenlemesine ilişkin planlama çalışmalarında ilgili birimlerin kademeli ve koordineli çalışması gerekliliğinin bu konuda oldukça önemli olduğu düşün÷lmektedir.

2.1.3. Kentsel Yeşil Alanlar Açısından Ulusal Düzeyde Uygulama Araçları ve Mekanizmaları

Yeşil alanların planlanmasında uluslararası ve ulusal düzeyde temel uygulama araçları imar planları ve tasarım rehberleridir. Belediyelerin yetkisinde üst ölçekli planların referans alınarak oluşturulduğu uygulama planlarına ek olarak önemli bir uygulama aracı olan tasarım rehberleri uluslararası örneklerde sıkça karşımıza çıkmaktadır (Kandemir, 2010).

Uluslararası kentsel tasarım rehberleri arasında Birleşik Krallık Ebbsfleet Development Corporation'ın Tasarım Rehberi'ne göre mahalle parkları her mahallenin vazgeçilmez unsuru niteliğinde olup, temel öncelikleri herkes için birincil kamusal alan oluşturmaktır. Tasarım rehberleri mahalle parkları için olması gereken asgari büyüklükleri içeren yol haritaları olarak tanımlandığından, bu alanlara ilişkin kriterlerin rehberlerde detaylıca tanımlanması gerekmektedir. Mahalle parkları, iklim değışikliği etkilerinin hafifletilmesinde ve bölge sakinleri için sağlıklı bir çevre oluşturulması konusunda önem taşımaktadırlar. Tasarım rehberine göre bir mahalle parkı yaklaşık olarak 5000 m² olmalıdır. Dört mevsim boyunca parkı canlı tutarken, aynı zamanda mevsimsel nitelikleri yansıtan, doku bakımından değışkenlik gösterebilen bitkiler tercih edilmelidir. Seçilen bitkisel elemanlar biyo-çeşitliliği arttırma ve ekolojiyi geliştirme hedefiyle uyumlu olmalı ve mahalle parkının bulunduğu bölgenin nem seviyesi, toprak çeşidi, rüzgar yönü, eğimi gibi yerel saha koşulları dikkate alınarak düzenlenmelidir. Bununla birlikte park içinde üretken peyzaj alanları oluşturulmalı, yaya dolaşımıyla birlikte kurgulanmalıdır.

Şekil 2.1. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park örneği (Anonim, 2023b)

Şekil 2.2. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park örneğinde üretken peyzaj alanı (Anonim, 2023b)

Şekil 2.3. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park örneğinde patikalar (soldaki) (Anonim, 2023b)

Şekil 2.4. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park örneğinde ağaç dizilimi (sağdaki) (Anonim, 2023b)

Park içindeki patikalar mahalle bütünündeki genel yaya dolaşımını iyileştirecek şekilde planlanmalıdır. Patikalar, parkın içindeki tüm fonksiyonlara erişimi sağlamalı; banklar gibi oturma elemanları, güvenliği ve canlılığı sağlayan bitişik sokak aydınlatmaları ve hem doğal hem estetik görünümü destekleyen bitkisel elemanlar ile desteklenmelidir. Mahalle parklarının karakterine ve park içindeki yaya dolaşım sistemi hiyerarşisine bağlı olarak bu patikalar beton bloklar veya çakıl taşlarıyla kaplanabilmektedir.

Şekil 2.5. Kentsel tasarım rehberine göre düzenlenmiş park planı (Anonim, 2023b)

Parkların etrafındaki binaların parka cephe alması da ayrıca önem taşımaktadır. Mahalle sakinlerini parkı kullanmaya teşvik etmek için binaların ön girişleri parka açılmalı; parkların çevresinde bir yerleşim alanı karakteri oluşturabilmek amacıyla sokaklar sakinleştirilmeli, taşıt trafiği azaltılmalıdır. Mahalle parklarının vazgeçilmezi oyun alanları ise düzenlenmiş olarak ya da doğrudan çim alan üzerinde kurgulanabilmelidir.

Öte yandan her mahalle parkı en az 200 m²'lik bir birincil sosyal alan içermelidir. Bu alan, iletişimi ve sosyal etkileşimi teşvik edecek şekilde düzenlenmiş oturma alanlarını içermeli, oturma duvarları, pergolalar gibi ayırt edici özelliklerle tamamlanmalıdır. Bu sosyal alan, toplumsal etkileşimi güçlendirmek için çim saha, tenis masaları, küçük ölçekli kortlar, barbekü alanları, piknik masaları gibi olanaklara sahip olmalı, sosyal etkinlikler ve halka açık sanat faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesine fırsat tanımalıdır (Anonim, 2023b).

Uluslararası örneklerden farklı olarak Türkiye'ye bakıldığında, PAİY'de vurgulandığı üzere yeşil alanların/parkların temel uygulama mekanizmaları yerel yönetimlerin yetkisinde oluşturulan nazım ve uygulama imar planları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kentsel tasarım rehberleri Türkiye'de ikincil uygulama aracı niteliğindedir.

ÇŞB'ye bağlı olarak 2012 yılında Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü bünyesinde Kentsel Tasarım Dairesi oluşturulmuştur. Ayrıca, 2014 yılında ÇŞB, MPYY hazırlayarak kentsel tasarım kavramının tanımına ve içeriğine yönelik usul ve esaslar açıklanmıştır. Daha sonra ÇŞB tarafından kentlerin dokusunun ve estetik özelliklerinin koruması sürecinde yol haritası olması amacıyla kentsel tasarım projesi kapsamında Yerel Yönetimler İçin Kentsel Tasarım Rehberi Hazırlama El Kitabı oluşturulmuş, Kentsel Tasarım Rehberleri düzenlenmiştir. Doğal çevre ve yeşil alanların korunması, planlanması ve uygulanması konusunda bu rehberler yönlendirici niteliktedir (Kentsel Tasarım, 2016). Bu doğrultuda orta ölçekli kentsel tasarım rehberi projesi Konya ilinin Meram ilçesi için gerçekleştirilmiştir.

Bu doğrultuda Konya ilinde yapılan Meram Kent Atlası, "Kentsel Tasarım Rehberleri Uygulama Projesi" kapsamında, ÇŞB tarafından pilot yerleşme olarak belirlenen Meram

kenti için başlatılan Kentsel Tasarım Rehberi çalışmasının ilk etabını oluşturmaktadır. Bu çalışma ile tüm model rehberlere dayanak oluşturacak temel araştırmalar ve inceleme verileri ortaya konulmuş, Kentsel Tasarım Rehberi için mekân-ölçek-kademelenme ilişkisi bağlamında ihtiyaç duyulan ortak veriler üretilmiştir. Bu bağlamda, Meram Kent Atlası ile, Konya kentinin bir bölümünü oluşturan Meram kentsel alanı ile birlikte, koruma altındaki Meram Bağları bölgesi, çeperde bulunan yarı kırsal-yarı kentsel yerleşim dokuları, kırsal yerleşim dokuları ve kentsel alana bitişik konumda bulunan tarım alanlarına yönelik veriler ortaya konulmuştur. Kentsel tasarım rehberi kapsamında yeşil alan tipolojileri analiz edilmiştir.

Öncelikle yeşil alanlar, birkaç ilçeyi içeren bütüncül bir analiz kapsamında incelenmiş, yeşil alanların Konya merkezindeki dağılımı ve çeşitliliği üzerinde durulmuştur. Daha sonra çalışma alanı olan Meram ilçesinde daha detaylı analizler doğrultusunda yeşil alanların mekânsal tanımları yapılmış, kent kimliğine olan etkisiyle birlikte bu alanların kullanımlarına etki eden faktörler irdelenmiştir. Bu amaçla yeşil alanlar için tipolojik çalışmalar gerçekleştirilmiştir, sınıflandırmalar yapılmıştır. Analizler doğrultusunda Meram ilçesindeki yeşil alanlar; doğal yeşil alan, kent içi tarım, odak yeşil alan, çizgisel yeşil alan olarak gruplandırılmıştır. Doğal yeşil alanlar, orman alanı, mera/çayır alanı, rekreasyon alanı, mezarlık alanı, doğal karakterli yeşil alan olarak; tarım alanları, meram bağları, kırsal tarım ve bahçeli kırsal konut olarak; odak yeşil alanlar, mahalle parkları ve cep parkları/çocuk parkları olarak ve son olarak çizgisel yeşil alanlar ise ayırıcı-sınır ve yeşil koridor olarak ayrılmıştır.

Konya Meram Kent Atlası projesinde bu tez çalışmasının temel konusunu oluşturan mahalle parkları, bir veya birkaç mahallenin ortak kullanımına açık rekreasyon imkanı sağlayan yeşil alanlar olarak tanımlanmıştır. Meram ilçesi özelinde mahalle parkları için yapılan analizlerine bakıldığında mahalle parklarının çok az sayıda bulunan ve yalnızca yakın çevre değil, bölgenin ihtiyacını da karşılayabilecek kamusal mekanlar olarak daha çok ana caddeler üzerinde bulundukları belirtilmiş, bu durumun erişim açısından kolaylık sağladığı ifade edildiği görülmüştür. Bu doğrultuda proje kapsamında mahalle parkı ile ilgili doğrudan bir öneri sunulmasa da, mahalle bağlamında yoğunluklara göre dinlenme, oyun oynama gibi fonksiyonlar sunan farklı büyüklüklerde kamusal alanlar tasarlanması

önerisi geliştirilmiştir. Aynı zamanda bu alanların erişilebilir ve güvenli olması gerekliliği vurgulanmıştır (Meram Kentsel, 2021).

Bu çerçevede görüldüğü üzere uluslararası örneklerde kentsel yeşil alanların uygulama araçları, bu alanlara ilişkin düzenlemeleri ve sahip olması gereken kriterlere ilişkin detaylı açıklamaları barındıran kentsel tasarım rehberleridir. Türkiye’de kullanılan uygulama araçlarına bakıldığında ise nazım imar planları ve uygulama imar planlarının öncelikli olduğu görülürken, kentsel tasarım rehberleri gibi yeni uygulama araçlarının son yıllarda geliştirildiği dikkat çekmektedir. Öte yandan Türkiye için önemli bir kentsel tasarım rehberi örneği olan Konya Meram Atlası incelendiğinde, mahalle parklarına ilişkin analizlerin yerel ölçekte yapılacak çalışmalar doğrultusunda gerçekleştirilmesi gerektiği görülmektedir. Meram Atlası’nda mahalle parkları için geliştirilen önerilerin Meram İlçesi’ne özel olması nedeniyle, mahalle parklarının standartları ve tasarım kriterlerinin yerel çalışmalar ile ortaya konması gerektiği düşünülmektedir.

2.2. Uluslararası ve Ulusal Örnekler Üzerinden Mahalle Ünitesi İçinde Mahalle Parkı Tasarımına Dair Kriterler

Planlama literatürü içinde mahalle (komşuluk) ünitesi (neighborhood unit), kavramı, mekan örgütlenmesinin önemli yapıtaşlarından biri olup, on dokuzuncu yüzyılın sonuncu ve yirminci yüzyılın birinci çeyreklerinde batı dünyası ülkelerindeki kentlerde sanayi devriminin bir sonucu olarak gelişen hızlı kentleşme ve sanayileşmeye bağlı yozlaşan çevresel ve sosyal koşullara yanıt olarak ortaya çıkmıştır.

Sanayileşmeye koşut olarak süren kırdan kente göçün yarattığı kentsel nüfus artışı, yoğun bir yapılaşmayı da beraberinde getirmiş, özellikle büyük kentlerde kamusal alanların elden çıkmasına, konut alanlarının aşırı biçimde yoğunlaşmasına yol açmıştır. Bunun sonucunda da kentsel toplumsal yaşamda hızlı bir çöküş yaşanmıştır. O dönemde varlıklı kişiler sanayi kentinin bu tür etkilerinden uzaklaşabilmek için kent çeperlerinde yeni yerleşim alanları kurarken, bu olanağa sahip olamayanlar çözüm arayışına girmişlerdir.

1885'te, Londra'da, toplumsal yaşamın ve ortadan kalktığı düşünölen topluluk kimliğinin yeniden oluşturulabilmesi için geliştirilen önerilerden ilki olarak kabul edilebilecek, yerleşim evi hareketi (settlement house movement) başlamış, kentsel yapının temel bileşeni olarak komşuluk birimini gören ilk çaba olarak tarihteki yerini almıştır (Gallion, 1984).

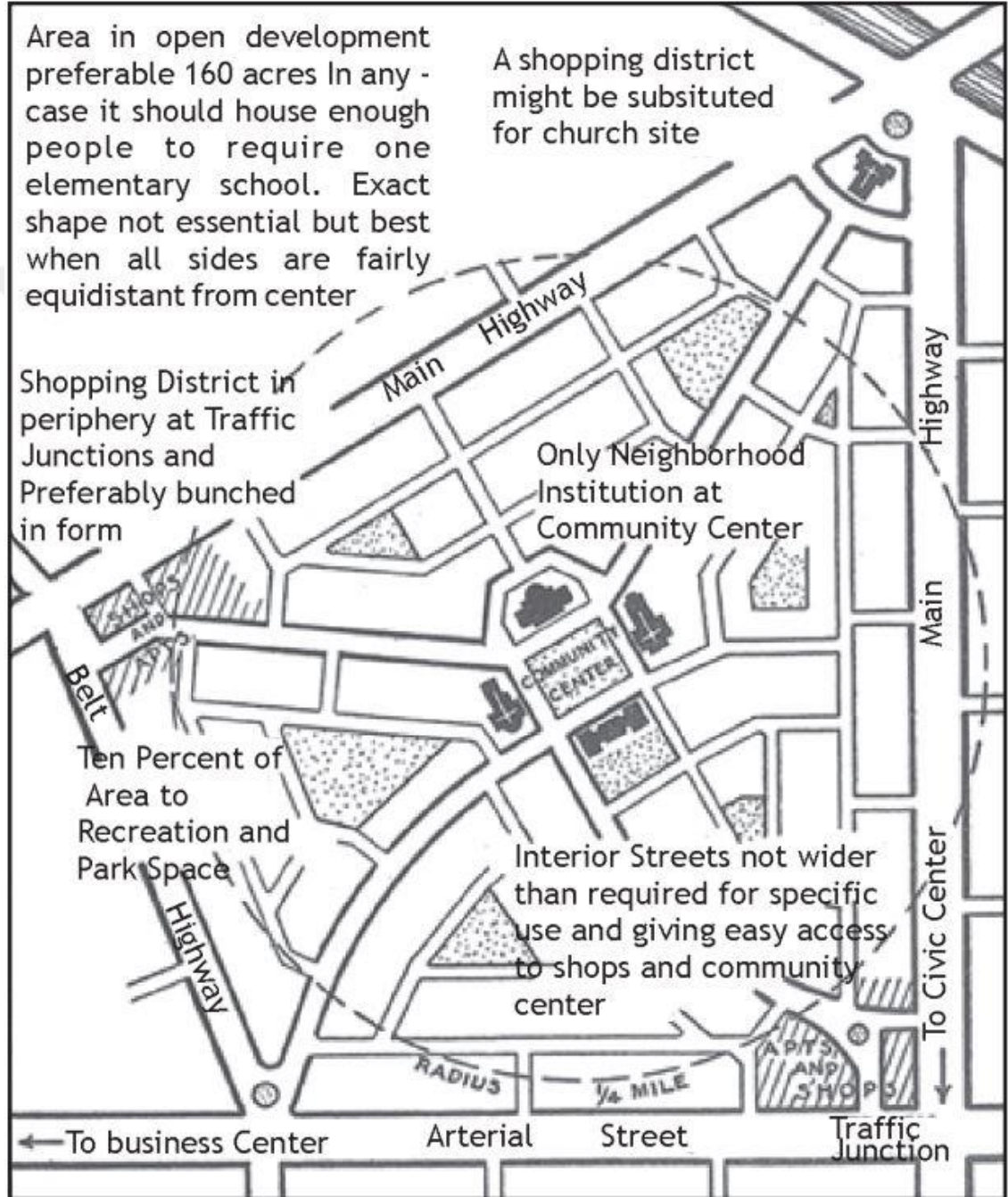
Yüz-yüze ilişkilerin, sağlıklı bir toplumsal yapının öncöl koşulu olduğı kabulü ile kurgulanan bu yaklaşım komşuluk birimi kavramının yerleşmesine zemin hazırlamıştır. Ersoy (2012)'un aktardığına göre Bushnell (1920), topluluk merkezleri ile ilgili irdelemesinde, komşuluk birimi kavramına doğrudan gönderme yapmadan yine bu ve benzer oluşumların işlevlerini denetim, oyun, öğrenme ve bakım olarak sıralamıştır. Ancak literatürde komşuluk biriminin ilk kapsamlı tanımı olarak kabul gören kavram-sallaştırma 1929 yılında Clarence Arthur Perry tarafından ortaya konmuştur (Ersay, 2012).

Mahalle ünitesini oldukça spesifik terimlerle tanımlamaya çalışan Perry'nin mahalle ünitesi konsepti, toplumu gelişen araç trafiğı ağının kötü etkilerinden yalıtmanın bir yolu olarak başlamıştır. Bununla birlikte, mahalle ünitesi kavramı için fark edilebilir bir kimlik sağlamak ve plancılara şehri daha küçük alt alanlara yaymak için bir çerçeve sunmak gibi çok daha geniş bir amaca hizmet edecek şekilde gelişmiştir.

Perry, 1929 tarihli "New York ve Çevresi Bölgesel Planı"nda yer alan "Mahalle Ünitesi" başlıklı yazısında belirli bir nüfus büyüklüğüne sahip bir mahalle için ideal yerleşim planının somut bir şekilde şematik bir modelini sunmaktadır. Bu model, konutların, toplum hizmetlerinin, caddelerin ve iş alanlarının mekansal dağılımı için özel yönergeler getirmektedir (Meenakshi, 2011).

Perry (1929), mahalle ünitesini 1000-1200 öğrencisi olan bir ilkokula ihtiyaç duyan ve onu destekleyen nüfuslu alan olarak tanımlamıştır. Bu, 5000-9000 kişilik bir nüfusa denk gelmektedir. Dönüm başına 10 ailelik bir nüfusa sahip düşük yoğunluklu bir konut bölgesi olarak geliştirilen mahalle ünitesi, yaklaşık 160 akrelik yani 647.497 metrekarelik bir alanı kaplayacak ve herhangi bir çocuğun okula 400 metreden fazla yürümesini

gereksiz kılacak bir şekle sahip olmalıdır. Alanın yaklaşık %10'u rekreasyona ayrılmalı ve trafik arterleri çevre sokaklarla sınırlandırılarak, iç sokaklar mahalle sakinlerinin servis erişimiyle sınırlandırılmalıdır. Mahalle ünitesine alışveriş tesisleri, kiliseler, bir kütüphane ve bir topluluk merkezi hizmet vermelidir (Gallion, 1984).

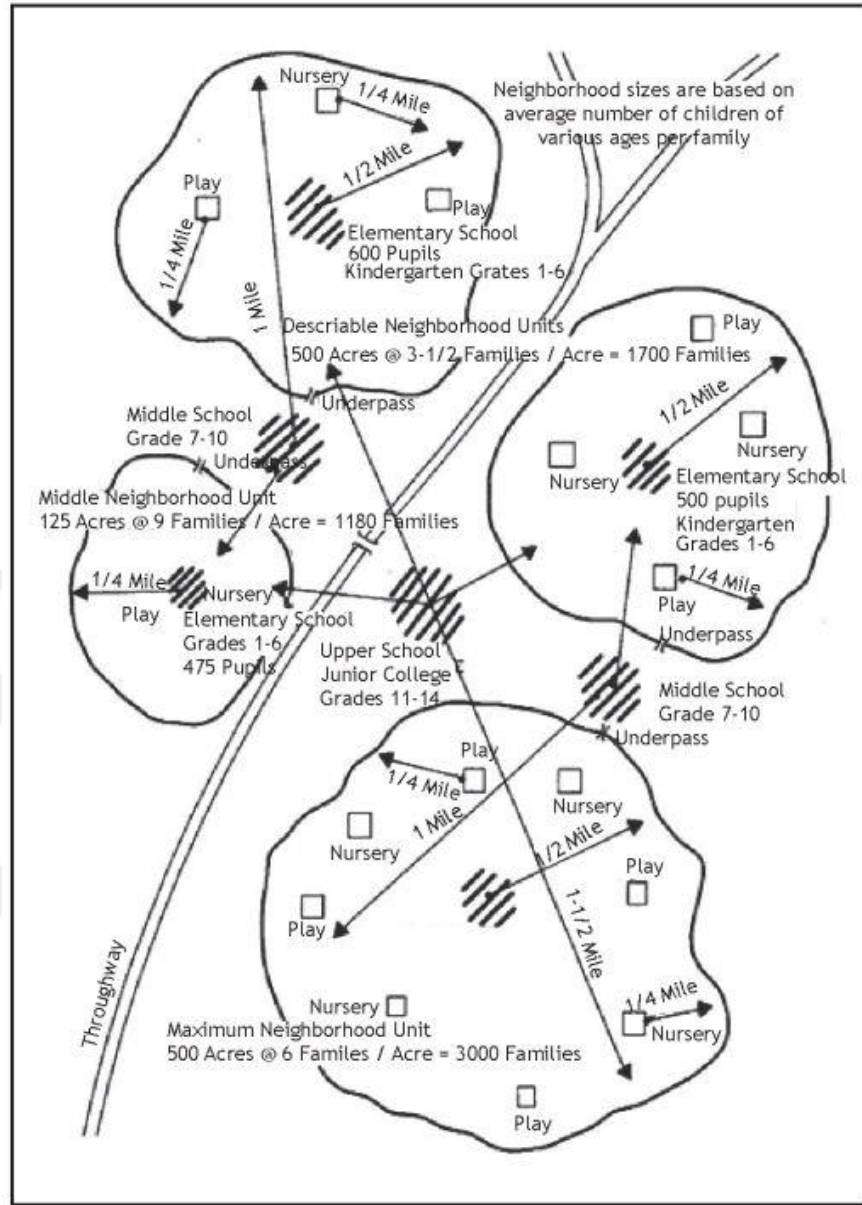

Şekil 2.6. Perry (1929)'nin mahalle ünitesi diyagramı (Meenakshi, 2011).

Perry, iyi mahalle tasarımının altı temel ilkesini özetlemiş, bu temel ilkeler çeşitli kurumsal, sosyal ve fiziksel tasarım idealleri etrafında organize edilmiştir.

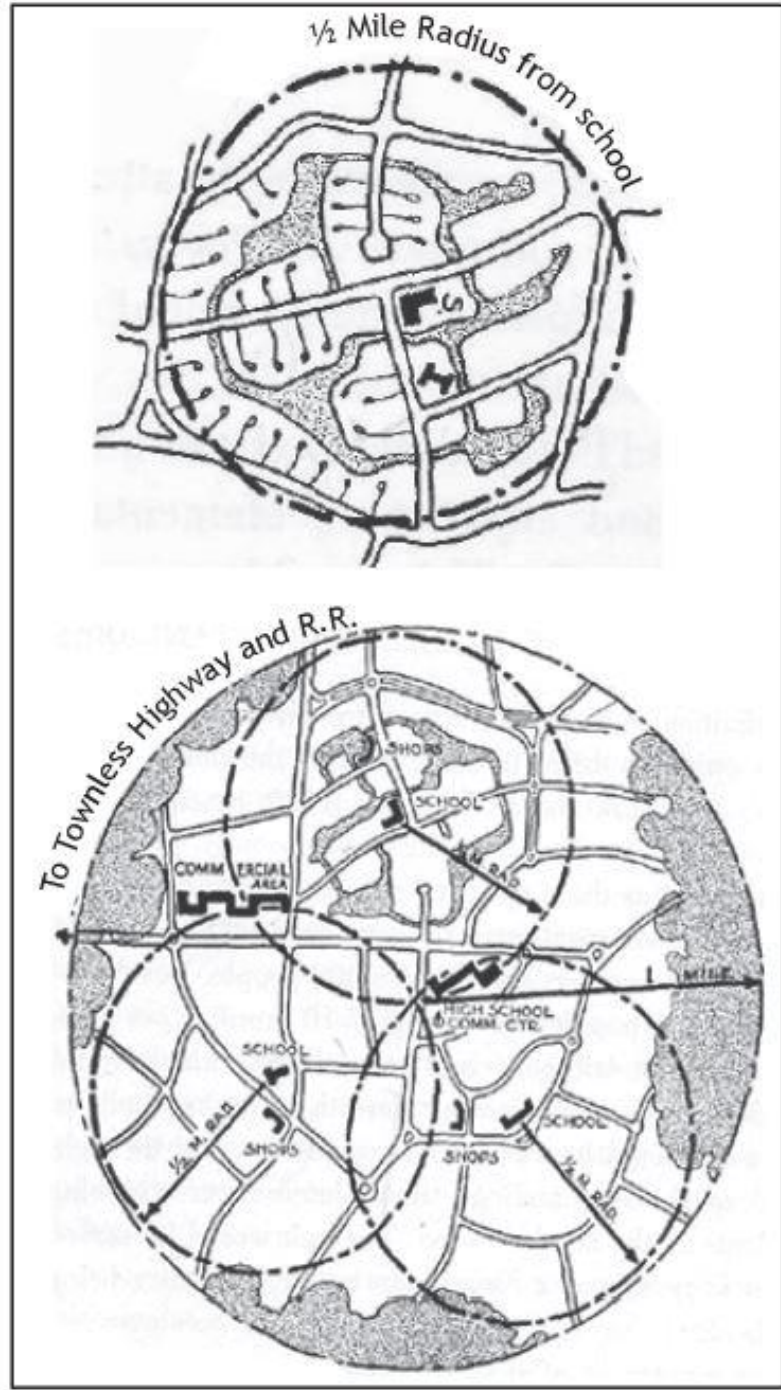
- Ana arterler ve geçiş yolları yerleşim yerlerinden geçmemelidir. Bunun yerine bu sokaklar mahallenin sınırlarını oluşturmalıdır.
- Sessiz, güvenli ve düşük hacimli bir trafik hareketini ve konut atmosferinin korunmasını teşvik etmek için iç sokak dokuları, çıkmaz sokaklar, kavisli yerleşim düzeni tasarlanmalı ve inşa edilmelidir.
- Mahalle odak noktası, merkezi bir ortak alan, yeşil alan üzerinde bulunan ilköğretim okulu veya diğer hizmet kurumlarından biri olmalıdır.
- Mahallenin yarıçapı en fazla 400 metre olmalıdır, böylece herhangi bir ilkokul çocuğu için bu mesafeden daha fazla yürümesi engellenmelidir.
- Alışveriş bölgeleri, mahallelerin kenarında, tercihen ana cadde kavşaklarında kurulmalıdır (Gallion, 1984).

Perry tarafından geliştirilen mahalle ünitesi kavramı, belirli varyasyonlar veya ayrıntılarla birkaç kişi tarafından daha geliştirilmiştir. Örneğin, N.L. Engelhardt, çeşitli okul tesisleri seviyelerine göre gruplandırılmış mahalle ünitelerinin kapsamlı bir modelini sunmuştur. İlkokula maksimum yürüme mesafesi olarak 800 metrelik bir yarıçap önermiş, mahalledeki aileler için 400 metre yürüme mesafesinde ise oyun alanları ve kreşler önermiştir.

Şekil 2.7. Engelhardt'ın mahalle ünitesi diyagramı (Meenakshi, 2011).

Clarence Stein (1942) ise, ilkokulu mahalle biriminin merkezine ve tüm sakinlerin 400 metre yarıçapı içine yerleştirmiş, günlük ihtiyaçlar için küçük bir alışveriş merkezini okulun yanında kurgulamıştır. Kasaba oluşturmak için mahalleleri birbirine bağlayarak mahalle merkezi tanımını daha da genişletmiştir. Diyagram, bir lise ve bir veya iki büyük ticaret merkezinin hizmet verdiği üç mahalle ünitesinin gruplandırılmasını göstermektedir; bu tesislere yürüme yarıçapı 1600 metredir. Çoğu yerleşim caddesi, trafiği ortadan kaldırmak için çıkmaz sokak olarak kurgulanırken, park alanları ise mahalle boyunca devam etmektedir.

Şekil 2.8. Clarence Stein (1942)'ın mahalle ünitesi diyagramı (Meenakshi, 2011).

Perry tarafından tanımlanan ilkeler, mahallelerin planlanması ve tasarlanmasında çoğu planlama ve tasarım kuruluşu tarafından onaylanmıştır. Mahalle birimi, birinci nesil İngiliz Yeni Kentlerinin (1946-1950) çoğunun planlanmasının ve inşa edilmesinin temelini oluşturmuştur.

1946'da İngiliz Yeni Kentler Komitesi, mahallenin doğal ve yararlı bir kavram olduğunu, ancak sakinlerinin kasabanın bütünü hakkında olduğundan daha bilinçli olduğu kendi kendine yeten bir topluluk olarak düşünülmemesi gerektiğini belirtmiştir. Perry'nin ilkeleri, o dönemde bile Radburn, New Jersey; Greenbelt, Maryland; Greenhills, Ohio vb. gibi birçok şehir tarafından topluluk idealizmi, yaşam kalitesi ve güvenlik nedeniyle hızlıca benimsenmiştir. Öte yandan mahalle kavramı birçok eleştiriye maruz kalmıştır. Bazıları, kaçınılmaz olarak zorunlu sınıf ayrımlarıyla sonuçlanan bir insan gruplaşmasına yol açtığı iddiasıyla mahalleye karşı çıkmış, bazıları ise, mahalle kavramını modern yaşam için pratik olamayacak kadar romantik ve idealist bir tasvir olduğunu düşünmüştür. (Gallion, 1984). Çeşitli eleştirilere rağmen, mahalle birimi kavramı dünya genelinde kent oluşumu ve gelişme süreçlerinde vazgeçilmez bir unsur olmaya devam etmektedir. Kent ne kadar büyük ya da küçük olursa olsun, kentsel dokuyu uygulanabilir bir bütün halinde dokumak için uygulanabilir bir insan ölçeği birimi gerekli olmalıdır.

Geleneksel yapılı çevrelerde ve kırsal yerleşimlerde mahalle birimi kavramı, yaşayanlar için güçlü bir bağlılık, kimlik, kabul ve aidiyet duygusu oluşturmıştır. Toplum hizmetlerinin ve işletmelerin çoğunun konutlara yakınlığı sosyal etkileşimleri artırmıştır. Çağdaş kentsel ortamlarda komşuluk hissi, ortak yakın fiziksel yerleşim ortamının paylaşımına daha az bağımlı hale gelmiştir. Kentleşmenin etkisi, kitle toplumunun yükselişi, modernleşme, gelişmiş karşılıklı bağlantı ve bunun sonucunda mahallede artan sosyo-mekansal hareketliliğin yıkıcı etkileri ile ortaya çıkarken; öte yandan artan hareketlilik ve ulaşım olanakları yeni seçenekler yaratmış, dolayısıyla bir mahalleden beklenen faydalar göz ardı edilmiştir. Böylece konut sakinlerinin aktiviteleri ve değişen yaşam tarzları, sosyal çevreyi şekillendiren temel faktörler haline gelmiştir. Bu sorun, sosyal çevrenin ortak mekanlardan ayrışmasına neden olmuştur. Günümüzde konut alanı yaklaşımlarının çoğu, konut birimlerinin fiziksel özelliklerine odaklandığından, bu durum yetersiz planlanmış fiziksel çevreye neden olmaktadır. Buna rağmen mahalle biriminin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Mahalleler, kentin oluşumuna ve akışına her bireyin katılımının sağlanması ve çevrenin oluşumunun desteklenmesi yönünden kenti oluşturan önemli temel birimler olarak görülmektedir. Her mahalle, bir mekânı oluşturan birçok unsurun ve bunların ilişkisinin aynı anda gözlemlenmesine de imkan sağlamaktadır (Meenakshi, 2011).

Mahalle ünitesi kavramı, şehrin sosyal, fiziksel ve politik örgütlenmesine ilişkin tüm özellikleri içerirken, eğitim, eğlence ve diğer hizmet tesisleri için temel ortak ihtiyaçları olan bir nüfus birimini temsil etmektedir. Mahalle kavramı Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te ise, bir kentin, bir kasabanın ya da büyükçe bir köyün bölündüğü parçalardan biri; bu parçalarda oturan kişilerin bütünü şeklinde tanımlanmaktadır.

Çetiner (1972)'e göre komşuluk ünitesi, içinde yaşayan kişilerin bütün temel ihtiyaçlarını yaya erişim mesafesi içinde karşılayabilecek bir alan ve nüfus büyüklüğüdür. Komşuluk ünitesinde ilköğretim okulu temel alınmaktadır. Bununla birlikte bir komşuluk ünitesinde anaokul veya ilköğretim okulu, oyun yerleri, spor yerleri, küçük bir alışveriş merkezi, dini tesis alanı toplantı yeri ve umumi tesisler ve gerekli ulaşım alanlarının bulunması gerektiğini belirtmiştir (Çetiner, 1972).

Keleş (1998)'e göre mahalle ve komşuluk birimi kavramları aynı olup, dar bir alanda yer alan, daha çok yüz yüze ve kişisel ilişkilerin egemen olduğu; üyelerin, yürüme mesafesi içindeki ilkokul, oyun yeri, gezinti alanı, bakkal ve manav gibi ortak alanlardan kolaylıkla yararlanabileceği alanlar olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 1998).

Ayata ve Ayata (1996)'ya göre mahalle kavramı bir idari kategori olmaktan öte, benzer kültürleri paylaşan cemaatlerin toplu bir yaşamını anlatmaktadır. Ortak kültürleri paylaşan ve yaşayan bu cemaatler, farklı etnik köken, inanç, zenginlik, toplumsal düzey taşımalarını düşünmeksizin aynı çatıda yaşamaktadırlar (Ayata ve Ayata, 1996).

Toplumsal bir varlık olan insanın en önemli temel ihtiyaçlarından biri aktif sosyal ilişkiler olarak nitelendirilmektedir. Günlük yaşantıda aktifliği ve sosyalliği oluşturan temel öge ise komşuluk ilişkileridir. Buna bağlı olarak mahalle kavramı komşuluk ilişkilerini içeren aktif sosyal yaşam çevresi olarak tanımlanmaktadır. Bahsedilen temel ihtiyaçların karşılığı niteliğindeki komşuluk ilişkilerini içine alan konut yaşam çevresi ise mahalle kavramı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mahalle, kentin bir parçası olarak, içinde yaşayan kişilere kaynaşma, bütünleşme, sosyalleşme, birlik olma, toplumsal bütünlük duygularını yaşatarak çoğunlukla bir kimlik sunmaktadır. Buna bağlı olarak mahalle, kentteki

çoğulluk, çeşitlilik, heterojenlikleri barındırmakta ve bu doğrultuda kişilerin özelliklerini ve kimliklerini yansıtmaktadır (Ayata ve Ayata, 1996).

Ayata (1996), sahip olduğu nüfus büyüklüğüne göre dönem dönem idari ve fiziksel sınırları değişebilen mahalle birimlerinin sosyal sınırlarının komşuluk ilişkilerine bağlı olduğunu savunmaktadır. Komşuluk kavramı, mekânsal ve toplumsal yakınlık ile oluşan yüz yüze ilişkileri nitelendirmekte ve kişilerin ailelerindeki bağlardan sonraki en kuvvetli sosyal bağ kabul edilmektedir. Bu durum, ortak yaşam çevresinin paylaşılması sebebiyle mekânsal yakınlıkla beraber, fiziksel yakınlıktan doğan ve araya mesafeler girdiğinde bile devam ettirilebilen köklü ve sürekli bir psiko-sosyal ilişkisel olgu olarak değerlendirilmektedir (Ayata ve Ayata, 1996).

Nirun (1991)'a göre ise komşuluk kavramı, belirli bir çevre içerisinde mekânsal niteliklere ve yakınlığa bağlı olarak kendiliğinden oluşmaktadır. Örf, adet, toplumsal ve kültürel normlarla biçimlenen, kişilerin birbirini şahsi olarak tanıdığı, ziyaretleştigi, yardımlaştığı, kişilere psikolojik ve sosyal olarak tatmin sağlayan, cemaat özelliğine sahip olabilen, “küçük ama doğal özün taşıyıcısı” özelliğini gösteren toplumsal bir sistemi ifade etmektedir. Kısaca, geleneksel kentlerde mahalle kavramı, sıkı komşuluk ilişkilerinin yaşandığı, kişilerin sosyalleşme, yardımlaşma, dayanışma, korunma gibi fonksiyonların yaşandığı aktif sosyal mekan olarak tanımlanmaktadır. Modern kent mahalle kavramı ise küresel ölçekte ekonomik parametrelerin hızlıca değişmesi ve sosyal ve toplumsal ilişkilerin değişmesi nedeniyle apartmanlar, sosyal konutlar, toplu konutlar, kendi içinde kapalı siteler gibi alternatif birimler olarak değerlendirilmektedir (Nirun, 1991).

Mahallelerde kişiler, boş vakitlerini değerlendirmeleri ve dinlenmeleri için çeşitli alışkanlıklara sahip olmaktadır. Boş vakitlerin nasıl ve nerede değerlendirileceğini, kişilerin sosyo-ekonomik imkanları ve bulundukları çevrenin kültürel olanakları belirlemektedir. Bu konuda alışveriş alanları, kafeler, restoranlar gibi kapalı mekanlar sıkça tercih edilen yerler olmaktadır. Oğuz (1998) ve Nasuh (1993)'a göre mahalle parkı kavramı burada karşımıza çıkmakta; boş vakitlerin değerlendirilmesi, sosyalleşme gibi

pek çok yönüyle mahalleye ve mahalle sakinlerine önemli bir fırsat oluşturmaktadır (Oğuz, 1998; Nasuh, 1993).

Mahalle parkları, kente ve kentliye sosyal, kültürel, ekolojik, çevresel, psikolojik açılardan faydası bulunan park alanları içinde kentin yeşil sisteminin ve sürekliliğinin sağlanmasında temel rolü oynarken, kişiler arasında da sosyo-kültürel etkileşimlerin en yoğun hissedildiği alanlar değerlendirilmektedir (Kandemir, 2010).

Gold (1977)'a göre mahalle parkları, park ve rekreasyon sistemlerinin belkemiğini oluşturan alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kente ve kentliye birçok yönden fayda sağlayan mahalle parklarının kullanılmaması ya da kötüye kullanılması, diğer parklara yönelimi arttırmaktadır. Mahalle parklarının kullanılmama sorununu çözmek, daha etkili ve bağlantılı park sistemi oluşturulması için önem arz etmektedir. Gold (1977) bu sorunun çözümünün ise, kentsel rekreasyon planlamasına yönelik geleneksel yaklaşımın değişmesi olduğunu vurgulamaktadır. Bununla birlikte mahalle parklarının kullanılmama sebeplerinden birini, yönetimlerin maddi desteklerinin çoğunu kent parkları gibi büyük ölçekli parklara yönelik oluşturulmaları olduğu düşünmektedir.

Gold (1977)'a göre mahalle parklarını diğer parklar arasında daha cazip hale getirmek ve mahalle parklarının kullanım oranını artırmak için gerekli bazı temel unsurlar bulunmaktadır. Bunlar; oyun alanları, yaratıcı ve maceralı oyun alanları, yemek alanları gibi rekreasyona yönelik işlevler sunma, yönlendirme, erişilebilirlik, su öğeleri ve güvenlik başlıklarında toplanmaktadır. Rekreasyona yönelik işlevlere bakıldığında oyun alanlarına yapılan vurgu dikkat çekmektedir. Genellikle çocuklara yönelik oyun alanlarının sağlanması konusunda yaratıcı ve maceralı oyun alanları konseptlerinin geliştirilmesi gerekliliğine de dikkat çekmektedir. Rekreasyona yönelik işlevlerden diğer ise park içinde yemek hizmeti sunan alanların varlığı olarak belirtilmektedir. Kent içinde mahalle parklarının yerlerini belirten yönlendirme levhaları da parkların kullanımını arttırmaktadır. Gold (1977) kentlilerin parkların işaretler aracılığıyla yerini bilmesinin park kullanımını arttırdığını düşünmektedir. Bununla birlikte mahalle parkları hem yaya hem bisiklet erişimine açık olmalıdır. Parkların çitlerle çevrili olmaması yaya erişimi için önem taşırken, parkın hizmet alanı yarıçapı 400-900 metre arasında değişmelidir. Aynı

zamanda her mahalle parkına ulaşan uygun sokaklarda bisiklet ağı geliştirilmelidir. Mahalle parkı içinde çeşme, gölet, lagün gibi az bakım gerektiren ancak kullanıcılara estetik ve işlevsel özellikler sağlayan su öğeleri mutlaka bulunmalıdır. Gold'un çalışmasını 1977 yılında gerçekleştirildiğinden dolayı güvenlik konusunda ise mahalle parklarında polis çağrı kutuları, umumi telefonlar bulunması gerektiği vurgulanmaktadır. Bununla birlikte yeterli aydınlatma elemanlarının mahalle parklarında güvenliği sağlayan önemli unsurlardan olduğu da belirtilmiştir (Gold, 1977).

Marcus (1997)'a göre mahalle parkları, kişilerin boş vakitlerini değerlendirebilecekleri ve en yakın mesafede rekreatif faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri temel birimler olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda komşuluk biriminde yaşayan herkes tarafından erişilebilir olması gerekmektedir. Marcus (1997)'a göre mahalle parkında bitkisel elemanların yoğunluğu önem taşımaktadır. Büyük yapraklı yeşil bitkiler ve ağaçlar ile park kullanıcıları için gölge oluşumu gerekli görülmüş, bu bitkilerin aynı zamanda güvenlik sağladığı vurgulanmıştır. Meyve ağaçlarının ve çiçeklerin ise parka canlılık katacağı düşünülmüştür. Manzara izlemek için seyir alanlarının önemini vurgularken, mahalle parklarında bulunması gereken su öğeleri açısından ise küçük ölçekli havuzlar ile, hem su içme hem de çocukların oyun oynama faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri çeşmeler belirtilmiştir. Banklar ile birlikte doğal çim alanlarını oturma alanları olarak tanımlayan Marcus (1997), çim alanları ve su öğeleri ile bütünleşen yürüyüş yollarının mahalle parklarının kullanım oranını arttırdığını ifade etmiştir. Oyun alanlarına bakıldığından ise bir mahalle parkında hazır oyun ekipmanlarının bulunduğu alanlara ek olarak mutlaka doğal çimlerin de bu işlevde kullanılması ve düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca kızak kayma alanlarının mahalle parkında çocuklar için önemli bir oyun alanı olduğunu ifade etmiştir.

Kişilerin sportif faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri açısından önem taşıyan alanların mahalle parklarında bulunması gerekliliğini sıkça vurgulayan Marcus (1997), çoğunlukla bitkisel elemanlar, bazen de su öğeleri ile desteklenmiş koşu ve bisiklet yollarının özellikle gençler için parkı daha çok tercih etmelerine sebep olduğunu vurgulamıştır. Bunlara ek olarak paten ve kayak yapılabilecek alanlar ve çeşitli sporların yapılabileceği kort alanının bulunması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca köpekler için yürüyüş alanının da

kullanıcılar açısından önemli olduğunu belirtmiştir. Öte yandan mahalle parklarının girişinde sınırlı araç park alanlarının olması gerektiğini de açıklamıştır.

Chapman (1999)'a göre bir mahalle parkı, genellikle bir komşuluk biriminin merkezinde yer alan çeşitli ihtiyaçların karşılandığı yer olarak tanımlanmaktadır (Chapman, 1999). Benzer şekilde, Von Kursell'in (1997)'e göre mahalle parkları, yerel bir park işlevi ve çeşitli insanlara tesisler sağlayan hem aktif hem de pasif rekreasyona hizmet eden yerler olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte halka açık, eğlence ve rekreasyon amaçlı olarak kullanılabilen açık-yeşil alan olarak ifade edilmektedir. Mahalle parkı bu bağlamda, yalnızca bir topluluk mahallesi konut alanı içinde yer alan ve yerel ve yakın topluluklar için boş zaman ve dinlenme amaçları sunan parklar olarak nitelendirilmektedir (Von Kursell, 1997).

Mahalle parklarının temel görevinin bireyleri memnun etmek olduğu, literatürde birçok yazar tarafından dile getirilmiştir. Oğuz (1998) ve Nasuh (1993)'a göre mahalleler ve organik sistem arasında bağlantı kuran mahalle parkları, kentin monotonluğunda kente yeşil alanlarıyla canlılık vererek estetik değer oluşturmakta, buna bağlı olarak da yapı kütlelerine daha yumuşak bir izlenim vermekte ve bu sayede organik sistem içinde yapılar arası bağlantı sağlamaktadır. Ekolojik yönden iklim ve su döngülerinin düzenlenmesinde, ıstık ve atmosferdeki zararlı gazların giderilerek ve tozun önlenerek temiz hava sağlanmasında etkili olup, gürültünün absorbe edilmesine de yardımcı olmaktadır (Oğuz, 1998, Nasuh, 1993).

Oğuz (1998) ve Nasuh (1993), rekreatif amaçla düzenlenen mahalle parklarının kişilerin hem aktif hem pasif rekreasyonuna yönelik tüm imkanları sağladığını düşünmektedirler. Dinleti, gösteri vb. gibi çeşitli sanatsal faaliyetlerin de oluşturulduğu mahalle parkları kişiler arasında sosyal ilişkilerin ve etkileşimin sağlanmasında önemli rol oynamaktadır. Mahalle parkları kentlerde en yoğun bulunan ve kentliler tarafından sıkça kullanılan açık kamusal alan olup; sosyal etkileşime ek olarak kişilerin doğa ile iletişim kurmalarına da fayda sağlamakta bun bağlı olarak ruh sağlıklarına da olumlu etki ederek psikolojik olarak rahatlama sağlamaktadır. Sahip oldukları spor ve hareket alanları ile kişilerin bedensel sağlıklarına da yarar sağlarken; barındırdıkları oyun alanları ile çocukların küçük

yaşlardan itibaren sportif faaliyetlerde bulunup hareket etme alışkanlıkları kazanmalarına imkan sunmaktadır. Oğuz (1998) ve Nasuh (1993)'a göre mahalle parklarındaki çocuk oyun alanları aynı zamanda çocuklara taşıt trafiğinden uzakta bir oyun alanı sunmakta, bu nedenle de oyun için daha güvenli bir alan oluşturmaktadır (Oğuz, 1998, Nasuh, 1993).

Mahalle parkları, kamusal açık alanların en önemli bileşenlerinden biri olup, farklı kullanıcı grupları tarafından farklı amaçlarla kullanılmaktadırlar. Parkların sosyo-mekansal özelliklerine bağlı olarak park kullanıcılarının aktiviteleri ve park kullanım özellikleri de değişmektedir. Farklı kullanıcı grupları arasında, yaşlı yetişkinlerin genellikle doğanın tadını çıkarmak, diğer insanlarla çevrili olmak, gazete okumak gibi günlük boş zaman etkinliklerine katılmak ve düşük etkili fiziksel aktivitelere katılmak için mahalle parklarını kullandıkları bilinmektedir. Mahalle parklarında yaşlıların gerçekleştirdiği bu faaliyetler onların fizyolojik, ruhsal ve sosyal sağlıklarına katkı sağlamaktadır. Ek olarak, bu parkların fiziksel ve sosyal özellikleri ve park ortamlarının yaşa bağlı mekansal ihtiyaç ve beklentileri karşılamaması nedeniyle tüm yaşlılar mahalle parklarını kullanamamaktadır.

Farklı park kullanıcı gruplarının ihtiyaç ve beklentilerindeki farklılıklar, park kullanım amaçlarını ve park kullanım özelliklerini etkilemektedir. Tinsley ve ark. (2002)'a göre, parkların kullanımına ilişkin çalışmaların çoğu, genellikle genç, beyaz, orta ve üst orta sınıf bireylerin ihtiyaç ve beklentilerine odaklanmakta ve park tasarımı ve programlaması açısından standartlaştırılmış park normları geliştirmektedir. Bu park normları genellikle bazı potansiyel kullanıcı gruplarının mahalle parklarından dışlanmasına yol açar. Kadınlar ve yaşlı yetişkinler, parklarda en az bulunan kullanıcı gruplarından ikisi olarak değerlendirilmektedir (Byrne ve Wolch, 2009). Çocuklar ise, “parklara yüksek ihtiyaç duyan” kullanıcı gruplarından biridir (Boone ve ark., 2009).

Açık havada oyun oynamak, çocukların fizyolojik, zihinsel ve sosyal gelişimine en önemli katkılardan biri olması nedeniyle mahalle parkları, çocukların okullarının ve evlerinin yakınında bulunan en yakın halka açık alanlar olarak doğayı keşfetmelerine, temiz hava ve güneş ışığından yararlanmalarına, arkadaşları ve aileleri ile oyun oynamanın ve sosyalleşmenin keyfini çıkarmalarına olanak tanımaktadır. Mahalle

parklarında oynamak, çocukların hem eğlenmeleri hem de fiziksel olarak aktif olmaları, kardiyovasküler ve kronik hastalıklar ile obezite riskini azaltarak sağlıklarına katkıda bulunmaları için büyük bir fırsattır (Boreham ve Riddoch, 2001).

Çocuklar arasında mahalle parklarının kullanımı, ebeveynlerinin parkların güvenliği konusundaki algılarına büyük ölçüde bağlıdır. Özellikle 2 – 5 yaş arası çocuklar için mahalle parklarında üç faktör önemlidir: oyun alanlarının düzenli bakımı, kırılan parçalar çocukları yaralayabileceğinden; sokaklardan ve trafikten fiziksel ve görsel koruma; ve oyun alanlarını çevreleyen oturma birimlerinin varlığı, bu yaştaki çocuklar mahalle parklarını ancak ebeveynleri gözetiminde kullanabilmektedirler. 6-12 yaş arası çocuklar için ise mahalle parklarının çekiciliğinin önem kazandığı düşünülmektedir. Bu yaştaki çocuklar, mahalle parklarının yaratıcı oyun ve macera duygusu ihtiyaçlarını zorlu, geniş ve çeşitli oyun alanları aracılığıyla desteklemesini beklemektedir. 13 – 18 yaş arasındaki genç grup ise genellikle mahalle parklarının sosyal kullanımlarıyla ilgilenmektedir (Human Settlement, 2000). Gençlere göre genellikle mahalle parkları, arkadaşlarıyla özgürce ve mahremiyet içinde zaman geçirebilecekleri veya oynayabilecekleri yerler konumundadır. Daha büyük çim alanlar, piknik masaları, umumi tuvaletler, spor sahaları ve paten parkları, mahalle parklarını gençlerin algısı için daha çekici kılan en yaygın faktörlerden bazıları olarak değerlendirilmektedir (Edwards ve ark., 2015).

Mintzer'e (2017) göre gençlerin park kullanımı genellikle üzerinde fazla durulmayan bir konudur. Ancak günümüzde gençlerin çoğu fiziksel olarak hareketsizdir ve sosyal medyanın çoğu sosyalleşme amacıyla kullanılması gençlerin sosyal gelişimine zarar vermektedir, buna bağlı olarak depresyon, obezite veya sağlık sorunları gibi problemler açısından gençler daha yüksek risk altındadırlar. Mintzer (2017) raporunda, gençlerin arasında fiziksel ve sosyal aktivitelere katılımlarını artırmak için mahalle parklarının kullanımının, zip-line veya yerleşik pinpon masaları gibi park elemanları aracılığıyla teşvik edilebileceğini öne sürmektedir. Yetişkinler ise genellikle dinlenmek, doğanın tadını çıkarmak, fiziksel aktivitelerle meşgul olmak için mahalle parklarını kullanılmaktadırlar (Mintzer, 2017). Kaştas Uzun (2016) yaptığı çalışmada 26 – 45 yaş aralığındaki katılımcıların park kullanım amacının çocuk bakımı olduğunu tespit etmiştir.

Yetişkinler, güneşten korunan, yeterli sayıda ve rahat oturma birimleri bulunan parkları istediklerini belirtmişlerdir (Kaştaş Uzun, 2016).

Hutchison (2009), parkların çocuklu kadınların diğer ebeveynlerle sosyalleşmeleri için fırsatlar yarattığını ifade etmektedir. Çocuğu olmayan kadınların genellikle mahalle parklarında yeterince bulunmadığını, erkeklerin ise genellikle parkları fiziksel aktiviteler için kullandığını ve özellikle parklardaki yürüyüş parkurları, basketbol ve tenis kortlarını tercih ettiğini belirtmektedir. (Kaczynski ve ark., 2014).

Yaşlı yetişkinler genellikle mahalle parklarının kullanımını doğada olmak ve diğer insanlarla çevrili olmak için bir fırsat olarak algılamaktadır, açık havada gazete okumak gibi günlük boş zaman aktiviteleri ve yürümek ve sosyalleşmek gibi düşük etkili fiziksel aktivitelerle meşgul olmaktadır. Emekli olduktan sonra, yaşlı yetişkinlerin daha fazla boş zamanları bulunduğundan, yaşlıların daha canlı ve daha az yalnız hissedebilecekleri, keyifli ve uygun fiyatlı açık hava mekânları aramaları doğrultusunda, evlerine en yakın kamusal açık alanlar olan mahalle parkları, yaşlıların günlük boş zamanlarını, fiziksel ve sosyal aktivitelerini desteklemek için daha özel bir öneme sahiptir (Düzenli ve ark., 2016).

Loukaitou-Sideris ve ark. (2014), parkların yaşlı yetişkinlerin “yerinde yaşlanmasını” destekleyebilecek arazi kullanımlarına bitişik olarak yerleştirilmesini önermektedir. Bu arazi kullanımları, daha küçük ölçekli sağlık kurumları, dini tesisler, toplum merkezleri veya kütüphaneler ve yaşlı yetişkinlerin bağımsız yaşamlarını telafi etmelerini sağlamak için evlerine yakın yerleştirilmesi gereken ticari birimler olabilir, bakkallar veya eczaneler gibi. Bu kamusal ve özel alanlar mahalle parkları ile birlikte olduğunda, yaşlı yetişkinlerin topluluk duygusuna katkıda bulunabileceklerdir. Toplum merkezleri veya kütüphaneler, etkinlikler düzenlemek için mahalle parklarını kullanabilmekte veya yaşlı yetişkinler, günlük alışveriş rutinlerini tamamlayıp evlerine doğru yol aldıktan sonra dinlenmek ve havanın tadını çıkarmak için bu parkları kullanabilmektedir (Loukaitou-Sideris ve ark., 2016).

Bu mekanlar, bazı bireyler tarafından evin uzantısı olarak algılanabileceğinden, özel (ev/aile) alanından kamusal alana geçişler yaratabilmektedir (Mills, 2007). Buna göre mahalle ölçeğinde temel kamusal açık alanlardan biri olan mahalle parklarının, komşu bireylerin sosyo-ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtması beklenmektedir. Mahalle parkları, sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri ne olursa olsun herkesin kendini ifade etmesine olanak tanır. Buna göre mahalle parklarında farklı özelliklere sahip bireylerin sosyal karşılaşmaları kaçınılmazdır (Byrne ve Wolch, 2009).

Bahsedilen sosyal karşılaşmalar tüm park kullanıcıları için olumlu olmamaktadır. Park kullanıcıları arasındaki davranış farklılıkları, herhangi bir gruba, özellikle de yaşlı yetişkinleri mahalle parklarını kullanmaktan caydırabilmektedir. Çünkü güvenlik duygusu ve rahatlık duygusu hakkındaki algıları, diğerlerinin mahalledeki davranış ve kullanım biçimlerine karşı daha kırılğan olarak değerlendirilmektedir. Örneğin, genç bireyler mahallelerdeki duvarlardaki grafitileri sanat olarak görürken, yaşlı yetişkinlerin bunları sapkın davranış ve vandalizm işaretleri olarak algılama eğilimine sahip oldukları düşünülmektedir (Loukaitou-Sideris ve ark., 2014; Aspinall ve ark., 2010; Gold, 1977).

Kamu kaynaklarıyla sağlanan önemli kamusal açık alanlar olan mahalle parklarının tüm bireylere eşit olarak hizmet etmesi de beklenmektedir. Ancak, çoğunlukla, mahalle parklarına erişim herkes için adil olmamaktadır. Çünkü mahalle parklarının mevcudiyeti, mekansal dağılımı ve bireylerin bu parklara özellikle yürüyerek veya diğer ulaşım seçenekleriyle bağımsız olarak ulaşabilmeleri ile ilgilidir. Mahalle parklarının mevcudiyeti, genellikle kişi başına düşen park alanı ile ölçülen bir mahalledeki park alanı miktarı ile ilgilidir (Bedimo-Rung ve ark., 2005).

Mahalle parklarının, nicelik (kişi başına düşen park alanı miktarı) ve nitelik bakımından eşit bir mekânsal dağılıma sahip ve tüm bireylere açık olması beklenmektedir. Bazı kullanıcı grupları: yaşlı yetişkinler, çocuklar, kadınlar ve düşük gelirli grupların bu insanlara göre parklara yüksek ihtiyaç duyduğu varsayılmaktadır. Halka açık alanlar sadece doğayla iç içe olabilecekleri, eğlence ile meşgul olabilecekleri uygun fiyatlı yerler olabilir. Böylece çeşitli fiziksel ve sosyal faaliyetlerde bulunurlar ve kendilerini toplum içinde ifade ederler. Ancak, idealize edilmiş tanımların aksine, genellikle parklara yüksek

ihtiyacı olanlar, parklara daha az erişime sahip olanlardır. Wolch ve ark. (2005), bir çalışmada Los Angeles'taki park bakımından zengin ve park bakımından fakir mahalleleri ayırmak için bir eşitlik haritalama analizi geliştirmiş ve çoğunlukla düşük gelirli grupların yaşadığı mahallelerde önemli ölçüde daha az sayıda mahalle parkına sahip olduğunu bulmuşlardır (Harnik ve Simms, 2004).

Mahalle parklarının bireylerin evlerine yakınlığı, park kullanımlarını etkileyen en önemli faktörlerden biridir. Yakınlık, bireylerin en yakın parklara ulaşmak için gereken minimum yürüme mesafesi ile ilgilidir. Yürüme mesafeleri, her birey için yaşa ve sağlık durumuna göre farklılık göstermektedir. Birkaç çalışma, mahalle parkları için ortak hizmet etki alanı olarak 800 metreyi göstermektedir (Aksoy, 2001). Öte yandan, yoğun trafik veya kötü kaldırım kalitesi gibi yapısal çevrenin olası fiziksel kısıtlamaları ve yaşlı yetişkinlerin sınırlı hareketliliği göz önüne alındığında, 800 metrenin yaşlı yetişkinler için ideal bir yürüme mesafesi olarak belirlenmesi doğru değerlendirilmemektedir. (Cohen ve ark., 2016).

Schipperijn ve ark. (2010) yaptıkları bir çalışmada, Danimarka genelinde rastgele seçilen 11.238 kişinin %53,5'inin evlerine 300 metreden daha kısa mesafedeki mahalle parklarına erişimi olduğunu ve bunların %46,8'inin her gün bu parkları kullandığını, 300 metrede erişimi olmayanlar için günlük ziyaretçi oranının %28,4'e düştüğünü tespit etmiştir. Avrupa Komisyonu (2000), halka açık alanlara ve diğer kamu hizmet alanlarına erişimi tanımlamak için "15 dakikalık yürüme mesafesinde" kavramını kullanmakta ve yaşlıların fizyolojisini dikkate alarak bu kavramı 300 metre olarak kabul etmektedir. Mahalle parklarına yürümek sadece erişimle ilgili değil, aynı zamanda yaşlı yetişkinlerin aktif kalması için bir fırsattır. Mahalle parklarına yürümek, düşük etkili bir fiziksel aktivite olarak kabul edilebilmektedir. Ayrıca, sık sık mahalle parklarına yürüyen yaşlı yetişkinler, mahallelerindeki diğer insanlarla, örneğin komşu bireyler, yerel mağaza sahipleri veya sokak görevlileri ile etkileşim kurma fırsatlarına sahiptir. Harnik ve Simms'e (2004) göre, bu tür etkileşimler yaşlı yetişkinlerin daha güçlü bir topluluk duygusuna sahip olmaları için önemlidir ve sağlıklı yaşlanma için teşvik edilmelidir. Mahalle parklarının yakınlığı, yaşlı yetişkinler için erişimi garanti etmeyebilmektedir. Sokakların yürünebilirliği, mahalle parklarına erişimin bir diğer önemli belirleyicisi niteliğindedir (Harnik ve Simms, 2004).

Türel ve ark. (2007) yaptıkları bir çalışmada, İzmir'de bir mahalle parkındaki yaşlı yetişkinlere park kullanımlarının önündeki başlıca kısıtlamaları sormuşlardır. Kullanıcıların parka erişimlerini ve park kullanımlarını etkileyen en büyük sorunun kaldırımların yüksekliğinin fazla olması ve genişliğinin az ya da tamamlanmamış olması olarak belirtilmiştir. Sokakların yürünebilirliği, kaldırım kalitesinin yaşlıların fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama ve yürümeyi onlar için daha çekici hale getirme yeterliliği ile ölçüldüğü ifade edilmektedir. Türel ve ark. (2007)'a göre, kaldırımların sürekli, maksimum 15 cm yükseklik ve minimum 150 cm genişliğe sahip, desenleri karışık olmayan, kaygan olmayan ve mat malzemeye sahip ve yaşlıların bağımsız hareketliliğine izin verecek şekilde eğimi %6'dan fazla olmayan rampalara sahip olması gerekmektedir. Buna göre, yürüyüş rotaları boyunca birkaç dakika durup dinlenmelerini sağlamak için sık sık oturma birimleri bulunmalıdır. Ayrıca hem güneşten korunmak hem de estetik amaçlı olarak sokaklarda olgun ağaçlar bulunmalıdır. Demanslı yaşlı yetişkinlerin sokak adlarını ve diğer ayrıntıları unutmama riskinin daha yüksek olduğu için, büyük ağaçlar gibi belirli önemli noktaları hatırlayabildiği gözlemlendiğinden, olgun ağaçların demansı olan yaşlı yetişkinler için yol bulmayı desteklemede önemli bir rolü olabilmektedir (Türel ve ark., 2007).

Mahalle parklarının fiziksel ve sosyal özellikleri, parkın konumuna ve doğal özelliklerine bağlı olarak tasarımına göre de şekillenmektedir; bu kapsamda park kullanıcılarının katıldığı aktivite türleri ve bu faaliyetlerin gerçekleşmesine izin veren park tesislerinin varlığı, bakım durumu, ve park kullanıcıları arasındaki sosyal etkileşimler önemli kriterler olarak görülmektedir. Mahalle parklarının tasarımı, bireylerin bu parkları ne kadar 'çekici' olarak algıladıklarının birincil belirleyicisidir. Farklı kullanıcı gruplarının tasarım özellikleri için tercihler birbirinden farklı olabilir; örneğin, daha genç kullanıcı grupları, fiziksel aktivitelerini destekleyen daha fazla inşa edilmiş tesislere sahip parkları tercih edebilirken, yaşlı yetişkinler genellikle mahalle parklarında daha fazla doğal özellik görmeyi bekler. Bireylerin mahalle parklarının çekiciliğine ilişkin algıları, mahalle ölçeğinde parkların dışarıdan görsel çekiciliğine bağlı olarak şekillenmeye başlamaktadır.

Literatürdeki çalışmalar parklarının görsel çekiciliğinin, yaşlı yetişkinler için ayrıcalıklı bir öneme de sahip olduğunu belirtmektedir. Dışarıdan manzarayı engelleyen duvarları olan mahalle parkları, yaşlı yetişkinlerin güvenlik duygusunu etkileyebilmektedir. Örneğin, New York City'de 'Bryant Park'ın yeniden canlandırılması durumunda, ilk kentsel tasarım müdahalelerinden biri, park duvarlarının kaldırılması ve parkı daha çekici hale getirmek için girişine küçük büfeler yerleştirilmesi olmuştur. Özellikle demanslı yaşlı yetişkinler için, mahalle parklarının girişinde park adını gösteren park işaretleri ve mahalle genelinde yol bulma levhalarının sağlanması, bu parkların bağımsız kullanımını ve yön bulmayı desteklemek açısından yaşlı dostu parkların önemli tasarım öğeleridir. Her yaş grubunun mahalle parklarını aktif kullanması için en önemli kentsel tasarım öğelerinden biri de, heykeller veya saat kulesi gibi dikkat çekici mimari özelliklerdir (Project For, 2000).

Mahalle parklarının, tüm kullanıcıların aktivitelerini gerçekleştirmelerine ve park kullanımlarından keyif almalarına izin vermek için inşa edilen tesislerin sayısı, alanı ve mekansal dağılımı ile doğal özellikler arasında bir denge kurması gerekmektedir. McBride (1999), oransal olarak %70 doğal özelliklerin ve %30 inşa edilmiş tesislerin olması gerektiğini önermektedir. Loukaitou-Sideris ve ark. (2014), mahalle parklarının yerleşimlerinin girişten kolayca anlaşılabilmesi için okunaklı olması ve yaşlıların park işaretleri ve yürüyüş yolları arasında çiçek gövdeleri gibi duyuşsal kılavuzlar aracılığıyla yön bulmasına yardımcı olması gerektiğini düşünmektedir. Bireyler arasında özellikle tekerlekli sandalye kullananların da bağımsız hareketliliğine izin vermek için, yürüyüş rotalarının düz, eğrisel, kafa karıştırıcı olmayan desenlere ve kaygan olmayan malzemelere sahip olması gerektiği ifade edilmektedir. Bununla birlikte mahalle parklarındaki çıkmaz yürüyüş yolları ve görsel olarak engellenmiş alanlar, bu tür alanlar uyuşturucu kullanımı gibi istenmeyen amaçlar olan bireyleri bu parklara getirebileceğinden insanlarda korkuyu artırabileceği düşünülmektedir (Loukaitou-Sideris ve ark., 2014; Byrne ve Wolch, 2009).

Edwards ve ark. (2015)'a göre mahalle parkları, mahalle sisteminin temel rekreasyon alanı niteliğindedir. Tüm yaş grupları başta olmak üzere özellikle gençlerin arkadaşlarıyla özgürce ve mahremiyet içinde zaman geçirebilecekleri veya oynayabilecekleri yerler

olarak değerlendirilmektedir. Daha büyük çim alanlar, piknik masaları, umumi tuvaletler, spor sahaları mahalle parklarında bulunması gereken ve parkları çekici kılan en yaygın özellikler olarak değerlendirilmektedir (Edwards ve ark., 2015).

Walker (2016)'a göre ise mahalle parkları en basit park şekli olarak nitelendirilmektedir. Mahalle parklarının amacı, kullanıcıların hem aktif hem de pasif rekreasyon ihtiyaçlarını gidermek ve onlara fırsatlar sağlamak olarak değerlendirilmektedir. Mahalle parkları iyi tasarlandığında mahallenin sosyal çekirdeği işlevi görebilmektedir. Bir mahalle parkının hizmet alan yarıçapı 400-800 metre olmalı ve park yaya erişimini engelleyecek fiziksel öğelerden arınmış olmalıdır. Parkın mahallenin ana yollarına doğrudan bağlantıları bulunması, erişilebilirlik yönünden önem taşımaktadır. Tüm yaş ve kullanıcı gruplarına hitap eden mahalle parkları kullanıcıların gereksinimleri göz önünde bulundurularak tasarlanmalıdır.

Walker (2016)' a göre aktif rekreasyon alanları mahalle parkının %50'sini oluşturmali, kalan %50 ise pasif faaliyetler için ayrılmalıdır. Bir mahalle parkında doğal ortam, ağaç ve bitki yoğunluğu önemli doğal özellikleri oluştururken; avlu/meydan, doğal seyir yerleri, farklı yaş gruplarına göre oyun alanları ve yürüyüş yolları önemli yapıli çevre özellikleri arasında yer almaktadır. Bununla birlikte aydınlatma elemanları, banklar gibi oturma yerleri, yönlendirme levhaları ve çöp kutuları mahalle parkında bulunması gereken kent mobilyalarını oluşturmaktadır. Mahalle parkında uygun aydınlatmalar ve izlenebilir/açık oturma alanları ile güvenliğin sağlanması gerekmektedir (Anonim, 2023c).

Tez kapsamında yapılan çalışmalar için mahalle ünitesi kavramı incelenirken, Türkiye'de yasal mevzuattaki mahalle biriminin tanımı da önem taşımaktadır. Planlama hiyerarşisindeki mahalle (komşuluk) ünitesi tanımıyla, Türkiye'deki idari sistem içinde yer alan mahalle tanımları birbirinden farklıdır. Planlama hiyerarşisinde komşuluk ünitesi için 3500-7000 kişilik bir nüfusun Türkiye için uygun bir büyüklük olduğu ifade edilirken, idari sistem içinde herhangi bir büyüklük tanımı yapılmamıştır. Mahalle kavramı Belediye Kanunu'nda, belediye sınırları içerisinde, ihtiyaçları ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idari birim

olarak tanımlanmaktadır. 2012 yılında yapılan değişiklikle ise, Türkiye’de köy statüsü kaldırılmış olup, köyler en küçük idari birim olarak belirlenen mahalle statüsüne geçmiştir. Dolayısıyla Türkiye’de il içindeki mahalle nüfusları büyük ölçüde değişkenlik göstermektedir (Anonim, 2023f).

Çalışma kapsamında yapılan literatür incelemesi sonucunda yukarıda bahsedilen çeşitli araştırmacıların mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler aşağıdaki tabloda gruplandırılmıştır.

Çizelge 2.3. Araştırmacılara göre mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair fiziksel kriterler

Perry (1929)	Mahalle alanının %10'unun rekreasyon alanı (mahalle parkı) olarak düzenlenmesi			
Stein (1942)	Mahalle boyunca devam eden mahalle parklarının düzenlenmesi			
Gold (1977)	Rekreasyona Yönelik İşlevler Sunma	Oyun Alanı		
		Yaratıcı ve maceralı oyun alanları		
		Yemek Alanı		
	Yönlendirme (Okunabilirlik)		Yönlendirme Levhaları	
	Erişilebilirlik	Yaya Erişimi		
		Bisiklet Erişimi		
	Su Öğeleri	Çeşme		
		Gölet		
		Lagün		
	Güvenlik	Polis Çağrı Kutusu		
Umumi Telefon				
Yeterli Gece Aydınlatması				
Marcus (1997)	Bitkisel Özellikler	Büyük Yapraklı Yeşil Bitkiler		
		Yeşil Yapraklı Ağaçlar		
		Meyve Ağaçları		
		Çalılar		
		Çiçekler		
	Yürüyüş Yolları			
	Oturma Alanları	Bank		
		Çim Alanlar		
	Su Öğeleri	Çeşme		
		Havuz		
	Kent Mobilyaları	Yönlendirme Levhaları		
Dinlenme Masaları				
Piknik Masaları				
Çöp Kutuları				
Aydınlatmalar				

Çizelge 2.3. Araştırmacılara göre mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler (devamı)

Marcus (1997)	Oyun Alanları	Çim Üzerinde Oyun Alanı
		Kızak Kayma Alanı
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Olduğu Oyun Alanı
	Spor Alanları	Koşu Yolu
		Paten ve Kaykay Alanı
		Bisiklet Yolu
		Kort Alanı
	Seyir Alanı	
	Evcil Hayvan Alanı	Köpek Yürüyüş Alanı
	Umumi Tuvalet	
Oğuz ve Nasuh (1993)	Araç Park Alanı	
	Pasif Yeşil Alan	
	Oyun Alanı	
	Spor Alanı	
Loukaitou-Sideris ve ark. (2014)	Dinleti alanı	
	Yönlendirme (Okunabilirlik)	Yönlendirme Levhaları
	Yürüyüş Yolları	
Edwards ve ark. (2015)	Güvenlik	
	Çim Alanlar	
	Piknik Masası	
	Spor Alanı	
Walker (2016)	Doğal Özellikler	Oyun Alanı
		Doğal Ortam
		Ağaç ve Bitki Yoğunluğu
	Yapılı Çevre Özellikleri	Genel Açık Alanlar
		Avlu/Meydan
		Doğal Seyir Yerleri
		Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları
		(Kıvrımlı) Yürüyüş Yolları
	Kent Mobilyaları	Aydınlatmalar
		Banklar/Oturma Yerleri
		Yönlendirme Levhaları
		Çöp Kutusu
	Diğer Mahalle Altyapısı ve Yolları ile Bağlantılar	
	Sınırlı Park Yeri	

Çalışma kapsamında mahalle parklarının tanımları, kullanımları ve planlanmasına ilişkin literatür incelendiğinde mahalle ünitesi içinde mahalle parklarının tasarımına yönelik kriterler belirlenmiştir. Tez çalışması çerçevesinde mahalle ünitesi kavramının fiziksel boyutuna odaklanılmıştır. Bu bağlamda söz konusu kriterler doğal ve yapılı çevre özellikleri olmak üzere iki ana grupta toplanmıştır. Doğal özellikler; ağaç, çalı, yeşil ve yapraklı bitkiler, çiçek gibi bitki çeşitliliği, dağ, orman, deniz/göl, park gibi manzara, çim alanlar gibi pasif yeşil alan ve çeşme, gölet, havuz gibi su alanları olarak belirlenmiştir.

Yapılı çevre özellikleri ise aydınlatma, bank, yönlendirme levhaları, çöp kutusu, çarda/kamelya gibi kent mobilyaları, farklı yaş grupları için oluşturulan oyun alanları, hazır oyun ekipmanlarının bulunduğu oyun alanları, hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı yaratıcı oyun alanları, spor alanı, çay bahçesi ve evcil hayvan alanı gibi işlev alanları ve çevresinde fiziksel sınır bulunmaması, yaya-taşıt ayrımı, diğer mahallelerle bağlantı, park içi patikalar, sınırlı araç park yeri ve konutlara yakınlık gibi erişilebilirlik özellikleri olarak belirlenmiştir.

Çizelge 2.4. Mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler

Özellikler	Kriter	Gösterge	Tanım
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	Estetik, doğal ve peyzaj özellikleri sağlayan ağaç, çalı, yeşil ve yapraklı bitkiler ve çiçeklerin varlığı
		Çalı	
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	
		Çiçekler	
	Manzara	Dağ	Parkın doğal manzara imkanına sahip olması
		Orman	
		Deniz/Göl	
		Park	
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	Çim alanların varlığı
	Su Alanları	Çeşme	Estetik, işlevsel ve iklimsel özellikler sağlayan su öğelerinin varlığı
		Gölet	
		Havuz	

Çizelge 2.4. Mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler (devamı)

Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	Aydınlatma elemanlarının varlığı
		Bank	Bireysel oturma alanı için bankların varlığı
		Yönlendirme Levhaları	Parka giden yol üzerinde yön işaretlerinin bulunması
		Çöp Kutusu	Çöp kutusu varlığı
		Çardak/Kamelya	Toplu oturma alanları için çardak/kamelya varlığı
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	Farklı yaş gruplarına yönelik oyun alanlarının varlığı
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	Hazır ekipmanların bulunduğu oyun alanlarının varlığı
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	Hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı, yaratıcılığı ve macerayı teşvik eden açık oyun alanlarının varlığı
		Spor Alanı	Basketbol, voleybol, tenis gibi sporların gerçekleştirilebileceği alanların varlığı
		Sanatsal Faaliyet Alanı	Sanat faaliyetlerinin gerçekleştirilebileceği alanların varlığı
		Çay Bahçesi	Küçük ölçekli çay bahçesinin varlığı
		Evcil Hayvan Alanı	Evcil hayvanların vakit geçirebileceği alanların varlığı
		Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	Yaya erişimini ve görsel etkileşimi engelleyecek fiziksel öğelerin bulunmaması
	Erişilebilirlik	Yaya-Taşıt Ayrımı	Parkın içinde ve çevresinde yayalarla taşıtların kesişmemesi
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	Yerleşim birimlerinin tümü tarafından erişilebilir olması
		Park İçi Patikalar	Park içinde yürüyüş yollarının bulunması
		Sınırlı Araç Park Yeri	Parkın estetik görünümünü etkilemeyecek oranda araç park yeri varlığı
		Konutlara Yakınlık	Parkın çevresindeki tüm konutlara erişilebilir olması için gerekli yakınlık

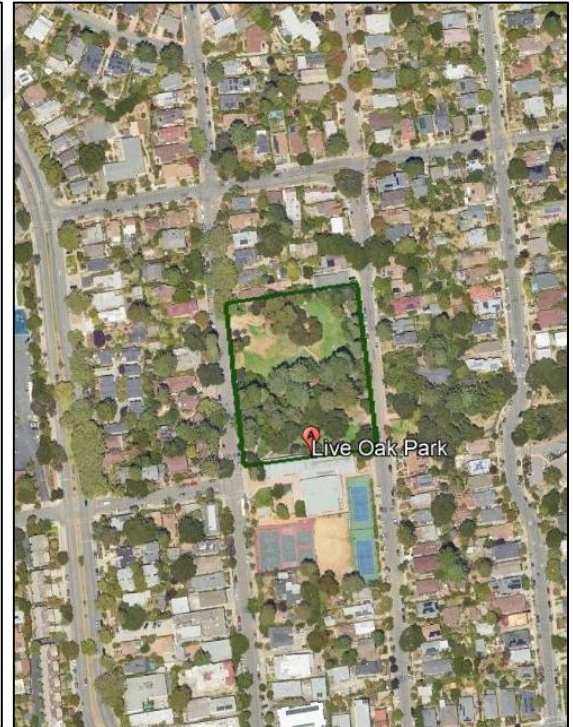
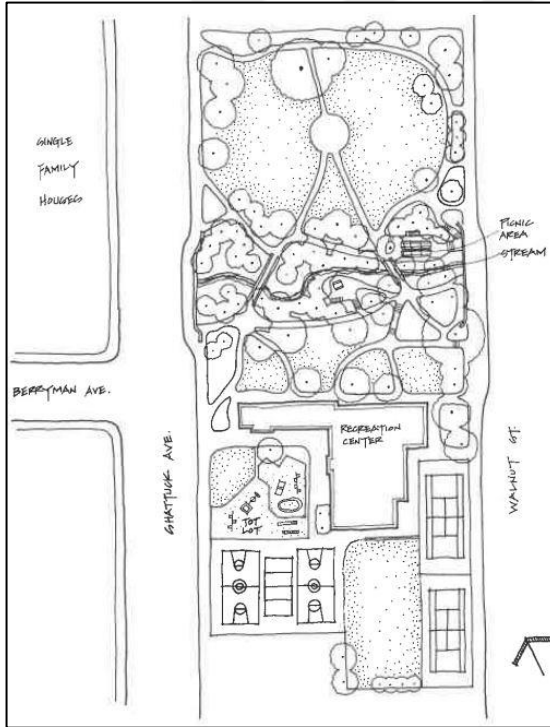
Bu çerçevede alan çalışmasına örnek teşkil etmesi açısından mahalle parkı örneklerinin belirlenen tasarım kriterleri bağlamında değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Mahalle parklarının geçmiş yıllardaki durumunun değerlendirilebilmesi amacıyla ilk olarak Marcus (1997)'un çalışmasındaki parklardan biri olan Live Oak Park incelenmiştir. Kaliforniya'da bir dere kenarında bulunan Live Oak Park'ın alan büyüklüğü yaklaşık 11 hektardır. North Berkeley'de yer alan park, 20.727 kişiye hizmet etmektedir (Anonim, 2023g). Live Oak Park, Marcus (1997)'un belirttiğine göre 1900'lerin başlarından kalma eski müstakil konutlar ile 1960 ve 1970'lerde inşa edilmiş konut alanlarının karışımını içermektedir. Mahalle; çoğunlukla orta-üst gelir düzeyine sahip aileler, emekliler, sanatçılardan oluşurken, öğrenciler de bulunmaktadır. Live Oak Park'ın çoğunu orman alanı, kalan kısımlar ise çim alanlardan meydana gelmektedir. Parkta oturma ve piknik alanlarının sıklığı dikkat çekmektedir. Gece aydınlatmaları mevcut olan basketbol, voleybol ve tenis kortları bulunmaktadır. Henüz yürümeye başlayan çocukların yürüme pratiği yapmalarına olanak sağlayan alanlar ile birlikte çocuklar için oyun alanları bulunmaktadır. Parkın içinde jimnastik salonu, küçük bir mutfak, tiyatro alanı bulunan küçük ölçekli bir rekreasyon merkezi bulunmaktadır.

Marcus (1997)'a göre Live Oak Park'ın olumlu yanları; parkın yanında bulunan bu rekreasyon merkezinin, konumu nedeniyle park için birleştirici bir güç ve toplum için önemli bir odak noktası olmasıdır. Açık çim alanlar; güneşlenmek, okumak ve sosyalleşmek için sıkça kullanılan alanlar olmuşlardır. Parkın dere kenarında olması parkı estetiksel açıdan daha cazip hale getirmekle birlikte rekreatif faaliyetlerin çeşitliliğine de katkı sunmaktadır. Çocuk oyun alanlarına ek olarak yeni yürümeye başlayan çocuklara özel alan oluşturulması ise parkı kullanan kişilerin yaş aralığını arttırmıştır. Kort alanlarının varlığı ve park içi aydınlatmalarının yeterliliği ise kullanıcıların aktivitelerini gerçekleştirmede zaman ve güvenlik sorunu yaşamalarının önüne geçmektedir.

Parkın olumsuz yanları ise, dere sınırının bazı yerlerde çitle ayrılıp ayrılmaması nedeniyle farklı kullanıcılar tarafından güvensiz algılanması ve rekreasyon merkezinde yeterli bisiklet park yeri bulunmamasıdır (Marcus, 1997).

Şekil 2.9. Live Oak Park, Kaliforniya (Marcus, 1997)

Şekil 2.10. Live Oak Park'ın planı (soldaki) (Marcus, 1997)

Şekil 2.11. Live Oak Park uydu görüntüsü (sağdaki) (Google Earth, 2022)

Çizelge 2.5. Live Oak Park’ın fiziksel tasarım kriterlerine göre değerlendirilmesi

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✓
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
		Gölet	✓
		Havuz	✗
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✓
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✓
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✓
		Sanatsal Faaliyet Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✓
		Evcil Hayvan Alanı	✓
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
		Sınırlı Araç Park Yeri	✓
		Konutlara Yakınlık	✓

Günümüzdeki parklara örnek olması açısından Londra’da bulunan Elephant Park’a bakıldığında ise bu parkın mahallede en aktif kullanılan parklardan biri olduğu görülmektedir. Yaklaşık 9 hektar büyüklüğünde olan Elephant Park (Anonim, 2023h), Elephant and Castle’da bulunmakta ve 1411 kişiye hizmet etmektedir (Anonim, 2023i). Yeni gelişme konut alanlarının içinde başka bir park manzarasına sahip olan ve tüm mahalle tarafından erişilebilir mesafede olan bu mahalle parkı, bitkisel elemanların yoğunluğu sayesinde şehrin merkezinde kullanıcıların doğayla iç içe vakit geçirebilmelerine fırsat sunmaktadır. Park içinde çoğunlukla rekreatif amaçlarla kullanılabilir yeşil alanlar ve oyun alanları bulunmaktadır. Hazır oyun ekipmanlarına ek olarak yaratıcı oyun alanlarına da sahip olan park, spor alanları ve dinlenme alanları ile birlikte her yaş grubuna hizmet etmektedir. Ayrıca parkın içinde su ögesi ile oyun alanı birleştirilmiş, rekreatif bir alan oluşturulmuştur. Park içindeki yollar, yayalar ve bisikletliler için özel olarak tasarlanmıştır. Bu sayede kullanıcılar için daha güvenli bir ortam oluşturulmuştur. Aynı zamanda araç park yeri parkın yanında sınırlandırılmıştır (Anonim, 2023b).

Şekil 2.12. Elephant Park, Londra (Anonim, 2023b)

Şekil 2.13. Elephant Park, Londra (Anonim, 2023b)

Şekil 2.14. Elephant Park uydu görüntüsü (Google Earth, 2022)

Çizelge 2.6. Elephant Park’ın fiziksel tasarım kriterlerine göre değerlendirilmesi

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Havuz		✓	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✓
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✓
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✓
		Spor Alanı	✓
		Sanatsal Faaliyet Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✓
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
Sınırlı Araç Park Yeri		✓	
Konutlara Yakınlık		✓	

Başka bir örnek olarak yine Londra’da bulunan Kralice Elizabeth Parkı’na bakıldığında ise parkın Stratford’da yaklaşık 60 hektarlık bir alanı kapladığı görülmektedir. Alan büyüklüğü açısından dikkat çeken bu mahalle parkı, 15.741 kişiye hizmet etmektedir (Anonim, 2023j). Elephant Park ile benzer özelliklere sahip olan ve tasarım açısından örnek olarak gösterilen parkta bitkisel elemanların yoğunluğu dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra, bu parkın önemli bir özelliği bitkilerin estetik ve resimsel bir görünüm ön planda tutularak dikilmesi olarak nitelendirilmektedir. Elephant Park’ta olduğu gibi su öğelerini rekreatif amaçlarla birleştiren Kralice Elizabeth Parkı, oyun alanlarına öncelik tanımaktadır. Park içinde yayalar ve bisiklet kullanıcıları için oluşturulan yollar ile birlikte hazır ekipmanların bulunduğu oyun alanları ve hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı oyun alanları parkı kullanıcılar için daha cazip hale getirmektedir. Park, orman manzarasına sahip olup, konut alanlarına yakınlığı ile herkes tarafından erişilebilirdir. Ayrıca parkın yanında, sınırlı araç park yeri oluşturulmuştur (Anonim, 2023b).

Şekil 2.15. Kraliçe Elizabeth Parkı, Londra (Anonim, 2023b)

Şekil 2.16. Kraliçe Elizabeth Parkı, Londra (Anonim, 2023b)

Şekil 2.17. Kraliçe Elizabeth Parkı uydu görüntüsü (Google Earth, 2022)

Çizelge 2.7. Kraliçe Elizabeth Parkı'nın fiziksel tasarım kriterlerine göre değerlendirilmesi

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✓
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Havuz		✓	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✓
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✓
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✓
		Spor Alanı	✓
		Sanatsal Faaliyet Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✓
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
Park İçi Patikalar		✓	
Sınırlı Araç Park Yeri		✓	
Konutlara Yakınlık		✓	

İncelenen örneklere bakıldığında mahalle parklarının tez çalışması kapsamında belirlenen mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair fiziksel kriterlere uyduğu görülmüştür. Marcus (1997)'un yaptığı çalışmada yer alan Live Oak Park ve günümüzde Londra'da en sık kullanılan mahalle parklarından olan Elephant Park ve Kraliçe Elizabeth Parkı değerlendirildiğinde bitkisel özelliklerin tümünde sıkça yer aldığı ve tümünün en az bir manzaraya ve su ögesine sahip olduğu görülmüştür. Parkı kullanıcılar için odak noktası haline getirmek hedefi doğrultusunda doğal özellikler ve yapılı çevre özelliklerine önem verildiği görülmektedir. İşlevsel özellikler açısından incelendiğinde tüm parkların farklı yaş grubuna hizmet eden oyun alanlarına sahip olduğu, Londra'daki parklarda ise aynı zamanda yaratıcı oyun alanlarının bulunduğu görülmüştür. Yaya yolları ile birlikte bisiklet yollarının varlığının ve spor alanlarının çeşitliliğinin; bu parkların bulunduğu mahalle ünitelerinde sportif faaliyetlere önem verilmesi nedeniyle olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde mahalle ünitelerinde evcil hayvan sahipliğine bağlı olarak parklarda evcil hayvan alanlarına önem verildiği düşünülmektedir.

2.6. Bölüm Sonucu

Kentsel yeşil alanlar kentlerin sürekli gelişimi ve değişimi konusunda temel faktörlerden biri olup kent ve kentliye birçok yönden fayda sağlamaktadır. Yeşil alanlar içinde mahalle parkları ise sosyo-kültürel, estetik, ekonomik, psikolojik vb. faydaların en yoğun hissedilebildiği alan niteliğinde olmaları nedeniyle önem taşımaktadırlar. Bu bölümde çalışmanın temel konusunu oluşturan kentsel yeşil alanların tanımları ve faydaları açıklanmış, akademik literatürdeki sınıflandırmaları ve standartları belirtilmiştir. Daha sonra kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parklarının tanımları yapılmıştır. Mahalle parklarının planlamasına ilişkin ulusal düzeyde yasal çerçeve ve stratejiler, kurumsal yapılanma, uygulama araçları ve mekanizmaları açıklanmış, örneklendirilmiştir. Son olarak uluslararası ve ulusal örnekler incelenerek, mahalle sistemi içinde mahalle parkı tasarımına dair fiziksel kriterler belirlenmiş, uluslararası örnekler üzerinden incelemeler yapılmıştır.

3.MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini Bursa ili Nilüfer ilçesinden seçilen mahalle parkları oluşturmaktadır. 1987 yılında büyükşehir statüsüne ulaşan Bursa’da o yıl Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer olmak üzere üç merkez ilçe kurulmuştur. 1987 yılında belediye statüsüne ulaşan Nilüfer ilçesi, Bursa kent bütününe göre planlı gelişen bir ilçe olmuştur. Planlı gelişen bir alanda mahalle parkı kavramının tarihsel süreç içindeki gelişimi yasal, kurumsal ve uygulama açısından daha net irdelenebileceğinden çalışma alanı olarak Nilüfer ilçesi seçilmiştir.

Bursa ili Nilüfer ilçesi, doğusunda Osmangazi, güneyinde Orhaneli, batısında Mustafakemalpaşa, Uluabat Gölü ve Karacabey, kuzeyinde Mudanya ilçesi ile çevrilidir. Bursa ilinin 10 km batısında yer almaktadır (Anonim, 2022d). Nilüfer ilçesi, Bursa ilindeki diğer ilçelere kıyasla nüfus artış hızının en yüksek olduğu yerleşim alanı konumundadır. 64 mahallesi bulunan ilçenin toplam nüfusu Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi’nin 2021 yılı verilerine göre 518.382 kişi’dir (Anonim, 2021).

Nilüfer ilçesindeki mahalleler; nüfusları, toplam mahalle parkı alanları, toplam mahalle parkı adetleri, kişi başına düşen mahalle parkı miktarı üzerinden analiz edilmiş ve sıralanmıştır. Alan çalışması için örneklem mahallelerinin seçiminde bu karşılaştırmalardan yararlanılmıştır. Türkiye’deki mahalle ünitesi nüfusu büyüklüğüne göre (3500-7000), nüfusu 3500 kişiden az olan mahalleler, köy statüsünden mahalle statüsüne geçen mahalleler, kişi başına düşen mahalle parkı miktarı 1 m²/kişi’den az olanlar ve hiç mahalle parkı bulunmayan mahalleler çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu elemelerden sonra Konak Mahallesi, Nilüfer İlçesi’nin ilk yerleşim alanı olduğu için bu mahallenin hem alansal büyüklük hem sayısal en fazla mahalle parkına sahip olduğu için örneklem alanlarından biri olarak seçilmiştir. Bu noktada ‘Özellikle niceliksel olarak mahalle parklarının fazla olması, kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartlarına ve mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair fiziksel kriterlerine ulaşmada yeterli midir?’ sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

Konak Mahallesi nüfusunun optimum mahalle nüfusundan dört kat daha fazla olduğu görüldüğünden, kriterler bu oran göz önüne alınarak değerlendirilmiştir.

Odunluk Mahallesi ise Bursa’da ikinci kademe merkez olarak görülmekte olup, Bursa’nın dört kent parkından biri ve Nilüfer ilçesindeki tek kent parkı olan Mihraplı Parkı’nın sınırında konumlandığı için ikinci örneklem alanı olarak seçilmiştir. ‘Özellikle nüfus açısından mahallenin sahip olması gereken optimum nüfus büyüklüğü olan 3500-7000 kişi sınırları içinde olması, mahalle parkı varlığı açısından yeterli midir?’ sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

Özlüce Mahallesi ise kentin çeperinde yeni planlanan bir yerleşim alanı olduğu ve mahallenin sahip olması gereken optimum nüfus büyüklüğü olan 3500-7000 kişi sınırının minimum değerini sağladığı için üçüncü örneklem alanı olarak seçilmiştir. ‘Özellikle yeni yerleşim alanlarında mahalle parkı planlaması ve uygulanması yeterli midir?’ sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

Çizelge 3.1. Nilüfer ilçesi mahallelere ilişkin nüfus, toplam park alanı, toplam parkı sayısı ve kişi başına düşen park miktarı değerleri (TÜİK, 2022; Nilüfer Belediyesi, 2022)

Mahalle İsmi	Nüfus	Mahalle Parkı Toplam Alanı	Mahalle Parkı Sayısı	Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)
Konak	24931	97890	31	3.9
İhsaniye	29056	90570	29	3.1
Ataevler	15563	88240	10	5.7
Ertuğrul	12900	59720	10	4.6
Beşevler	23596	58846	17	2.5
Üçevler	26251	57429	16	2.2
Yüzüncüyıl	19010	55060	10	2.9
Çamlıca	18065	50253	15	2.8
Görükle	35882	41130	13	1.1
Barış	13543	40230	14	3
Fethiye	21635	36330	11	1.7
29.Eki	14747	35560	5	2.4
Cumhuriyet	16770	33470	12	2
Esentepe	13309	30360	12	2.3
Dumlupınar	26591	29830	9	1.1

Çizelge 3.1. Nilüfer ilçesi mahallelere ilişkin nüfus, toplam park alanı, toplam parkı sayısı ve kişi başına düşen park miktarı değerleri (devamı) (TÜİK, 2022; Nilüfer Belediyesi, 2022)

Balat	20052	28530	5	1.4
Karaman	11387	28510	14	2.5
Kültür	13286	26470	13	2
Balkan	14257	24420	7	1.7
Odunluk	7168	22370	5	3.1
Kurtuluş	7387	20050	6	2.7
Altınşehir	18823	19206	9	1
Minareliçavuş	5000	15440	6	3.1
19.May	19419	15000	5	0.8
23.Nis	19419	14840	6	0.8
Çalı	17545	11850	4	0.7
Özlüce	3579	8625	1	2.4
Kızılıklı	8767	8000	1	0.9
Demirci	14824	7716	5	0.5
Kayapa	2535	7300	2	2.9
30 Ağustos Zafer	3329	6120	1	1.8
Gölyazı	1271	5240	2	4.1
Gümüştepe	1715	4250	2	2.5
Hasanağa	1638	1800	2	1.1
Işıktepe	3892	1700	3	0.4
İrfaniye	1144	1240	2	1.1
Üçpınar	87	900	1	10.3
Doğanköy	2163	310	2	0.1
Gökçeköy	437	240	1	0.5
Tahtalı	1212	240	1	0.2
Unçukuru	267	240	1	0.9
Konaklı	1077	240	1	0.2
Karacaoba	299	240	1	0.8
Ürnlü	1313	240	1	0.2
Yaylacık	2022	240	1	0.1
Çatalağıl	178	240	1	1.3
Çaylı	322	240	1	0.7
Dağyenice	385	240	1	0.6
Büyükbalıklı	492	240	1	0.5
Başköy	252	0	0	0
Korubaşı	296	0	0	0
Kuruçeşme	84	0	0	0

3.2. Yöntem

Tez çalışması kapsamında yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik başlıkları altında altı farklı analiz yapılmıştır.

- Öncelikle akademik literatür, ilgili kanun ve yönetmelikler incelenmiş, kentsel yeşil alan, park, mahalle parkı tanımları, sınıflandırmaları ve standartları açısından incelenmiştir. Ulusal ve uluslararası standartlar karşılaştırılmıştır.
- Bursa ili için hazırlanan üst ölçekli ve yerel planlarda yeşil alanlar, parklar ve mahalle parklarının planlanmasına dair plan kararları ortaya koyulmuş, karşılaştırılmıştır.
- Çalışma alanındaki ilgili yerel yönetimin kurumsal yapısı incelenmiş, mahalle parkları konusunda yetkili birimlerin çalışma alanları ve yönetmeliklerinde belirtilen yetki, görev ve sorumlulukları analiz edilmiştir.
- Çalışma alanı olarak belirlenen mahallelerdeki parklara ilişkin veriler toplanmıştır. Uydu görüntüleri, nazım imar planları ve uygulama imar planları CBS programı aracılığıyla karşılaştırılmış, böylece mahalle parklarının niceliksel özellikleri, mevcut kullanım biçimleri ve uygulanmış/uygulanmamış olmaları karşılaştırılmıştır.
- Çalışma alanı olarak belirlenen mahalle parklarının yerinde yapılan fiziksel tespit kentsel yeşil alan sistemi içinde ve mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterlere (bitki çeşitliliği, manzara, pasif yeşil alanlar, su alanları, kent mobilyaları, işlev alanları, erişilebilirlik) ne kadar uyduğu ölçülmüştür.
- Son olarak büyükşehir belediyesi, ilçe belediyesi, muhtarlıklar ve meslek odalarındaki yöneticiler, yetkililer ve uzmanlar ile mahalle parklarının planlanmasında yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik çerçeveye ilişkin sözlü görüşmeler yapılmıştır.

3.3. Alan Çalışması

3.3.1. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Yasal Çerçevenin Analizi

Alan çalışması kapsamında ilişkin yasal çerçevenin analiz edilebilmesi için öncelikle Bursa mekânsal planlama sistemine ilişkin yasal çerçeve ve stratejiler incelenmiştir. Bunlar Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı (BEBBP) ve 1/1000.000 ölçekli Bursa Çevre Düzeni Planları ve Bursa 1/25.000 Ölçekli Merkez Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı Revizyonu'dur.

Bursa iline ilişkin üst ölçekli planlama kararlarını stratejileri içeren önemli belgelerden biri Bursa Eskişehir Bilecik Bölge Planı'dır. Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) tarafından 2014-2023 yılları için oluşturulan planda Bursa-Eskişehir-Bilecik bölgesinde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması temel amaç olarak açıklanmış, yaşanabilir kentsel mekanlar ve sürdürülebilir çevreler oluşturmayı ve küresel iklim değişikliği ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliği sağlanarak kullanılmasını hedeflemiştir.

Ayrıca BEBBP, çevresel kalitenin korunması, ekonomik büyüme ile sosyal ve çevresel unsurların entegrasyonunun sağlanması, doğal kaynakların ekonomik değerinin belirlenmesi ile birlikte üretim ve tüketim konusunda çevre standartlarının rekabetçilik ve yeşil büyüme anlayışı gözetilerek geliştirilmesinin de diğer hedefler olduğunun altını çizmiştir.

Yerleşim alanlarının temel ihtiyacı olan kentsel yeşil alanların arttırılması ve bu alanların konut alanları içindeki dağılımının homojen şekilde sağlanması, rekreatif ve spor alanlarının geliştirilmesi, yerleşim alanlarında kentlilerin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla yürüme mesafesinde kolaylıkla erişilebilir, aktif, açık ve yeşil alanların kentsel yeşil sisteme dahil edilmesi ve yeşil sistemin sürekliliğinin sağlanması için oluşturulacak parklara yaya olarak veya bisikletle ulaşılabilirlik sağlanması da yeşil alanlara ilişkin amaçlar olarak planda yer almaktadır (Bursa Eskişehir, 2015).

2022 yılında ise sürdürülebilir ve bölgesel kalkınmayı amaç edinen 2024-2028 BEBBP hazırlanmıştır. Hazırlanan plan doğrultusunda gelecek 5 yıl için; küresel gelişmeler ile birlikte eğilimler ve katılımcı çalışmalar kapsamında ulusal üst ölçekli planlarla uyumlu hedefler oluşturulmuştur. Bu çerçevede bölgenin nitelikli iş gücünün ve sektör çeşitliliğinin kentsel ve kırsal ortamda katma değer ürettiği, ulaşım altyapısını geliştirdiği, afetlere ve krizlere karşı dayanıklı, yaşanabilir, dijital ve yeşil dönüşümde proaktif yenilik ve girişimcilik merkezi olması, planın vizyonu olarak ifade edilmiştir (Anonim, 2023c).

Öte yandan Bursa'daki planlama çalışmalarının yasal altlığını oluşturan 1998 yılında onaylanan Bursa 2020 Yılı 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Kararları Ve Uygulama Hükümleri incelendiğinde, yeşil alan kavramının ilk olarak Rekreasyon Alanı başlığında yer aldığı ve tanımının yapıldığı görülmüştür. Merkez planlama alanının sağlıklılaştırılması için yeşil kuşaklar ve alanlar oluşturulmasının hedeflendiği, sosyal donatı alanlarının artırılmasına yönelik çalışmaların yapılacağı ifade edilmektedir. Bahsedilen hükümler incelendiğinde plan kararlarında rekreasyon alanı, büyük kentsel yeşil alan, yeşil kuşak, sosyal donatı alanı gibi genel kavramlara değinildiği, park kavramına ilişkin herhangi hükmün yer almadığı görülmektedir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Bursa 2040 Yılı 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı henüz taslak halinde olup; taslak plan hükümleri incelendiğinde Bursa 2020 Yılı 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Kararları Ve Uygulama Hükümlerine göre yeşil alan kavramına sıkça yer verildiği görülmektedir. Yeşil alan kavramının ilk olarak Genel Hükümler başlığında bulunduğu görülmektedir. Plan hükümlerinde Kentte yeşil alan sisteminin arttırılacağı ve geliştirileceği, kentsel mekanlarda erişilebilir ve bütüncül yeşil alanların oluşturulacağı ve korunacağı ifade edilmektedir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Afetlerde oluşabilecek hasarların azaltılması amacıyla erişilebilir mesafede pasif yeşil alanlar, parklar ve rekreasyon alanları seçileceği belirtilmiştir. Dere taşkın alanlarında yetkili kurumlar tarafından izin verilen yapılar haricindeki mevcut yapıların tasfiye edileceği ve bu alanların imar planlarında açık ve yeşil alan olarak düzenleneceği ifade

edilmiştir. Uygulama Hükümleri başlığında ise yaşam kalitesinin artırılması amacıyla kentteki yerleşim alanlarında erişilebilir ve birbiri ile bağlantılı kentsel yeşil alan ağı ve ekolojik koridorlar oluşturulacağı ve bu koridorların kentteki yeşil alan hiyerarşisine entegre edileceği gibi bir ifade yer almış, bir afet yaşanması durumunda bu koridorların kaçış koridoru olarak kullanılmasına yönelik planlamalar yapılacağı belirtilmiştir. Kentteki dere yataklarında yapılacak ıslah çalışmaları ile bu alanların kentsel yeşil sisteme dahil edileceği belirtilmiştir.

Ayrıca plan hükümleri incelendiğinde yeşil alan ve yeşil kuşak kavramlarının birçok yerde ifade edildiği görülmektedir. Kent bütünündeki her planlama bölgesi özelinde yeşil kuşak, yeşil bant, yeşil alan sistemi planlamalarının artırılması, bütüncül yeşil alan sistemi oluşturulması gerekliliği sıkça ifade edilmiştir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Onaylı Bursa 1/25.000 Ölçekli Merkez Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı Revizyonu Plan Hükümleri ise, 'kentsel yeşil alan' ve 'park' kavramları kapsamında incelenmiştir. Yeşil alan kavramının ilk olarak Planlamanın Hedefi başlığında yer aldığı belirlenmiş, alt başlığında kentteki ağaçlık alanla, vadi tabanları gibi alanların doğal yapıya uygun yeşil alanlar olarak kent mekanına dahil edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca nüfus yoğunluğunun yüksek olduğu ve sosyal donatı alanlarının yeterli olmadığı alanlarda sosyal donatı alanlarının artırılmasına ilişkin projeler oluşturulacağı da hedefler arasında yer almaktadır (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Afete Yönelik Genel Hükümler başlığında fay hatlarına paralel yapı yaklaşma mesafelerinin bakanlık görüşleri ile belirleneceği ve bu alanların imar planlarında yeşil alan olarak gösterileceği kararı bulunmaktadır. Arazi Kullanımı başlığında ise bu alan kapsamında kalan parsellerin yeşil alan terki yapmalarının zorunlu olduğu ifade edilmektedir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Plan hükümlerinde Kentsel Sosyal Donatı Alanları başlığında yeşil alan ve park kavramı birlikte kullanılmakta; bölümde bu alanın tanımı açıklanmaktadır. Plan hükümlerinde yeşil alanlara ilişkin ayrıca bir bölüm bulunup, kentsel yeşil alanların hangi kullanımları

kapsadığı açıklanmaktadır. Bu alanların toplum yararı için ayrılan alanlar olduğundan bahsedilmekte; çocuk ve oyun bahçeleri, gezinti, dinlenme ve piknik alanları, eğlence alanları, fuar alanları, botanik bahçeler, hayvanat bahçeleri ve bölge parklarının bu kapsamda kaldığı ifade edilmektedir. Kentsel yeşil alanların etrafında ihtiyaca yönelik tesislerin bulunmaması halinde, büfe, havuz, pergola ve açık çayhane tesislerinin yer alabileceği, bu tesisler haricindekilerin bulunamayacağı belirtilmektedir. Benzer şekilde yeşil alan kavramı Rekreasyon Alanı başlığında da yer almakta; bu alanlar kentin ihtiyacı olan açık-yeşil alan başta olmak üzere eğlence, dinlenme, sportif faaliyetlerin gerçekleştirilebileceği, içinde lokanta, çay bahçesi, kahvehane, büfe, otopark gibi kullanımların bulunabileceği alanlar olarak tanımlanmaktadır (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Bursa'nın mekânsal planlamasına ilişkin yasal çerçeveye bakıldığında, stratejik belgelerin ve yönetmeliklerin ön planda olduğu görülmektedir. Stratejik belgelerde aktif yeşil alanların artırılması ve yeşil büyüme konularına vurgu yapıldığı görülmektedir.

3.3.2. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde ve Nilüfer Belediyesi'nde Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Kurumsal Çerçevenin Analizi

Çalışma kapsamında Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Nilüfer Belediyesi'nin kurumsal yapıları incelenmiş, stratejik plan ile birlikte yerel yönetimlerde park alanlarına ilişkin düzenlemelerden sorumlu birimlerin ilgili yönetmelikleri analiz edilmiştir.

Bursa Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Dairesi Başkanlığının Görev, Yetki ve Sorumluluk Esaslarını Belirleyen Yönetmelik'te kent dokusu içindeki açık ve yeşil alan ve aktif ya da pasif rekreasyonel alanlara ilişkin olarak bazı maddeler yer almaktadır. İlk olarak kent dokusu içinde yer alan yeşil alan sistemlerinin tespit çalışmalarında İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı ile beraber diğer kurumlarla da gerekli koordinasyonun sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Öte yandan yeşil alanlarının denetim, bakım ve onarım işlemleriyle birlikte yeşil alanlardaki gerekli ihtiyaçların tespitinin belirlenmesinin de temel görevi olduğu belirtilmiştir (Park ve Bahçeler, 2022)

Bursa Büyükşehir Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı incelendiğinde ise yeşil alanlara ilişkin belirlenen tespitler ve bu doğrultuda gerçekleştirilecek projelerin Parklar ve Bahçeler Şube Müdürlüğü sorumluluğunda olduğu belirtilmiş, Sahil Planlama ve Yapım Şube Müdürlüğü, Yapı İşleri Şube Müdürlüğü ve Etüd Proje Şube Müdürlüğü ise işbirliği yapılacak birimler olarak belirtilmiştir (Stratejik Plan, 2020).

Öte yandan Bursa Büyükşehir Belediyesi özelinde alınan bir meclis kararı ile il bütününde 10.000 m²'den büyük olan park alanlarının kamulaştırma, düzenleme ve tasarruflarına ilişkin işlemler büyükşehir yetkisine, 10.000 m²'den küçük olan park alanlarının kamulaştırma, düzenleme ve tasarruflarına ilişkin işlemleri ise ilçe belediyeleri yetkisine verilmiştir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2012).

Nilüfer Belediyesi'nin kurumsal yapısı incelendiğinde ise mahalle parklarına ilişkin işlem ve uygulamaların Park ve Bahçeler Müdürlüğü yetkisi ve sorumluluğunda olduğu görülmektedir. Nilüfer Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün temel görevi "Nilüfer'in güzelleşmesi ve çevresel kirliliğin önlenmesinde büyük önemi olan yeşil alanların oluşturulması, mevcut alanların bakım ve onarımlarının yapılması ve bu amaca ilişkin üretilen projelerin gerçekleştirilmesi, peyzaj düzenlemesi çalışmalarının uygulanmasını sağlamak" olarak tanımlanmıştır.

Nilüfer Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü Yönetmeliği'nde ise söz konusu yönetmeliğin Nilüfer İlçe sınırları içinde imar planları ile ayrılmış açık ve yeşil alanların; ilçe halkının eğlenme, dinlenme, oyun, spor gibi rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılayarak, kentin fiziksel yapısına ilişkin açık ve yeşil alan düzenleme çalışmalarını içerdiği ifade edilmektedir (Nilüfer Belediyesi, 2022).

Bakım ve Kontrol Bürosu, Park Yapım ve Onarım Bürosu, Bitki Sağlığı ve Zirai Mücadele Bürosu, Araç Sevk ve Kontrol Bürosu, İdari İşler ve Arşiv Bürosu olmak üzere toplam 5 bürodan oluşan Nilüfer Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün temel görevleri bitkisel alanların bakımı ve onarımlarını yapmak, günümüzde revize edilmesi gereken alanlarda gerekli işlemleri yapmak olarak tanımlanmaktadır (Nilüfer Belediyesi, 2022).

Ayrıca Bursa'daki planlama faaliyetlerinin kurumsal yapısına etki eden güncel konulardan bir ise Nilüfer Belediyesi'nin SKB üyesi olmasıdır. Türkiye'yi, DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı (ASSA)'nda temsil eden SKB'nin aktif bir üyesi olan Nilüfer Belediyesi, Ulusal Sağlıklı Şehirler Deklarasyonu'na imza atan belediyelerden biri olup, Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı kriterlerini de sağlamaktadır.

ASSA'da her beş yılda bir yeni fazlar açılmakta, yeni kriterler, temalar, faaliyet odakları belirlenmektedir. 2025 yılı sonuna kadar sürecek olan DSÖ ASSA 7. Faz'ına, Nilüfer Belediyesi de kabul edilmiş olup, 7. Faz'da, sağlığı, refahı artırmaya ve sağlık konularındaki eşitsizlikleri azaltmaya ilişkin çalışmalar yapılacağı amaç olarak açıklanmıştır. Ayrıca Nilüfer Belediyesi, Çevre Koruma ve Kontrol Müdürlüğü bünyesinde çalışmalarını sürdüren Sağlıklı Kentler Proje Ofisi'yle de, uluslararası ve ulusal sağlıklı şehir ağlarıyla iletişim kurarak, sağlığa etki eden faaliyetlere destek vermektedir (Anonim, 2023ç).

Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Nilüfer Belediyesi'nin kurumsal yapılarının analiz edilmesi amacıyla yapılan incelemede stratejik planda yeşil alan ve park kavramına ilişkin tespitler ve bu doğrultuda gereken projelerin belirlendiği görülse de, bu ifadelerin yetersizliği ve yüzeyselliği dikkat çekmektedir. Belediyelerdeki ilgili yönetmelikler incelendiğinde ise ilgili birimlerin görev, yetki ve sorumluluk tanımlarının açıklandığı görülse de eksik ifade edildiği görülmektedir. Yeşil alanlardan sorumlu görevlendirilen birim olarak Park Bahçeler Daire Başkanlığı ve Müdürlüğü'nün ise yalnızca yeşil alanlardaki bitkilendirme ve bakım çalışmalarında yetki sahibi olduğu görülmektedir. Yeşil alanların planlamasından sorumlu birimlerin yönetmeliklerinde ise bu yetkiye ilişkin bir ifadenin bulunmaması çelişki oluşturmaktadır.

3.3.3. Bursa Büyükşehir Belediyesi'nde ve Nilüfer Belediyesi'nde Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Uygulama Yönelik Çerçevenin Analizi

Çalışma kapsamında Bursa Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği, Bursa Büyükşehir Belediyesi ve Nilüfer Belediyesi Stratejik Planları 1/5000 Ölçekli Nilüfer Nazım İmar Planı incelenmiş; planlar 'kentsel yeşil alan' ve 'park alanı' kavramları çerçevesinde analiz edilmiştir.

Bursa'nın mekânsal planlama sisteminin anlaşılabilmesi için yasal çerçevenin temelini oluşturan Bursa Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği incelenmiş; yönetmelik yeşil alan, park ve mahalle parkı kavramları çerçevesinde analiz edilmiştir. Yönetmelikte yeşil alan kavramının yalnızca bir yerde ifade edildiği görülmektedir. Yapılara İlişkin Hükümler bölümünde Çatılar başlığında kamu ve özellik arz eden binalarda inşaatların yeşil alan tahribinin önlenmesi, nefes alınacak doğal ortam oluşturulması için yeşil çatı sistemi uygulanmasının zorunlu olduğu ifade edilmektedir. Park kavramı ise iki maddede yer almakta olup ilk olarak Binalara kot verilmesine ilişkin esaslar başlığında yer almakta olup, parklardan ve parsel bitişik olmayan yollardan binalara kot verilemeyeceği şeklinde ifade edilmektedir. Bahçe mesafeleri başlığında ise yan ve arka bahçe mesafeleri; dörtten fazla katlı binalarda dört katın üzerindeki her kat için 0.50 metre artırılacağı ve bu hükmün parsellerin park alanına komşu cephelerinde uygulanmayacağı belirtilmektedir. Zemin ve temel etüdü ile ilgili hususlar başlığında ise tuvaletler alt başlığında ilgili bir maddede yer almaktadır (İmar Yönetmeliği, 2022). Yapılan inceleme sonucunda söz konusu yönetmelikte yeşil alan ve park kavramına yeterince yer verilmediği, mahalle parkı kavramına ilişkin ise herhangi bir tanımın ya da koşulun bulunmadığı görülmektedir.

Bursa Büyükşehir Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı incelendiğinde yeşil alanlara ilişkin stratejik amaç ve hedeflerin belirlendiği görülmektedir. Stratejik planda, sürdürülebilirliğin sağlanması ile sağlıklı bir çevre oluşturmak temel amaç olarak belirlenmiş; bu amaca yönelik hedefler ise kent ölçeğindeki yeşil alan ve rekreasyon alanlarını artırmak olarak ifade edilmiştir.

Stratejik planda yeşil alanlar ve park alanlarına ilişkin tespitleri, riskleri, ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların giderilmesi için gereken projeler ile birlikte maliyeti de içeren tablolar oluşturulmuştur. Kişi başına düşen yeşil alan miktarının eksik olması tespit; park yapılacak alanın olmaması risk olarak ifade edilmiştir. Bu doğrultuda yeni parkların yapılması ve mevcut yeşil alanların bakımlarının yapılması ihtiyaç olarak gösterilmiştir. Ayrıca 2020 yılından 2024 yılına kadar kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarları ile kente kazandırılacak yeni aktif yeşil alan miktarları da tabloda gösterilmiştir (Stratejik Plan, 2020)

Nilüfer Belediyesi 2022-2024 Stratejik Planı'nda ise ilk olarak yeşil alanlara ilişkin temel politikaların yer aldığı görülmekte, kent estetiğine ilişkin bütün uygulamaları yaygınlaştırmak, yeşil alanları etkin yönetmek ve yerleşim alanlarında kentlilerin yaşam kalitesinin iyileştirilmesi için kent içinde yürüme mesafesinde kolayca erişilebilir yeşil alanların kentsel yeşil sisteme entegrasyonunu ve sürekliliğini sağlamak temel politikalar olarak yer almaktadır. Stratejik Plan kapsamında park ve yeşil alanlar öncelik verilmesi gereken birincil alanlar olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda tespitler ortaya konmuş, güçlü yön, zayıf yön, fırsat ya da tehdit olarak nitelendirilmişlerdir. Belirlenen ihtiyaçlara yönelik gerçekleştirilmesi gereken projeler ve maliyetleri ile birlikte Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün sorumlu birim olduğu da açıklanmıştır (Stratejik Plan, 2022).

1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Plan Kararları incelendiğinde ise yeşil alan kavramının ilk olarak Konut Dışı Kentsel Çalışma Alanları başlığında yer aldığı görülmektedir. Bu kapsamda tarım alanlarına sınır bölgelerde tampon niteliğinde yeşil alan oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Kentsel Sosyal Donatı Alanları başlığında ise bu alan kapsamındaki kullanımlar belirlenmiştir.

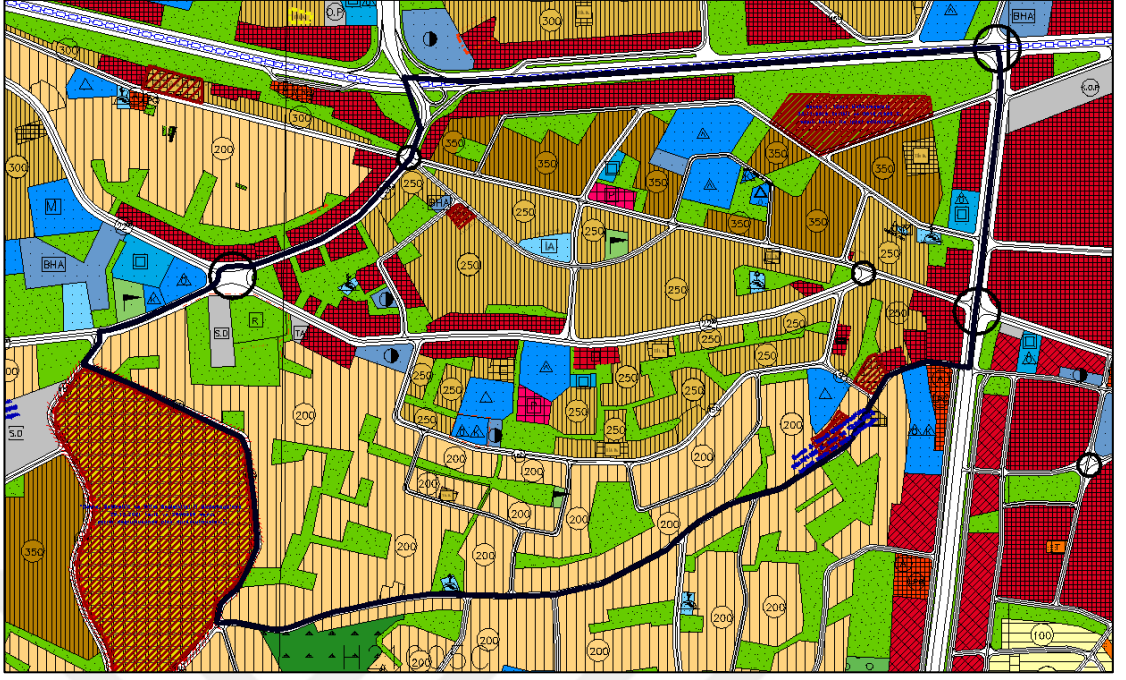
Yeşil alanlar ve parklar, konut ve çalışma alanlarının ihtiyacı olan ve yasada belirtilen kentsel, sosyal teknik altyapı alanları olarak ifade edilmiştir. Açık ve Yeşil Alanlar üst başlığında ise bölge parkı, fuar, panayır alanı, kentsel yeşil alanlar, rekreasyon alanları, orman alanları, ağaçlandırılacak alanlar başlıkları yer almaktadır. Kentsel Yeşil Alan başlığında bu alanların toplum yararı amacına yönelik olduğu belirtilmiş; çocuk bahçesi, oyun bahçesi, fuar alanı, dinlenme, gezinti alanı, piknik, eğlence alanı, botanik bahçeleri,

hayvanat bahçeleri ve bölgesel parkların bu kapsamda olduğu ifade edilmiştir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022).

Plan kararları park kavramı kapsamında incelendiğinde bölge parkı haricinde park alanlarına ilişkin bir ifadenin yer almadığı tespit edilmiştir. 1/5000 ölçekli Nilüfer Nazım İmar Planı incelendiğinde ise planda yeşil alan kavramının açık-yeşil alanlar başlığında yer aldığı görülmüştür. Açık-yeşil alanlar ise aktif yeşil alanlar ve diğer yeşil alanlar başlıklarından oluşmaktadır. Aktif yeşil alanlar parklar ve dinlenme alanları, rekreasyon alanları, park ve rekreasyon alanları; diğer yeşil alanlar ise orman alanları ve ağaçlandırılacak alanlar başlıklarından oluşmaktadır (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022).

1/5000 ölçekli Nilüfer NİP kapsamında çalışma alanı olan Bursa İli, Nilüfer İlçesi, Konak Mahallesi incelendiğinde park alanlarının Park ve Dinlenme Alanları kapsamında belirtildiği görülmüştür. Park alanlarının yoğunlukla mahallenin güney kısmında bulunan 200-250 kişi/ha (orta yoğunlukta) mevcut konut alanları içerisinde yoğunlaştığı ve sürekliliğin sağlandığı görülmektedir. Mahallenin kuzeyinde yüksek yoğunlukta mevcut konut alanları içerisinde ise daha az yer aldığı, parklar arasında kopukluk olduğu dikkat çekmektedir. Bunun nedeninin orta yoğunlukta olan konut alanları arasında kentsel boşlukların daha fazla olması nedeniyle park alanı şeklinde planlanmasına daha iyi olanak sağlaması olarak değerlendirilmektedir.

Diğer yandan Konak Mahallesi'ndeki park alanlarının konut alanları haricinde genellikle sosyal donatı alanları yakınında planlandığı görülmektedir. Ayrıca park alanlarının 2. ve 3. derece taşıt yollarına yakın planlandığı ama yola bitişik olmadıkları göze çarpmaktadır. Bu durumun ise erişilebilirliğin artırılması amacı ile birlikte taşıt trafiğinden uzakta olmasının sağlanması olarak yorumlanmaktadır (Şekil 3.1 ve Şekil 3.2).

Şekil 3.1. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Konak Mahallesi (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022)

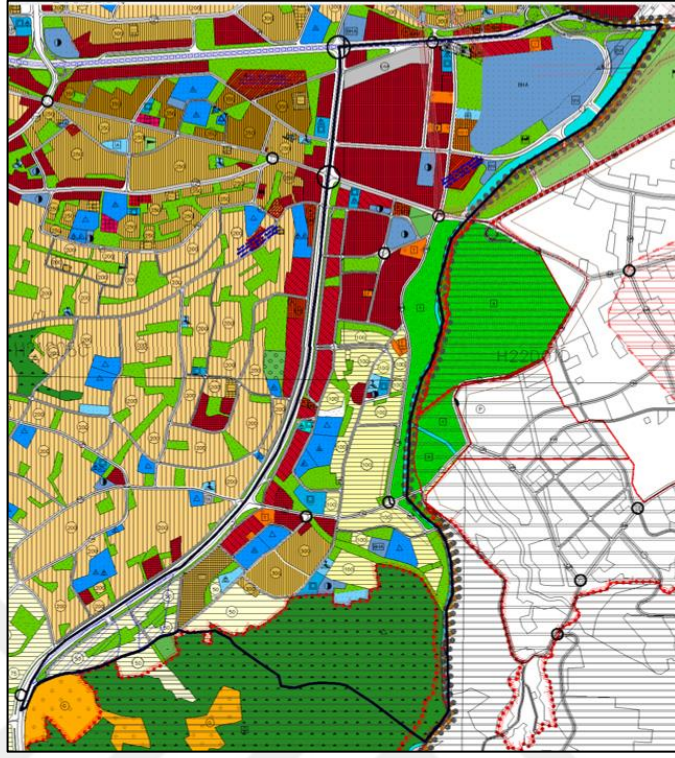
Şekil 3.2. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Konak Mahallesi park alanı analizi (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022)

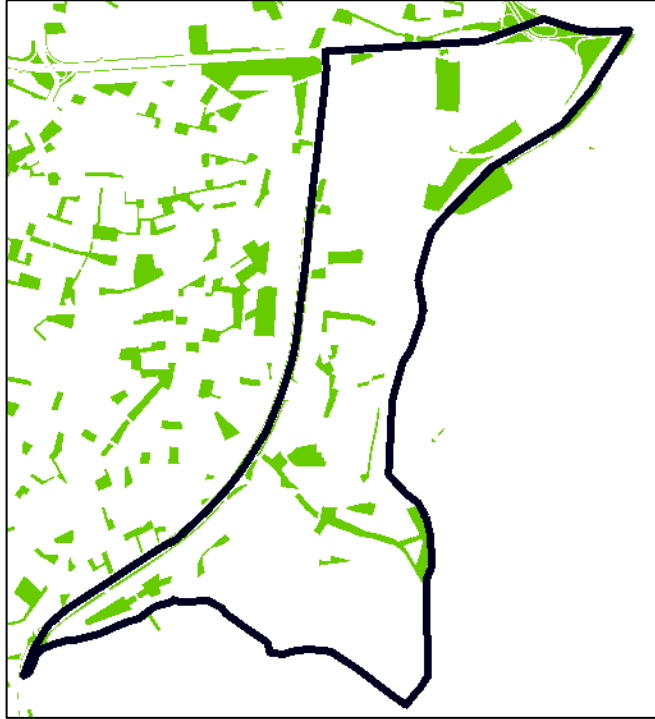
Şekil 3.3. Konak Mahallesi uydu görüntüsü (Google Earth, 2023)

1/5000 ölçekli Nilüfer NİP kapsamında çalışma alanı olan Bursa İli, Nilüfer İlçesi, Odunluk Mahallesi incelendiğinde ise park alanlarının çoğunlukla mahallenin güneyinde 100 kişi/ha (düşük yoğunlukta) gelişme konut alanları ile bütünleşik şekilde planlandığı görülmektedir. Odunluk Mahallesi’ndeki park alanlarının sosyal donatı alanları içinde yalnızca eğitim alanlarına yakın planlandığı görülmektedir. Bunun sebebi Odunluk Mahallesi’ndeki büyük alan kullanımlarına sahip konut dışı kentsel çalışma alanlarının mevcutta yapılaşmış olması ve kentsel boşlukların bulunmaması olarak değerlendirilmektedir. Bu durumun plandaki park alanlarının kopukluğuna da sebep olduğu düşünülmektedir.

Ayrıca mahallenin doğusunda büyük ölçekli bir kent parkı olan Mıhraplı Parkı’nın bulunmasının, mahalle parkı planlanmasına gereken önemin verilmediği sonucuna da neden olduğu düşünülmektedir (Şekil 3.3 ve Şekil 3.4). Bununla birlikte mahallenin doğusundaki Nilüfer Çayı tampon alanının mahalleye olduğu kadar tüm kente ekosistem hizmeti sağladığı söylenebilmektedir.

Şekil 3.4. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Odunluk Mahallesi (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022)

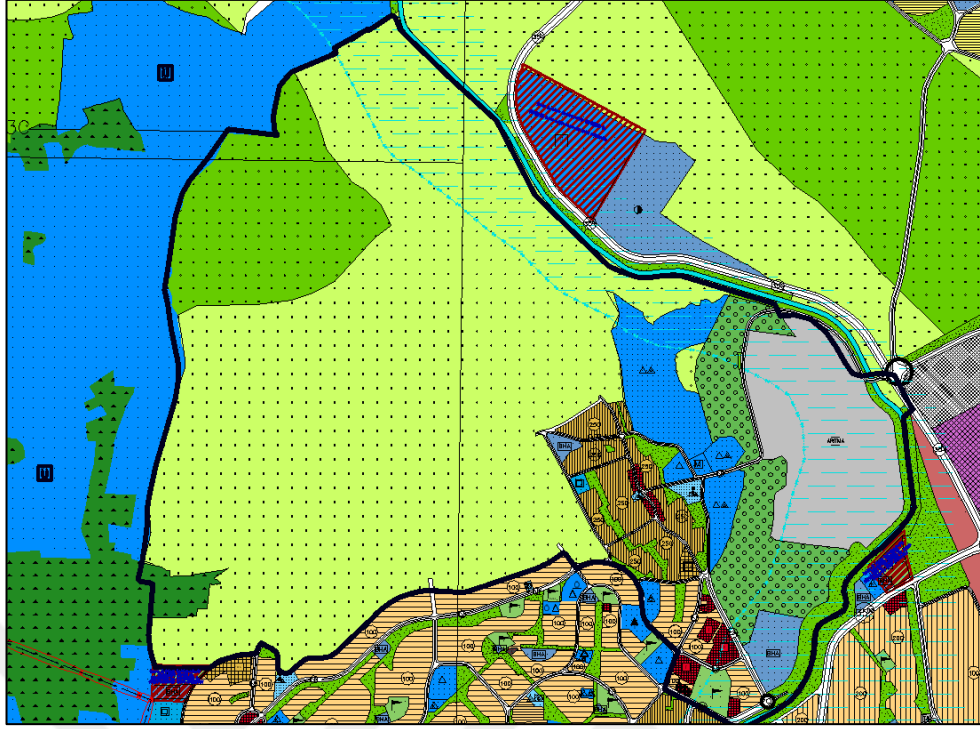

Şekil 3.5. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Odunluk Mahallesi park alanı analizi (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022)

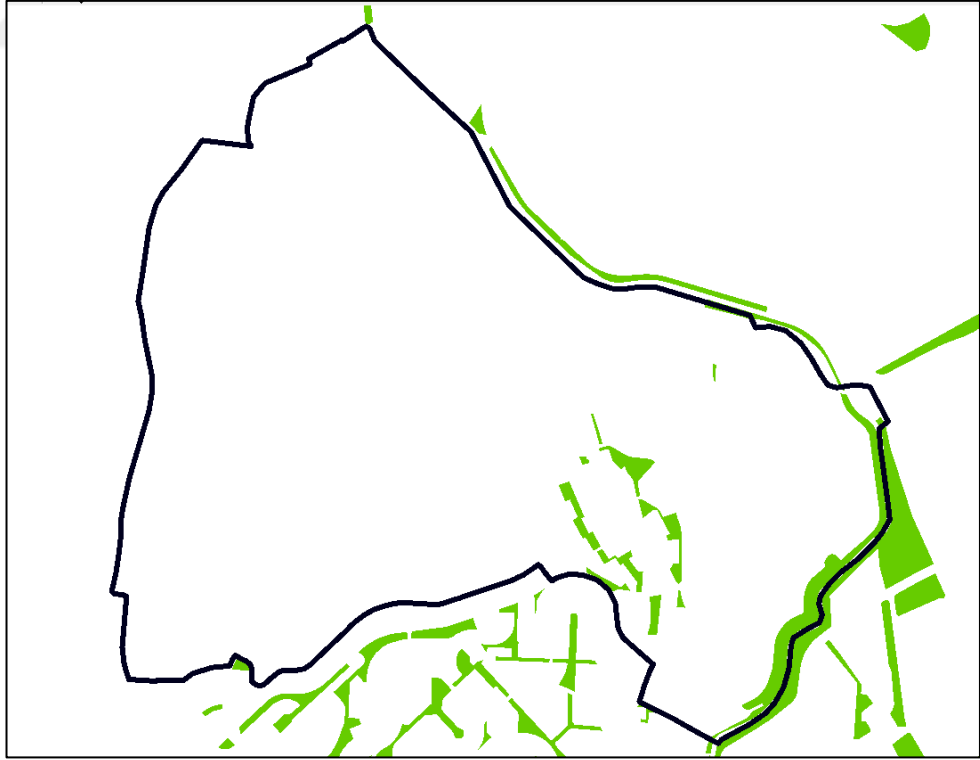

Şekil 3.6. Odunluk Mahallesi uydu görüntüsü (Google Earth, 2023)

1/5000 ölçekli Nilüfer NİP kapsamında çalışma alanı olan Bursa İli, Nilüfer İlçesi, Özlüce Mahallesi incelendiğinde ise mahallenin büyük çoğunluğunun tarım alanı ve ağaçlandırılacak alan olması nedeniyle yerleşim alanlarının alansal olarak küçüklüğü dikkat çekmektedir. 250 kişi/hektar (orta yoğunlukta) mevcut konut alanı içinde park alanlarının sürekliliğinin sağlanmaya çalışıldığı görülmekte; ancak hem 250 kişi/hektar (orta yoğunlukta) mevcut konut alanı hem 100 kişi/ha (düşük yoğunlukta) mevcut konut alanları içinde park alanlarının yetersiz olduğu ve sürekliliğinin sağlanmadığı görülmektedir (Şekil 3.5 ve Şekil 3.6). Bununla birlikte mahalle sınırları içerisindeki tarım alanlarının ekosistem hizmeti sağladığı söylenebilmektedir.

Şekil 3.7. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Özlüce Mahallesi (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022)

Şekil 3.8. 1/5000 ölçekli Nilüfer NİP Özlüce Mahallesi park alanı analizi (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2022)

Şekil 3.9. Özlüce Mahallesi uydu görüntüsü (Google Earth, 2023)

Çalışma kapsamında plan durumları incelenen mahallelerde park alanlarının Konak Mahallesi’nde süreklilik, yoğunluk ve erişilebilirlik kavramlarının dikkate alınarak planladığı düşünülürken, Odunluk ve Özlüce Mahalleleri’nde çoğunlukla kopuk ve yoğunluk dikkate alınmadan alansal büyüklük açısından yetersiz planlandıkları değerlendirilmektedir.

Tez kapsamında çalışma alanı olarak belirlenen Konak, Odunluk ve Özlüce Mahallelerindeki 1/1000 Ölçekli UİP ve plan notları incelenmiştir. Konak Mahallesi 1/1000 Ölçekli Beşevler Revizyonu UİP kapsamında, Odunluk Mahallesi 1/1000 Ölçekli Odunluk UİP ve 1/1000 Ölçekli BHRS Bakım ve İşletme Merkezi ve Yakın Çevresi UİP kapsamında, Özlüce Mahallesi ise 1/1000 Ölçekli Özlüce Mahallesi Islah İmar Planı, 1/1000 Ölçekli Özlüce Buski Arıtma Tesisi UİP ve 1/1000 Ölçekli Nilüfer Batıkent UİP kapsamındadır.

Konak Mahallesi, 1/1000 Ölçekli Beşevler Revizyonu UİP doğrultusunda incelendiğinde mahalle parklarının 'Park Alanı' başlığında olduğu görülmüştür. Plan notlarına bakıldığında ise Genel Hükümler başlığındaki bir madde haricinde park alanlarına ilişkin bir ifadeye yer verilmemiştir. Bu maddede ise bitişim nizam ve çevresindeki mülkiyet sorunu olmayan park alanlarında yer altı otoparkı yapılabileceği belirtilmiştir (Nilüfer Belediyesi, 2022).

Odunluk Mahallesi'ni kapsayan 1/1000 Ölçekli Odunluk UİP ve 1/1000 Ölçekli BHRS Bakım ve İşletme Merkezi ve Yakın Çevresi UİP incelendiğinde 'Park Alanı' başlığının yer aldığı görülmektedir. 1/1000 Ölçekli Odunluk UİP Notlarında park kavramına ilişkin herhangi bir ifade yer almazken, 1/1000 Ölçekli BHRS Bakım ve İşletme Merkezi ve Yakın Çevresi UİP Notları'nda ise yalnızca bir ifade bulunmakta; 9. Maddede park ve rekreasyon alanlarında inşa edilecek tesislerin, ilgili planlarda belirtilen emsallerin aşılmaması şartıyla Büyükşehir Belediye Başkanlığının onaylı projesine göre yapılacağı ifade edilmiştir (Nilüfer Belediyesi, 2022).

Özlüce Mahallesi'ni kapsayan 1/1000 Ölçekli Özlüce Mahallesi Islah İmar Planı, 1/1000 Ölçekli Özlüce BUSKİ Arıtma Tesisi UİP ve 1/1000 Ölçekli Nilüfer Batıkent UİP Notları'nda ise park kavramına ilişkin herhangi bir hükmün bulunmadığı belirlenmiştir (Nilüfer Belediyesi, 2022).

Mahalle parklarının temel uygulama aracı olan uygulama imar planları plan notlarında bu kavrama ilişkin ifadelerin yer almaması, tasarım ve uygulama koşullarının belirlenmemesi temel eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Bu durumun mahalle parklarının planlanması ve uygulanması sürecinde sorunlara yol açacağı düşünülmektedir.

3.3.4. Nilüfer Belediyesi'ndeki Konak, Odunluk ve Özlüce Mahallelerindeki Mahalle Parklarına Yönelik Fiziksel Analizler

Çalışma kapsamında Nilüfer Belediyesi'nden elde edilen veriler aracılığıyla çalışma alanı olarak seçilen mahallelerde öncelikle mahalle parklarının yerleri belirlenmiş, yerinde fiziksel tespit yapılmıştır. Mahalle parkları literatür kısmında belirlenen kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parklarının standartları ile mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler olmak üzere iki farklı açıdan incelenmiştir. Kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parklarının planlama kriterleri alansal büyüklük, hizmet ettiği nüfus, kişi başına düşen park miktarı ve hizmet yarıçapları analiz edilmiştir.

Mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler ise literatür incelemesi sonucunda belirlenmiştir. Kriterler doğal ve yapılı çevre özellikleri olmak üzere iki ana grupta toplanmıştır. Doğal özellikler; ağaç, çalı, yeşil ve yapraklı bitkiler, çiçek gibi bitki çeşitliliği, dağ, orman, deniz/göl, park gibi manzara, çim alanlar gibi pasif yeşil alan ve çeşme, gölet, havuz gibi su alanları olarak belirlenmiştir. Yapılı çevre özellikleri ise aydınlatma, bank, yönlendirme levhaları, çöp kutusu, çardak/kamelya gibi kent mobilyaları, farklı yaş grupları için oluşturulan oyun alanları, hazır oyun ekipmanlarının bulunduğu oyun alanları, hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı yaratıcı oyun alanları, spor alanı, sanatsal faaliyet alanı, çay bahçesi ve evcil hayvan alanı gibi işlev alanları ve çevresinde fiziksel sınır bulunmaması, yaya-taşıt ayrımı, diğer mahallelerle bağlantı, park içi patikalar, sınırlı araç park yeri ve konutlara yakınlık gibi erişilebilirlik özellikleri olarak belirlenmiştir. Çalışma alanlarında mahalle parklarında belirlenen kriterler bağlamında analizler yapılmıştır. Daha sonra tüm parkların 1/5000 Ölçekli NİP ve 1/1000 Ölçekli UIP durumları analiz edilmiş; mevcut kullanım biçimleri ile karşılaştırılmıştır.

Çalışma alanı olan Nilüfer ilçesi, Konak Mahallesi ilçenin ilk yerleşim alanlarından biri olup, ilçenin belediye statüsüne ulaşmadan önceki yıllarda da mahalle parkı varlığıyla dikkat çekmektedir. Günümüzde toplam 31 mahalle parkı varlığı ile ilçe genelinde mahalle parklarının en yoğun bulunduğu mahalle konumundadır. Alan çalışması sürecinde Konak Mahallesi'ndeki iki park ile ilgili bilgiye ulaşılammıştır.

Konak Mahallesi'nde alansal büyüklükleri 370-9511 m² arasında değişen mahalle parklarının toplam alansal büyüklüğü 97,890 m²'dir. Toplam park alanının mahallenin 2021 yılı güncel nüfusuna bölünmesiyle ise kişi başına düşen park alanı hesaplanmış, bu değer 3,9 m²/kişi olarak bulunmuştur. Literatür incelemesi sonucu kişi başına düşen ortalama park miktarı 8-12 m²/kişi olarak belirlendiğinden, Konak Mahallesi'ne ait bu değer ortalamanın altında olduğu görülmektedir. Konak Mahallesi'ndeki parkların hizmet etki alanları literatür incelemesi sonucu belirlenen 500 m yarıçap alınarak hesaplandığında parkların mahallenin tümüne hizmet verdiği görülmektedir.

Şekil 3.10. Konak Mahallesi'nde parkların hizmet etki alanları (Google Earth, 2023)

Konak Mahallesi'ndeki mahalle parklarının, mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterlere göre doğal özellikler ve yapı çevre özellikleri kapsamında incelenmesine göre; doğal özelliklerin bitki çeşitliliğine bakıldığında, tüm parklarda ağaç, çalı, yeşil ve yapraklı bitkiler ve çiçeklerin bulunduğu görülmüştür. Parkların manzara durumuna bakıldığında, altı parkın dağ manzarasına, dört parkın park manzarasına sahip olduğu görülürken, kalan parkların dağ, orman, deniz/göl veya park manzaralarından herhangi birine sahip olmadığı belirlenmiştir. Parkların tümünde çim alanlar ise pasif

yeşil alan niteliğindedir. Parklarda çeşme, gölet ya da havuz gibi su alanlarının varlığı incelendiğinde ise yalnızca bir parkta fiske havuzu bulunduğı görülmüştür.

Şekil 3.11. Ata Park'ın fiske havuzu (Gözde Aydınoğlu arşivi, 2023)

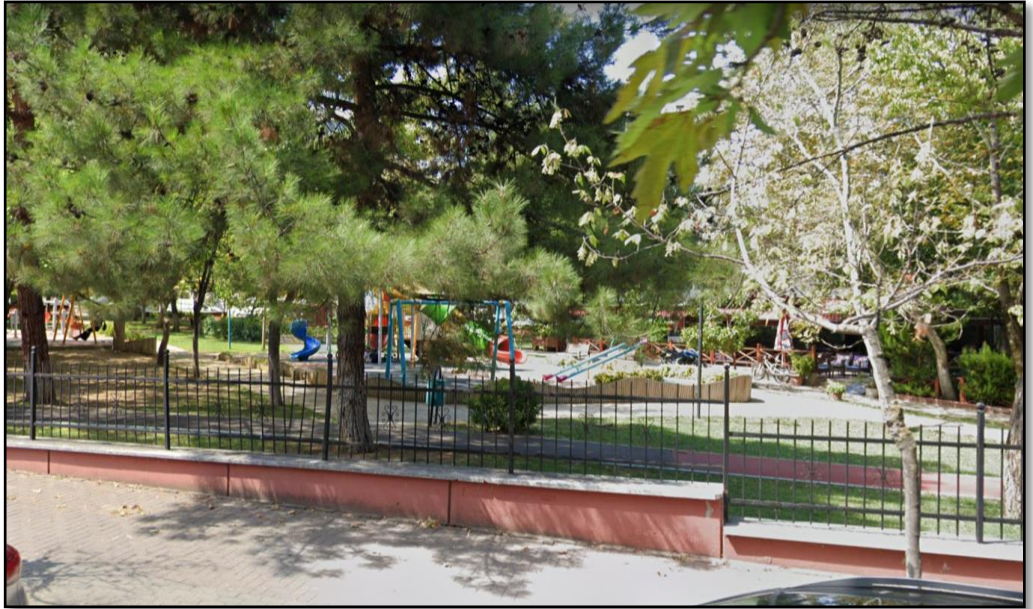
Parkların yapıllı çevre kriterleri olan kent mobilyalarına bakıldığında ise tüm parklarda aydınlatma elemanlarının bulunduğı görülmüştür. Yalnızca bir parkta bank bulunmadığı, bir parkta ise çardak/kamelya bulunduğı tespit edilmiştir. İnceleme yapılan yirmi dokuz parkın yirmi altısında çöp kutusu bulunurken, hiçbir parkta yönlendirme levhasının bulunmaması dikkat çekmiştir.

Yapılı çevre özelliklerinden işlev alanlarına bakıldığında Konak Mahallesi'ndeki parkların on sekizinde farklı yaş grupları için oluşturulan oyun alanları ve hazır oyun ekipmanlarının bulunduğı oyun alanlarının yer aldığı görülmüş, hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı yaratıcı oyun alanlarının hiçbir parkta bulunmadığı tespit edilmiştir. Sekiz mahalle parkında spor alanının bulunduğı görülmüştür. Bununla birlikte iki parkta küçük ölçekli çay bahçesi yer alırken, hiçbir parkta sanatsal faaliyet alanı ve evcil hayvan alanına yer verilmediğı dikkat çekmiştir. Parkların erişilebilirlik kriterleri analiz edildiğinde ise dört parkın çevresinde fiziksel sınır bulunduğı tespit edilmiştir. Parkların tümünde yaya ve taşıt ayrımı mevcutken, diğer mahallelerle bağlantıların

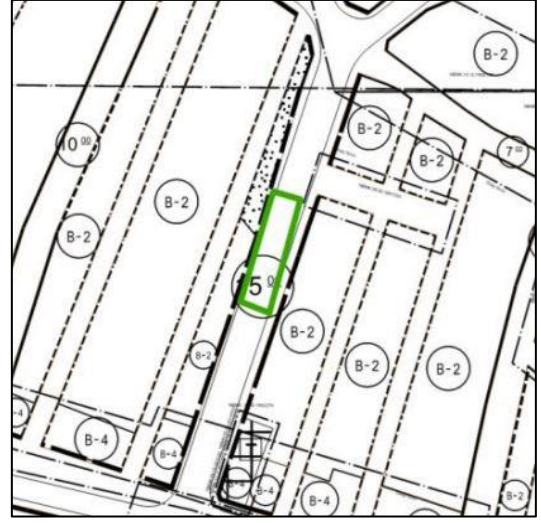
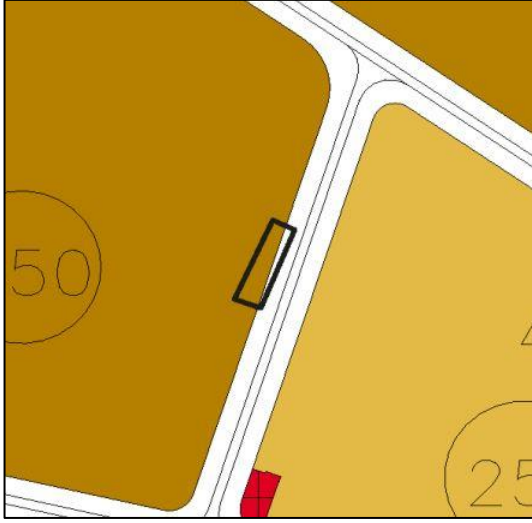
sağlandığı görülmüştür. Yalnızca bir park hariç tüm parklarda patikaların bulunduğu tespit edilmiştir. Öte yandan parkların hiçbirinde sınırlı araç park yerinin bulunmaması dikkat çekmiştir.

Şekil 3.12. Yonca Parkı'nın kent mobilyaları ve işlev alanları eksikliği (Gözde Aydınoglu arşivi, 2023)

Şekil 3.13. Konak Parkı ve Koşu Yolu'nun çevresinde yer alan fiziksel sınır öğeleri (Gözde Aydınoglu arşivi, 2023)

Şekil 3.16. Söğüt Parkı'nın 1/5000 ölçekli NİP'te 350 kişi/ha mevcut konut alanı fonksiyonunda yer alması (soldaki) (Gözde Aydınoglu arşivi, 2023)

Şekil 3.17. Söğüt Parkı'nın 1/1000 ölçekli UİP'te yol alanında yer alması (sağdaki) (Gözde Aydınoglu arşivi, 2023)

Odunluk Mahallesi'nde ise alansal büyüklükleri 1500-7400 m² arasında değişen mahalle 5 parkın toplam alansal büyüklüğü 22,370 m²'dir. Toplam park alanının mahallenin 2021 yılı güncel nüfusuna bölünmesiyle ise kişi başına düşen park alanı hesaplanmış, bu değer 3,1 m²/kişi olarak bulunmuştur. Literatür incelemesi sonucu kişi başına düşen ortalama park miktarı 8-12 m²/kişi olarak belirlendiğinden, Odunluk Mahallesi'ne ait bu değer ortalamanın altında olduğu görülmektedir. Odunluk Mahallesi'ndeki parkların hizmet etki alanları literatür incelemesi sonucu belirlenen 500 m yarıçap alınarak hesaplandığında parkların mahallenin tümüne hizmet vermediği, mahallenin kuzey ve güneyindeki yerleşim alanlarının 500 metre erişilebilir mesafede herhangi bir parka ulaşamadığı görülmüştür.

Şekil 3.18. Odunluk Mahallesi’nde parkların hizmet etki alanları (Google Earth, 2023)

Odunluk Mahallesi’ndeki mahalle parklarının, mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterlere göre doğal özellikler ve yapılı çevre özellikleri kapsamında incelenmesine göre doğal özelliklerin bitki çeşitliliğine bakıldığında, tüm parklarda ağaç, çalı, yeşil ve yapraklı bitkiler ve çiçeklerin bulunduğu görülmüştür. Parkların manzara kriterleri incelendiğinde dört parkın dağ, dört parkın park manzaralı olduğu görülürken, hiçbir parkın orman ya da deniz/göl manzarasına sahip olmadığı analiz edilmiştir. Parkların tümünde çim alanlar pasif yeşil alan niteliğinde bulunmaktadır. Parklarda çeşme, gölet ya da havuz gibi su alanlarının varlığına bakıldığında ise hiçbir parkta bu öğelerin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Şekil 3.19. Nuri Nihat Aslanoba Engelsiz Parkı'nın dağ manzarası (Gözde Aydınoglu arşivi, 2023)

Parkların yapılı çevre kriterleri olan kent mobilyalarına bakıldığında ise tüm parklarda aydınlatma elemanlarının, bankların bulunduğu görülmüştür. Bir parkta ise çardak/kamelya bulunduğu tespit edilmiştir. Odunluk Mahallesi'ndeki mahalle parklarının tümünde çöp kutusu bulunurken, hiçbir parkta yönlendirme levhasının bulunmadığı analiz edilmiştir. Yapılı çevre özelliklerinden işlev alanlarına bakıldığında parkların dördünde farklı yaş grupları için oluşturulan oyun alanları ve hazır oyun ekipmanlarının bulunduğu oyun alanlarının bulunduğu görülürken, hiçbir parkta hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı yaratıcı oyun alanlarının bulunmadığı tespit edilmiştir. Odunluk Mahallesi'ndeki beş mahalle parkının üçünde spor alanının bulunduğu görülmüştür. Öte yandan hiçbir parkta küçük ölçekli çay bahçesi ve evcil hayvan alanı yer almamaktadır. Parkların erişilebilirlik kriterleri analiz edildiğinde ise hiçbir parkın çevresinde fiziksel sınır bulunmadığı tespit edilmiştir. Parkların tümünde yaya ve taşıt ayrımı mevcutken, diğer mahallelerle bağlantıların sağlandığı görülmüştür. Ayrıca tüm parklarda patikaların bulunduğu tespit edilmiştir. Öte yandan parkların hiçbirinde sınırlı araç park yerinin bulunmadığı analiz edilmiştir.

Şekil 3.20. Minyatürk Park’ın çevresinde bulunan fiziksel sınır öğeleri (Gözde Aydınöğlü arşivi, 2023)

Odunluk Mahallesi’ndeki mahalle parklarının 1/5000 Ölçekli NİP ve 1/1000 Ölçekli UIP durumları ile mevcut kullanım biçimleri incelendiğinde ise tüm parkların 1/5000 Ölçekli NİP’te ‘Park ve Dinlenme Alanı’ olarak tanımlandığı görölmektedir. Benzer şekilde 1/1000 Ölçekli UIP kapsamında yapılan incelemede de tüm parkların planda ‘Park Alanı’ olarak ifade edildiği tespit edilmiştir. Odunluk Mahallesi’ndeki mahalle parklarının güncel kullanım durumlarına bakıldığında ise tüm parkların mevcut kullanım biçimlerinin de park olduğu belirlenmiştir.

Özlüce Mahallesi’ndeki tek mahalle parkı olan İnesi Parkı incelendiğinde ise parkın toplam alansal büyüklüğü 8,625 m² olduğu tespit edilmiştir. Toplam park alanının mahallenin 2021 yılı güncel nüfusuna bölünmesiyle ise kişi başına düşen park alanı değeri 2,4 m²/kişi olarak bulunmuştur. Literatür incelemesi sonucu kişi başına düşen ortalama park miktarı 8-12 m²/kişi olarak belirlendiğinden, Özlüce Mahallesi’ne ait bu değerin ortalamanın altında olduğu görölmektedir. Özlüce Mahallesi’ndeki parkların hizmet etki alanları literatür incelemesi sonucu belirlenen 500 m yarıçap alınarak hesaplandığında parkın mahallenin tümüne hizmet vermediği görölmektedir.

Şekil 3.21. Özlüce Mahallesi’ndeki parkın hizmet etki alanı (Google Earth, 2023)

Özlüce Mahallesi’ndeki bir mahalle parkı, mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterlere göre doğal özellikler ve yapı çevre özellikleri kapsamında incelenmiştir. Doğal özelliklerin bitki çeşitliliğine bakıldığında, parkta ağaç, çalı, yeşil ve yapraklı bitkiler ve çiçeklerin bulunduğu görülmüştür. Parkın manzara durumuna bakıldığında, dağ, orman, deniz/gölet ya da park manzaralarından herhangi birine sahip olmadığı dikkat çekmiştir. Parkta çim alanlar ise pasif yeşil alan niteliğindedir. Parkta çeşme, gölet ya da havuz gibi su alanlarının varlığı incelendiğinde ise bu öğelerin yer almadığı görülmüştür. Yapı çevre kriterleri olan kent mobilyalarına bakıldığında ise parkta aydınlatma elemanlarının, bankların, çöp kutularının, çardak/kamelyaların bulunduğu görülürken, yönlendirme levhalarının bulunmadığı analiz edilmiştir.

Özlüce Mahallesi’ndeki mahalle parkının yapı çevre özelliklerinden işlev alanlarına bakıldığında farklı yaş grupları için oluşturulan oyun alanları ve hazır oyun ekipmanlarının bulunduğu oyun alanlarının yer aldığı görülmüş, hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı yaratıcı oyun alanlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bununla birlikte parkta spor alanının bulunduğu görülmüştür. Öte yandan küçük ölçekli çay bahçesi ve evcil hayvan alanının yer almadığı tespit edilmiştir. Parkın erişilebilirlik kriterleri analiz edildiğinde ise parkın çevresinde fiziksel sınır bulunduğu tespit edilmiştir. Parkta yaya ve taşıt ayrımı mevcutken, diğer mahallelerle bağlantıların sağlandığı görülmüştür. Ayrıca park içi patikaların bulunduğu tespit edilmiştir. Ancak parkta sınırlı araç park yerinin bulunmadığı analiz edilmiştir.

Şekil 3.22. İnesi Parkı'nın çevresinde bulunan fiziksel sınır öğeleri (Gözde Aydınoglu arşivi, 2023)

Parkın 1/5000 Ölçekli NİP ve 1/1000 Ölçekli UİP durumu ile mevcut kullanım biçimi incelendiğinde ise parkın 1/5000 Ölçekli NİP'te 'Park ve Dinlenme Alanı', 'Yol Alanı' ve 'İlköğretim Tesisleri Alanı' olarak tanımlandığı görülmektedir 1/1000 Ölçekli UİP kapsamında yapılan incelemede, planda 'Park Alanı' olarak ifade edildiği tespit edilmiştir. Parkın mevcut kullanım biçiminin ise park olduğu belirlenmiştir.

Çalışma alanı olarak seçilen mahallelerdeki parkların, kentsel yeşil alana sistemi içinde mahalle parkı standartları doğrultusunda yapılan çalışma sonucuna bakıldığında, üç mahallenin de kişi başına düşen park miktarının, literatür incelemesi sonucunda belirlenen standardın altında olduğu dikkat çekmektedir. Mahalle ünitesi içinde mahalle

parkı tasarımına dair kriterlere göre yapılan incelemelere bakıldığında ise parkların doğal özellikler içinde bitki çeşitliliği ve pasif yeşil alan kriterlerini sağladığı görülmektedir. Manzara kriterlerini kısmen sağlarken, su alanları kriterlerini ise hiçbir parkın sağlamadığı görülmektedir. Yapılı çevre özellikleri analiz edildiğinde parklarda kent mobilyaları konusunda önemli eksiklikler olduğu görülürken, işlev alanlarında ise çoğunlukla oyun alanlarına yoğunluk verildiği dikkat çekmektedir. Parkların çoğunun ise erişilebilirlik kriterlerini sağladığı görülmektedir. Analiz sonuçlarının toplamına bakıldığında ise çalışma alanlarındaki parkların mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterleri sağlamadığı görülmektedir.

3.3.5. Kamu ve Özel Sektördeki Yetkililerle Görüşmeler

Çalışma kapsamında Bursa Büyükşehir Belediyesi, Nilüfer Belediyesi, Nilüfer Belediyesi Mahalle Muhtarlıkları, TMMOB Bursa Şubelerindeki yetkililer ve uzmanlar ile açık uçlu sorular kullanılarak sözlü görüşmeler yapılmıştır. Çalışma kapsamında 28.11.2022-31.12.2022 tarihleri arasında toplam 22 kişiyle görüşülmüştür. Görüşmeler ortama 30 dakika sürmüştür. Görüşmelerdeki yetkililerin 4'ü büyükşehir belediyesinde, 5'i ilçe belediyesinde, 4'ü Şehir Plancıları Odası'nda, 2'si Peyzaj Mimarları Odası'nda, 1'i Mimarlar Odası'nda, 4'ü ise muhtarlıkta çalışmaktadır. Harita Mühendisleri Odası ve Orman Mühendisleri Odası'na üye olan yetkililer ise aynı zamanda büyükşehir belediyesinde görev yapmaktadırlar.

Görüşmeler aşağıda yer alan açık uçlu sorular sorularak gerçekleştirilmiştir.

- “Mahalle parklarının planlanmasında yasalar ve yönetmelikler çalışmalarınızı nasıl yönlendiriyor?
- Mahalle parklarının planlanmasında yerel yönetimlerdeki kurumsal yapılanma/koordinasyon/kapasite çalışmalarınızı nasıl yönlendiriyor?
- Mahalle parklarının planlanmasını/tasarlanmasını/uygulanmasını/yenilenmesini etkileyen faktörler ve bu noktada karşınıza çıkan sorunlar nelerdir?” soruları sorulmuştur.

Çizelge 3.2. Görüşme yapılan kişi profilleri

Aktörler		Kişi Sayısı
Yerel Yönetimler	Büyükşehir Belediyesi	4
	İlçe Belediyesi	5
Meslek Odaları	Şehir Plancıları Odası	4
	Peyzaj Mimarları Odası	2
	Mimarlar Odası	1
	Harita Mühendisleri Odası	1
	Orman Mühendisleri Odası	1
Muhtarlıklar		4
Toplam Kişi Sayısı		22

3.4. Bölüm Sonucu

Bursa ili için hazırlanan üst ölçekli ve yerel planlarda yeşil alanlar, parklar ve mahalle parklarının planlanmasına dair plan kararları ortaya koyulmuş, karşılaştırılmıştır. Çalışma alanındaki ilgili yerel yönetimin kurumsal yapısı incelenmiş, mahalle parkları konusunda yetkili birimlerin çalışma alanları ve yönetmeliklerinde belirtilen yetki, görev ve sorumlulukları analiz edilmiştir. Çalışma alanı olarak belirlenen mahallelerdeki parklara ilişkin veriler toplanmıştır. Uydu görüntüleri, nazım imar planları ve uygulama imar planları CBS programı aracılığıyla karşılaştırılmış, böylece mahalle parklarının niceliksel özellikleri, mevcut kullanım biçimleri ve uygulanmış/uygulanmamış olmaları karşılaştırılmıştır. Çalışma alanı olarak belirlenen mahalle parklarının yerinde yapılan fiziksel tespit kentsel yeşil alan sistemi içinde ve mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterlere (bitki çeşitliliği, manzara, pasif yeşil alanlar, su alanları, kent mobilyaları, işlev alanları, erişilebilirlik) ne kadar uyduğu ölçülmüştür. Son olarak büyükşehir belediyesi, ilçe belediyesi, muhtarlıklar ve meslek odalarındaki yöneticiler, yetkililer ve uzmanlar ile mahalle parklarının planlanmasında yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik çerçeveye ilişkin sözlü görüşmeler yapılmıştır.

4. BULGULAR ve TARTIŞMA

4.1. Türkiye’deki ve Bursa’daki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Yasal Çerçeve ve Stratejilerin Değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında yeşil alan ve mahalle parklarının planlanmasına ilişkin ulusal düzeyde yasal çerçeve incelenmiş, Stratejik belgelere ek olarak Bursa ilinde hazırlanan 1/100.000 çevre düzeni planı, 1/25.000 ölçekli nazım imar planı analiz edilmiştir. Mahalle parklarının niteliksel ve niceliksel olarak yetersiz olmasına etki eden sebepler; mahalle parklarının planlanması ve tasarımına ilişkin ulusal ve yerel ölçekteki politikaları ve stratejileri içeren belgelerde yeşil alan kavramının eksikliği, kentsel yeşil alan, park ve mahalle parkı tanımının eksikliği, bu kavramlara ilişkin standartların, asgari büyüklüklerin eksikliği ve yetki karmaşası olarak yorumlanmıştır.

- Stratejik Belgelerde Yeşil Alan Kavramının Eksikliği: Uluslararası ölçekte yeşil alanlara, parklara ve mahalle parklarına ilişkin pek çok strateji tanımlandığı, geçerliliğinin sağlanabilmesi nedeniyle de bu çalışmaların yasal düzenlemeler ile desteklendiği görülmektedir. Türkiye’de ise yeşil alanların planlanmasına ilişkin stratejik belgelerin eksikliği dikkat çekmektedir. Mevcut olanlar incelendiğinde özellikle KENTGES gibi çalışmalarda yeşil alanlara ilişkin sorunların yalnızca birkaç başlık altında belirtildiği görülmektedir. Ülke kapsamında oluşturulan belgelerde planlamanın ana bileşenlerinden olan bir konuya bu kadar az yer verilmesinin önemli bir sorun olduğu düşünülmektedir.

Ülke genelinde yapılan çalışmalar il ve ilçe özelinde yapılacak çalışmalara referans oluşturduğundan, il ve ilçe özelindeki stratejik planların da yeşil alan planlanması konusunda yetersiz kalmasına yol açmaktadır. Bu durum Bursa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı ve Nilüfer Belediyesi Stratejik Planı incelendiğinde karşımıza çıkmaktadır. İl ve ilçe özelinde yapılan çalışmalar ile oluşturulan stratejik planlarda kentsel yeşil alanlara ilişkin amaç ve hedeflerin yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Kentleşme sorunlarına karşı alınacak önlemler arasında yeşil alanlara ilişkin çözümlere yer verilmemiştir. Planlarda belirtilen

politikalar yeşil alanlara ilişkin yüzeysel hedefleri içermekte; yeşil alanları çevre ve kentleşme problemlerinin çözümüne ilişkin bir kavram olarak görmemektedir.

Ayrıca stratejik planlarda bütüncül bir yeşil alan sistemi planlamasının öneminden bahsedilmemiştir. Kentsel yeşil alan planlamasında ekolojik yaklaşımları içeren kavramlar olan yeşil alt yapı, yeşil kuşak, yeşil koridor gibi bütüncül ve sistematik yeşil alan planlama stratejilerine oldukça az değinildiği dikkat çekmektedir. Öte yandan yeşil alanların planlanmasında karşılaşılan sorunlar, riskler, ihtiyaçlar, bu ihtiyaçların giderilmesine yönelik öneri projeler, projelerden sorumlu birimler ve projelerin maliyetleri belirtilmiş olsa da yalnızca belirlenen birkaç sorun üzerinden ilerlemek yetersiz olmaktadır. Uygulanacak projelerde ise izlenecek yolun aşama aşama belirtilmemesinin, planlama sürecinde çelişkilere yol açacağı düşünülmektedir.

Öte yandan Bursa ili için hazırlanan 1/100.000 ölçekli planlar incelendiğinde çoğunlukla yeşil alan, yeşil kuşak, yeşil bant gibi genel kavramlara yer verildiği düşünülmektedir. 1/25.000 ölçekli planda ise 1/100.000 ölçekli planlara göre yeşil alan kavramına daha sık değinildiği ve ilk defa bu kavramın tanımının yer aldığı dikkat çekmektedir. Park kavramının ise plan hükümlerinde yalnızca bir kez kullanıldığı görülmektedir. Plan kararlarında yer almayan ya da yapılaşma koşulları, hizmet alanları, işlevsellikleri detaylı tanımlanmayan kullanımların planların uygulanması sürecinde o alanlara yeterince önem verilmemesine ya da hatalı planlanmasına neden olduğu düşünülmektedir. Bu duruma bağlı olarak incelenen planlarda birbirinden kopuk, bütüncül olmayan parçacıl yeşil alanlar planlandığı dikkat çekmektedir. Söz konusu planlar, uygulama araçları olan imar planlarına referans olduğundan, bu planlarda yeşil alanlara yeterince değinilmemesinin, uygulama sürecinde yeşil alanlara gereken önemin verilmemesine sebep olacağı; aynı zamanda üst ölçekli ve alt ölçekli planlar arasında kopukluk oluşabileceği de düşünülmektedir.

- Yeşil Alan/Park/Mahalle Parkı Kavramlarına İlişkin Tanım Eksikliği: 3194 Sayılı İmar Kanunu'nda ise yeşil alan kavramına ilişkin herhangi bir ifadenin

bulunmadığı görülmektedir. Kanunda yer almayan kavrama ilişkin ifadelerin yönetmelikte yer alması ise önemli bir çelişki olarak görülmektedir. MPYY Kentsel Tasarım Projesi tanımında yeşil alan kavramından bahsedilmesine rağmen, aynı yönetmeliğin Kentsel Tasarım Projelerine Dair Esaslar kısmında yeşil alan kavramına ilişkin herhangi bir ifadeye yer verilmediği görülmektedir. Aynı yönetmelikte Plan Raporu kısmında yeşil alan kullanımlarının plan raporları ve plan notlarında detaylı anlatılması gerekliliği vurgulanırken, yönetmelikte herhangi bir yeşil alan tanımının bulunmadığı, kavramların yer aldığı ifadelerin de detaylı açıklanmayan genel ifadeler olduğu dikkat çekmektedir.

PAİY’de yer alan yeşil alan ve park tanımlarının ise yüzeysel tanımlar olduğu tespit edilmiştir. İlgili yasa ve yönetmelikler incelendiğinde yeşil alan ve park kavramlarına ilişkin ortak bir tanımlama getirilmediği, yüzeysel şekilde bahsedildiği görülmektedir. Yasa ve yönetmelikler incelendiğinde yeşil alanlar/mahalle parkları ile ilgili yapılan yüzeysel tanımlar haricinde yalnızca niceliksel değerlere yer verildiği tespit edilmiştir. Yeşil alanlar arası bağlantı sağlanması ve yeşil alan sistemi oluşabilmesi için sadece niceliksel artış yerine, kent içinde dengeli dağılım da önemli olmaktadır. Bu nedenle yasalarda tanım yapılmaması, yönetmeliklerde yüzeysel tanımlar yapılması; niceliksel değerler haricinde erişilebilirlikleri, işlevsellikleri, hizmet ve katkıları, mekânsal kalitesi, dengeli dağılımının tariflenmemiş olması planlama sürecinde sorunlara yol açabilmektedir.

- Standartlar ve Asgari Büyüklüklerde Eksiklik: Literatür kapsamında yeşil alanların planlanmasına ilişkin uluslararası örnekler üzerinden yasal çerçeve ve stratejik belgeler incelendiğinde kentsel yeşil alanların her biri özelinde (çocuk parkı, mahalle parkı, semt parkı, kent parkı vb.) hizmet ettikleri nüfus büyüklüğü, optimum alan büyüklüğü, kişi başına düşen park alanı miktarı, hizmet etki alanlarının belirlendiği görülmektedir. Türkiye’de yeşil alanların planlanması konusunda yasal çerçevenin temelini oluşturan MPYY’de alan kullanımlarına ilişkin eğitim tesisleri alanı haricindeki kullanımlar için kişi başına düşen alan standardının ortak olarak belirlendiği, standartların fonksiyon özelinde ifade

edilmediği dikkat çekmektedir. Bunula birlikte eğitim tesisleri alanı, sağlık tesisleri alanı ve ibadet yerleri için asgari büyüklükler belirlenmiş iken, açık ve yeşil alanlar için bu büyüklüklerin tanımlanmamış olduğu tespit edilmiştir. Alan kullanımlarında fonksiyonlar özelinde standartların ve asgari büyüklüklerin belirtilmemiş olmasının, planlama sürecinde kişiler için gerekli donatı alanı hesaplanmasında eksiklik oluşturacağı ve planlama sürecinde sorunlara yol açacağı düşünülmektedir.

- Yetki Karmaşası: Park alanlarında bulunan ticari tesislerin kiralarna ilişkin işlemlerin yetkisinin Milli Emlak Genel Müdürlüğü ve Çevre, Şehircilik, İklim Değişikliği İl Müdürlükleri tarafından yürütüldüğü görülmektedir. Dolayısıyla belediyelerin bu tesislerin işletilmesi konusuna müdahil olmak istememeleri dikkat çekmektedir.

4.2. Türkiye’deki, Bursa’daki ve Nilüfer’deki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Kurumsal Yapılanmanın Değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında mahalle parklarının planlanmasına ilişkin ilgili yönetimlerin kurumsal yapısı incelenmiş; planlama sürecinde yetkili birimlerin yönetmeliklerinde görev tanımlarının net ifade edilmemesi ve yetkili kurumlardaki uzman eksikliği temel sorunlar olarak tespit edilmiştir.

- Yetkili Birimlerin Görev Tanımlarında Eksiklik: Bursa Büyükşehir Belediyesi’nde yeşil alanlardan sorumlu birimlerin görev, yetki ve sorumluluklarını içeren yönetmelikler incelendiğinde sorumlu birim olan Park ve Bahçeler Dairesi Başkanlığı Yönetmeliği’nde yeşil alan planlamasına ilişkin görev, yetki ve sorumlulukların detaylı ifade edilmediği görülmektedir. Mahalle parklarının Büyükşehir Belediyeleri yetkisinde olmaması nedeniyle yönetmeliklerde bu kavrama yer verilmemesi olağan karşılansa da, yeşil alanların planlamasından sorumlu olmalarına rağmen yönetmeliklerinde bu alanlara ilişkin ifadelerin yer almaması birincil problem olarak değerlendirilmektedir.

Nilüfer Belediyesi'nde ilgili birimlerin yönetmelikleri incelendiğinde ise yönetmelikte mahalle parklarına ilişkin uygulamaların Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün görev, yetki ve sorumluluğunda olduğu görülmektedir. Ancak bu görevler bitkilendirme ve bakım çalışmaları kapsamında açıklanmıştır. Mahalle parklarının planlanmasına ilişkin ifadeye yer verilmemiştir. Ayrıca ilgili yönetmelikte Park Yapım ve Onarım Bürosu'nun görev, yetki ve sorumluluklarının tanımlandığı kısımda Plan ve Proje Müdürlüğü'ne bağlı Etüd Proje Bürosu tarafından da parklara ilişkin çalışmaların yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Ancak Nilüfer Belediyesi Plan ve Proje Müdürlüğü Yönetmeliği incelendiğinde parklara ilişkin bir ifadenin yer almaması çelişki oluşturmaktadır. Yerel yönetimlerde yetkili birimlerin görevlerinin net tanımlanmamasının planlama sürecinde yetki karmaşasına ve buna bağlı olarak yönetsel kontrol mekanizmasının eksikliğine yol açabileceği düşünülmektedir. Yönetim hiyerarşisinde birden çok birimin yetkili olması yeşil alanların sistematik bir şekilde yönetilmediğinin, yeşil alanlara ilişkin uygulamaların farklı birimler bünyesinde devam ettirilip etkili ve bütüncül işleyemediğinin göstergesi olarak yorumlanmaktadır.

Öte yandan Bursa Büyükşehir Belediyesi özelinde alınan karar ile 10.000 m²'den büyük park alanlarının düzenlemelerine ilişkin işlemlerin büyükşehir belediyesi, 10.000 m²'den küçük park alanlarının düzenlemelerine ilişkin işlemlerin ise ilçe belediyeleri yetkisinde olduğu belirlendiği görülmektedir. Bu durumda Bursa'da 10.000 m²'den büyük mahalle parkları büyükşehir belediyesi, 10.000 m²'den küçük olan mahalle parklarının ilçe belediyelerinin yetkisinde olmasının, mahalle parkların planlama, uygulama ve yönetimi sürecinde karmaşaya yol açacağı ve parklara yapılan yatırımlar arasında dengesizliklere sebep olacağı düşünülmektedir.

- Yetkili Kurumlardaki Uzman Eksikliği: Belediyelerde yetkili birimlerde (Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü, Etüd Proje Bürosu vb.) yeterli sayıda peyzaj mimarının bulunmamasının parkların planlaması, tasarımı, uygulanması,

yönetimi süreçlerinin nitelikli bir şekilde yürütülememesine neden olduğu düşünülmektedir.

4.3. Türkiye’deki, Bursa’daki ve Nilüfer’deki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Uygulama Araçlarının ve Mekanizmalarının Değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında Bursa Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği, Bursa ili için hazırlanan 1/5000 ölçekli NİP ve 1/1000 ölçekli UİP incelendiğinde mahalle parklarının niteliksel ve niceliksel olarak yetersiz olmasının sebeplerinin Yeşil alan/mahalle parkı kavramına detaylıca yer verilmemesi olarak yorumlanmaktadır.

- Yeşil Alan/Park/Mahalle Parkı Kavramlarına İlişkin İfadelerin Eksikliği: Bursa ili için oluşturulan planların temel uygulama aracı olan Bursa Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği, 1/5000 ölçekli NİP ve 1/1000 ölçekli UİP incelendiğinde yeşil alan kavrama çok az değinildiği görülmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi, il düzeyinde 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı, 1/25.000 ve 1/5000 ölçekli nazım imar planı yapma yetkisine sahiptir. Büyükşehir belediyesinin kendi yönetmeliğinde ve 1/5000 ölçekli NİP plan kararlarında yeşil alan kavramının eksik ifade edilmesinin, planlama sürecinde yeşil alanlar konusunda izlenecek yolun anlaşılamamasına sebep olacağı düşünülmektedir. Öte yandan ilgili yönetmelik ve plan kararları doğrultusunda oluşturulacak planlar, yerel yönetimlerin hazırlayacağı ve parkların uygulanması konusunda temel araç olan 1/1000 ölçekli uygulama imar planlarına referans oluşturmaktadır. Bu bağlamda ilgili yönetmelikteki ve plan kararlarındaki eksikliklerin, uygulama araçları olan 1/1000 ölçekli uygulama imar planını yanlış yönlendirdiği düşünülmektedir.

4.4. Nilüfer İlçesindeki Konak, Odunluk ve Özlüce Mahallelerindeki Parkların Mahalle Parkı Tasarım Kriterleri Üzerinden Değerlendirilmesi

Tez kapsamında Bursa ili Nilüfer İlçesi’ne bağlı Konak, Odunluk ve Özlüce mahallelerindeki mahalle parklarında yapılan yerinde fiziksel tespitler ile mahalle parklarına ilişkin niceliksel analiz yapılmıştır. Mahalle parkları literatür kısmında

belirlenen kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parklarının standartları ile mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler olmak üzere iki farklı açıdan incelenmiştir. Kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parklarının planlama kriterleri alansal büyüklük, hizmet ettiği nüfus, kişi başına düşen park miktarı ve hizmet yarıçapları analiz edilmiştir. Mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler ise literatür incelemesi sonucunda belirlenmiştir. Alan çalışması doğrultusunda mahalle parklarının planlamasına ilişkin sorunlar parkların plan durumu ile mevcut kullanım biçiminin uyuşmaması, alansal büyüklüklerinin yetersizliği, kişi başına düşen park miktarının yetersizliği, manzara eksikliği, su öğelerinin eksikliği, kent mobilyalarının eksikliği, erişilebilirlik eksikliği başlıklarında toplanmıştır.

- **Parkların Plan Durumu ile Mevcut Kullanım Biçiminin Uyuşmaması:** Çalışma alanlarındaki mahalle parklarının plan durumları ve mevcut kullanım biçimleri karşılaştırıldığında mevcut durumu mahalle parkı olan alanların planda çoğunlukla park alanı ile birlikte farklı fonksiyonlarda tanımlandığı görülmektedir. Mahalle parkı olarak kullanılan alanların 1/5000 ölçekli nazım imar planında park dışındaki fonksiyonlarda yer almasının nedeninin MPYY’de belirtildiği üzere 1/5000 ölçekli planların şematik olmasından kaynaklandığı, mahalle parkı çözümlerlerinin uygulama imar planlarında gösterilmesi gerektiğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Diğer yandan Konak Mahallesi’nde yer alan Konak Parkı ve Koşu Yolu planda park alanı olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu parkta mahalle parkı kriterlerinde yer alan küçük çapta çay bahçesi haricinde büyük ölçekli bir kafenin yer aldığı dikkat çekmektedir. Bu durumun PAİY’de yer alan park alanlarında %3 ticari yapılaşma izninden kaynaklandığı; bu yapının zaman içinde kontrol edilememesinden dolayı park alanının bir kısmını ele geçirerek büyük bir ticaret alanına dönüştüğü düşünülmektedir.

- **Alansal Büyüklüklerinin Yetersizliği:** Çalışma alanlarındaki parklar incelendiğinde parkların alansal büyüklüklerinin 370-9511 m² arasında değiştiği görülmektedir. Kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartlarına göre

yapılan incelemeler sonucunda Konak Mahallesi ve Odunluk Mahallesi'ndeki parkların toplam alansal büyüklüğünün, belirlenen standardı karşıladığı görülürken; Özlüce Mahallesi'ndeki parkın alansal büyüklüğünün yetersiz olduğu görülmektedir.

Parkların alansal büyükleri değer aralığının bu kadar geniş olmasının nedeninin mevzuatlarda mahalle parklarına ilişkin standartların ve asgari büyüklüklerin belirlenmemiş olması olarak yorumlanmaktadır. Öte yandan Özlüce Mahallesi yeni gelişmekte olan bir mahalle olmasına rağmen standart değeri karşılamamasının, planlama sürecinde mahalle parkı planlamalarına yeterince önem verilmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

- Kişi Başına Düşen Park Miktarının Yetersizliği: Çalışma kapsamında yapılan literatür incelemesi sonucunda kentsel yeşil alan sistemi içinde park standartlarına bakıldığında kişi başına düşen park miktarının 8-12 m²/kişi olarak belirlendiği görülmektedir. Çalışma alanı olan mahallelerdeki toplam park alanının güncel nüfusa bölünmesi ile mahallelerdeki kişi başına düşen park miktarı bulunmuştur. Çalışma alanı olan üç mahallenin de standardı sağlamadığı görülmektedir

Çizelge 4.1. Çalışma alanlarının kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartları açısından karşılaştırılması

Kriterler		Konak	Odunluk	Özlüce
Nüfus	3500-7000 kişi	24931	7168	3579
Büyüklik (m ²)	20000-40000	97890	22370	8625
Hizmet Alanı Yarıçapı (m)	500 m	500 m	Mahalle bütününe hizmet veremiyor	Mahalle bütününe hizmet veremiyor
Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi	3,1 m ² /kişi	2,4 m ² /kişi

Çizelge 4.1. Çalışma alanlarının kentsel yeşil alan sistemi içinde mahalle parkı standartları açısından karşılaştırılması (devamı)

İşlevler	Çocuk oyun alanı, spor alanı, yürüyüş yolu, dinlenme alanı ve küçük çapta çay bahçesi gibi kullanımları içine alan ve bütün mahalleye hizmet eden parklardır.	29 parkın 18'inde çocuk oyun alanı, 8'inde spor alanı, 28'inde yürüyüş yolu, 2'sinde ise çay bahçesi bulunmaktadır.	5 parkın 4'ünde çocuk oyun alanı, 3'ünde spor alanı, 5'inde yürüyüş yolu bulunmaktadır.	1 parkta çocuk oyun alanı, spor alanı ve yürüyüş yolu bulunmaktadır.
----------	---	---	---	--

Kriterler doğal ve yapısal çevre özellikleri olmak üzere iki ana grupta toplanmıştır. Doğal özellikler; ağaç, çalı, yeşil ve yapraklı bitkiler, çiçek gibi bitki çeşitliliği, dağ, orman, deniz/göl, park gibi manzara, çim alanlar gibi pasif yeşil alan ve çeşme, gölet, havuz gibi su alanları olarak belirlenmiştir. Yapısal çevre özellikleri ise aydınlatma, bank, yönlendirme levhaları, çöp kutusu, çardak/kamelya gibi kent mobilyaları, farklı yaş grupları için oluşturulan oyun alanları, hazır oyun ekipmanlarının bulunduğu oyun alanları, hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı yaratıcı oyun alanları, spor alanı, çay bahçesi ve evcil hayvan alanı gibi işlev alanları ve çevresinde fiziksel sınır bulunmaması, yaya-taşıt ayrımı, diğer mahallelerle bağlantı, park içi patikalar, sınırlı araç park yeri ve konutlara yakınlık gibi erişilebilirlik özellikleri olarak belirlenmiştir. Çalışma alanlarında mahalle parklarında belirlenen kriterler bağlamında analizler yapılmıştır. Daha sonra tüm parkların 1/5000 Ölçekli NİP ve 1/1000 Ölçekli UİP durumları analiz edilmiş; mevcut kullanım biçimleri ile karşılaştırılmıştır. Analizler sonucunda temel sorunlar parkların alansal büyüklüklerinin yetersizliği, kişi başına düşen park miktarının yetersizliği, manzara eksikliği, su alanlarının eksikliği, kent mobilyalarının eksikliği, işlev alanları eksikliği, erişilebilirlik eksikliği, parkların plan durumu ile mevcut kullanım biçiminin uyuşmaması başlıklarında toplanmıştır.

- **Manzara Eksikliği:** Çalışma alanlarının mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterlere göre incelenmesi sonucunda Konak Mahallesi'ndeki park alanlarının manzara durumuna bakıldığında, altı parkın dağ manzarasına, 4 parkın park manzarasına sahip olduğu görülürken, kalan parkların dağ, orman,

deniz/göl veya park manzaralarından herhangi birine sahip olmadığı belirlenmiştir. Odunluk Mahallesi'ndeki park alanları manzara kriterleri incelendiğinde dört parkın dağ, dört parkın park manzaralı olduğu görülürken, hiçbir parkın orman ya da deniz/göl manzarasına sahip olmadığı analiz edilmiştir. Özlüce Mahallesi'ndeki İnesi Parkı'nın ise dağ, orman, deniz/gölet ya da park manzaralarından herhangi birine sahip olmadığı dikkat çekmiştir. Kullanıcılara doğal, ekolojik ve estetik değer sunan park alanlarının herhangi bir manzaraya sahip olmamasının, parkın kullanım oranını düşüreceği düşünülmektedir. Manzara durumunun park alanlarına estetik değer sağlamasından dolayı, kullanım oranına doğrudan etki ettiği düşünülmektedir.

- Su Alanları Eksikliği: Çalışma alanlarının mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterlere göre analiz edilmesi sonucunda Konak Mahallesi'nde fıskiye havuz bulunan bir park haricinde hiçbir parkta su ögesinin bulunmadığı dikkat çekmiştir. Gold (1977), Fogg (1992), Marcus (1997) tarafından vurgulandığı üzere kente doğal, ekolojik, estetik ve işlevsel özellikler sağlayan su ögelerinin eksikliği, parkın kullanım oranını olumsuz etkilemektedir.
- Kent Mobilyalarının Eksikliği: Çalışma alanlarından Konak Mahallesi'ndeki park alanlarının kent mobilyalarına bakıldığında ise tüm parklarda aydınlatma elemanlarının bulunduğu görülmüştür. Yalnızca bir parkta bank bulunmadığı, bir parkta ise çardak/kamelya bulunduğu tespit edilmiştir. İnceleme yapılan yirmi dokuz parkın yirmi altısında çöp kutusu bulunurken, hiçbir parkta yönlendirme levhasının bulunmaması dikkat çekmiştir. Odunluk Mahallesi'ndeki parklarda ise tüm parklarda aydınlatma elemanlarının, bankların bulunduğu görülmüştür. Bir parkta ise çardak/kamelya bulunduğu tespit edilmiştir. Odunluk Mahallesi'ndeki mahalle parklarının tümünde çöp kutusu bulunurken, hiçbir parkta yönlendirme levhasının bulunmadığı analiz edilmiştir. Özlüce Mahallesi'ndeki İnesi Parkı'nın kent mobilyalarına bakıldığında ise parkta aydınlatma elemanlarının, bankların, çöp kutularının, çardak/kamelyaların bulunduğu görülürken, yönlendirme levhalarının bulunmadığı analiz edilmiştir.

Kent mobilyaları, parklarda oturma, aydınlanma, korunma, iletişim, oyun ve spor gibi fonksiyonları destekleyen, park kullanıcılarının yaşamını kolaylaştıran, sağlıklı, temiz ve güvenli ortamların oluşabilmesi amacıyla tasarlanan ürünler olması nedeniyle önem taşımaktadırlar. Mahalle parklarında kent mobilyalarının eksikliği Gold (1977), Fogg (1992), Marcus (1997), Ebbsfleet Development Corporation ve Walker (2016) tarafından belirtildiği üzere kullanıcıların rekreasyonel faaliyetlerini gerçekleştirmek için geldikleri park alanlarında oturma, dinlenme, yön bulma, güvenlik, temizlik konularında sorunlara yol açmaktadır.

- Erişilebilirlik Eksikliği: Çalışma alanlarındaki mahalle parklarının erişilebilirlik kriterine göre incelenmesi sonucu Konak Mahallesi'ndeki dört parkın çevresinde fiziksel sınır bulunduğu tespit edilmiştir. Parkların tümünde yaya ve taşıt ayrımı mevcutken, diğer mahallelerle bağlantıların sağlandığı görülmüştür. Yalnızca bir park hariç tüm parklarda patikaların bulunduğu tespit edilmiştir. Öte yandan parkların hiçbirinde sınırlı araç park yerinin bulunmaması dikkat çekmiştir. Odunluk Mahallesi'ndeki parklar incelendiğinde ise hiçbir parkın çevresinde fiziksel sınır bulunmadığı tespit edilmiştir. Parkların tümünde yaya ve taşıt ayrımı mevcutken, diğer mahallelerle bağlantıların sağlandığı görülmüştür. Ayrıca tüm parklarda patikaların bulunduğu tespit edilmiştir. Öte yandan parkların hiçbirinde sınırlı araç park yerinin bulunmadığı analiz edilmiştir. Özlüce Mahallesi'ndeki park incelendiğinde ise parkın çevresinde fiziksel sınır bulunduğu tespit edilmiştir. Parkta yaya ve taşıt ayrımı mevcutken, diğer mahallelerle bağlantıların sağlandığı görülmüştür. Ayrıca park içi patikaların bulunduğu tespit edilmiştir. Ancak parkta sınırlı araç park yerinin bulunmadığı analiz edilmiştir.

Gold (1977), Marcus (1997), Ebbsfleet Development Corporation ve Walker (2016)'a göre parkların etrafında yaya erişimini engelleyecek fiziksel öğelerin bulunmamasının park kullanımını arttırmaktadır. Parkların diğer mahallelerle bağlantısının kurulması da yerleşim birimlerinin tümü tarafından erişilebilir olması açısından önem taşımaktadır. Park içindeki patikalar/yürüyüş yolları ise, kullanıcılara hareketi teşvik ettiğinden sağlık yönünden yarar sağlarken, parka

estetik değer kazandırmaktadır. Mahalle parklarının estetik görünümüne zarar vermemekle birlikte, gürültü kirliliğine neden olmayacak oranda, araçlar içi park yeri oluşturulmaması konusu da erişilebilirlik kriteri yönünden bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir.

Çizelge 4.2. Çalışma alanlarının mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler açısından karşılaştırılması

Özellikler	Kriter	Gösterge	Konak Mahallesi	Odunluk Mahallesi	Özlüce Mahallesi
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	29/29	5/5	1/1
		Çalı	29/29	5/5	1/1
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	29/29	5/5	1/1
		Çiçekler	29/29	5/5	1/1
	Manzara	Dağ	6/29	4/5	0/1
		Orman	0/29	0/5	0/1
		Deniz/Göl	0/29	0/5	0/1
		Park	4/29	4/5	0/1
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	29/29	5/5	1/1
	Su Alanları	Çeşme	0/29	0/5	0/1
		Gölet	0/29	0/5	0/1
		Havuz	1/29	0/5	0/1
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	29/29	5/5	1/1
		Bank	28/29	5/5	1/1
		Yönlendirme Levhaları	0/29	0/5	0/1
		Çöp Kutusu	26/29	5/5	1/1
		Çardak/Kamelya	1/29	1/5	1/1
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	18/29	4/5	1/1
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	18/29	4/5	1/1
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	0/29	0/5	0/1
		Spor Alanı	8/29	3/5	1/1
		Çay Bahçesi	2/29	0/5	0/1
		Evcil Hayvan Alanı	0/29	0/5	0/1

Çizelge 4.2. Çalışma alanlarının mahalle ünitesi içinde mahalle parkı tasarımına dair kriterler açısından karşılaştırılması (devamı)

Yapılı Çevre Özellikleri	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	25/29	3/5	0/1
		Yaya-Taşıt Ayrımı	29/29	5/5	1/1
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	29/29	5/5	1/1
		Park İçi Patikalar	28/29	5/5	1/1
		Sınırlı Araç Park Yeri	0/29	0/5	0/1
		Konutlara Yakınlık	29/29	5/5	1/1

4.5. Görüşmelerin Değerlendirilmesi

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelere ilişkin cevaplar kendi içinde temalara göre gruplandırılmıştır. Buna göre ilk soruya verilen cevaplar bir, ikinci soruya verilen cevaplar beş, üçüncü soruya verilen cevaplar ise altı tema altında toplanmıştır.

Yetkililerle yapılan sözlü görüşmelerde ilk olarak mahalle parklarının planlamasında yasalar ve yönetmeliklerin çalışmalarını nasıl yönlendirildiği sorulmuştur. Bu soruya ilişkin yetkililerin yanıtları mahalle parkı kavramının mevzuatta tanımının ve asgari değerlerinin net ifade edilmemiş olması başlığında toplanmıştır.

- Mevzuatta Mahalle Parkı Tanımına ve Asgari Standartlarına İlişkin Konular: Bursa Büyükşehir Belediyesi'ndeki yetkililer, yasa ve yönetmeliklerde mahalle parkı tanımının ve standardının olmamasının temel problem olduğunu, planlama sürecinde büyüklüklerin referans alınacağı bir dayanak olmamasının önemli bir eksikliğe işaret ettiğini dile getirmişlerdir.

Nilüfer Belediye Başkanı, mahalle parkının günümüzde önemi giderek artan bir kavram olduğunu vurgulamıştır. Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'nde standartların net olarak tanımlanmasıyla plan çalışmaları yapılırken özellikle donatı alanlarının standartlarına hassasiyetle uyulması gerektiğini ifade etmiştir. PAİY'deki park alanlarında %3 yapılaşma izni içeren ifadenin mahalle parklarında canlılığın sağlanması amacıyla gerekli olduğunu, ancak yönetmeliğin netlik içermemesi nedeniyle sıkıntıların oluşabildiğini belirtmiştir. Planlama çalışmalarında yapılacak nüfus projeksiyonları ile mahalle statüsüne ulaşacak alanların belirlenmesi ve çalışmaların bu doğrultuda düzenlenmesinin önemli olduğunu ifade eden Başkan, plan çalışmalarında yeşil bağlantıların sağlanması için yeşil kuşak kavramının önemini sıkça vurgulamıştır. Yeni planlama anlayışı ve yeni mimari hareketlerle birlikte yeşil alanların sürekliliğinin sağlanmasını birincil önem taşıdığını belirtmiştir (Erdem, 2022).

Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı ise mevzuattaki tanım ve asgari değerlerin yetersizliğini Belediye Meclisinde aldıkları kararlar ile çözüme ulaştırdıklarını, bu durumun olumsuzluk yaratmadığını dile getirmiştir. Bununla birlikte park alanlarının planlanmasında ve peyzaj projelerinde demografik, sosyo-kültürel, estetik, ergonomik değerlerin de dikkate alınmasının önemini vurgulamış, bu değerler çerçevesinde belirli kriterlerin oluşturularak belediye yönetmeliklerine eklenmesi gerektiğini ifade etmiştir (Ayradilli, 2022).

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi'ndeki şehir plancıları ile yapılan görüşmelerde şehir plancıları yasa ve yönetmeliklerde mahalle parkı tanımının, standardının ve hizmet etki alanının bulunmamasının planlama süreçlerinin yanlış yönlendirilmesine ihtimal verdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca PAİY'de park alanlarında %3 yapılaşma izni ifadesinin net olmamasının suistimale açık olduğunu belirtmişlerdir.

Nilüfer Belediyesi Mahalle Muhtarları ile yapılan görüşmelerde muhtarlar mahalle parkı kavramının güncel yasa ve yönetmeliklerde yeterince yer

almamasının önemli olduğunu, yeşil alanlar ve mahalle parklarına ilişkin asgari standartların belirlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tez çalışması kapsamında yetkililerle yapılan sözlü görüşmelerde mahalle parklarının planlanmasında yerel yönetimlerdeki kurumsal yapılanma / koordinasyon / kapasitenin çalışmaları nasıl yönlendirdiği sorulmuştur. Bu soruya ilişkin yetkililerin yanıtları yetki ve sorumluluk boyutu, denetim mekanizmasında eksiklik, katılım konusu, tasarım konusu, eşzamanlı koordinasyon başlıklarında toplanmıştır.

- Yetki ve Sorumluluk Konusu: Bursa Büyükşehir Belediyesi'ndeki yetkililerin başlıca vurguladığı konu mahalle parklarının büyükşehir belediyesi yetki ve sorumluluğunda olmadığı olmuştur. 10.000 m²'den büyük yeşil alanların kendi yetki ve sorumluluklarında olduğunu belirten yetkililer, ilçe belediyeleri için önemli bir konu olan mahalle parklarına gereken önemin verilmediği konusunda uzlaşmaktadırlar.

Bursa Büyükşehir Belediyesi'ndeki yetkililer PAİY'deki park alanlarında %3 yapılaşma izninin, yerel yönetimlerdeki yetki karmaşası nedeniyle önüne geçilemeyerek park alanlarında ticari amaçlı kullanımların kontrol edilemediğini belirtmişlerdir.

Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı ise parkların planlanmasında ve projelerinde Emlak ve İstimlak Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü, Plan ve Proje Müdürlüğü'nün yetkili olduğunu ifade etmiştir. Emlak ve İstimlak Müdürlüğü'nün mülkiyet ile ilgili işlemlerin gerçekleştirilmesi ve ihalenin oluşturulması konusunda yetkili olduğunu belirtirken, Plan ve Proje Müdürlüğü'nün gerekli durumlarda Fen İşleri Müdürlüğü'nden destek alarak parkların planlarını ve projelerini hazırladığını daha sonra Belediye Meclisinde karar alındığını dile getirmiştir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi'ndeki şehir plancıları ile yapılan görüşmelerde şehir plancıları mahalle parklarının yerel yönetimlerin yetkisinde

olduğunu, bu sayede yönetimlerin parkların kontrolünü daha kolay sağladığını ifade etmişlerdir.

Nilüfer Belediyesi Mahalle Muhtarları ile yapılan görüşmelerde muhtarlar mahalle parklarının yerel yönetimlerin yetkisinde olmasının parkların kontrol edilmesini kolaylaştırdığını ifade etmişler; kontrolün sağlanması konusunda yerel yönetimlerdeki ilgili birimlere büyük sorumluluk düştüğünü vurgulamışlardır.

- Tasarım Konusu: Nilüfer Belediye Başkanı ile yapılan görüşmede Başkan, Nilüfer ilçesinin %70-80'inin yapılaşmış olduğunu, yapılaşmayan yerlerde de mahalle parkı çalışmalarına gereken önemi verdiklerini tekrar ifade etmiş, Park ve Bahçeler Müdürlüğü ile Plan ve Proje Müdürlüğü'nde mimar, şehir plancısı, peyzaj mimarlarından oluşan grupların danışmanlar eşliğinde nerede nasıl bir park yapılması gerektiği konusunda tasarım ve konsept çalışmalarını yürüttüklerini belirtmiştir (Erdem, 2022).
- Katılım Konusu: Nilüfer Belediye Başkanı ile yapılan görüşmede Başkan Bursa'daki ilçeler arasında sadece Nilüfer Belediyesi'nde bulunan Mahalle Komiteleri'nden bahsetmiş; muhtar başkanlığında olan bu komitelerde parkların nasıl olması gerektiği, neler yapılabileceği, güncel problemler gibi konuların ve ilçe belediyesine ve muhtarlıklara gelen taleplerin değerlendirildiği etkileşimli bir ortamın oluştuğunu söylemiştir. Başkan, her mahalleye göre farklı taleplerin olduğunu ve bu taleplerin komitelerde değerlendirildiğinin altını çizmiştir (Erdem, 2022).

Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı da Bursa'da yalnız Nilüfer Belediyesi'nde bulunan Mahalle Komiteleri'nden bahsetmiştir. Bu komitelerin mahallelerin farklı demografik, sosyo-kültürel ve ekonomik parametrelerine bağlı olarak değişen talep ve problemlere önem verdiğini vurgulamıştır. Mahalle Komiteleri'ndeki çok boyutlu yaklaşımlar ile çözüme daha kolay ulaştıklarını ifade etmiştir (Ayradilli, 2022).

- Eşzamanlı Koordinasyon: Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı birbirlerini kontrol eden organların birbirinden bağımsız olmaları gerektiğini vurgulamıştır. Birbirinden bağımsız birimlerin kontrol sürecini daha iyi ilerletebileceğini düşündüğünü belirtmiş, park alanlarının plan-projelerinin oluşturulması ve uygulanması sürecinin tek bir birim tarafından değil, çeşitli birimlerin katılımcı çalışmaları ile gerçekleştirildiğinin altını çizmiştir (Ayradilli, 2022).
- Denetim Mekanizmasında Eksiklik: Bursa Büyükşehir Belediyesi'ndeki yetkililer Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'ndeki %3 yapılaşma izninin, zaman içinde kontrol edilememesi nedeniyle parkların ticaret alanına dönüşmesinin yetki karmaşası ile birlikte yerel yönetimlerdeki kontrol eksikliğinden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi'ndeki şehir plancıları mahalle parklarındaki Yap-İşlet-Devret yönteminin zaman içinde parkların ticari alanlar tarafından ele geçirilmesine sebep olduğunu, yerel yönetimlerin izin ve kontrol konusunda eksik olduklarını belirtmişlerdir.

Yetkililerle yapılan sözlü görüşmelerde yetkililere mahalle parklarının planlanmasını / tasarlanmasını / uygulanmasını / yenilenmesini engelleyen faktörler ve bu noktada karşılarına çıkan sorunlar sorulmuştur. Bu soruya ilişkin yetkililerin yanıtları bütçe eksikliği, planlamaya bağlı konular, mülkiyet yapısına bağlı konular, sosyal yapıya bağlı konular, doğal yapıya bağlı konular ve tasarıma bağlı konular başlıklarında toplanmıştır.

- Finansal Konular: Bursa Büyükşehir Belediyesi'ndeki yetkililer park uygulamalarındaki önemli problemlerden birinin bütçe eksikliği olduğunu ifade etmişlerdir. Düzenleme Ortaklık Payı çalışmalarında terk edilmesi gereken yeşil alanların açılan davalar nedeniyle yerine getirilmemesi, bu nedenle park elde edilememesiyle birlikte özel mülkiyetteki yeşil alanlarda kamulaştırma işleminin maliyetinin yüksek olması nedeniyle gerçekleştirilememesinin de parkların uygulanmasında sıkça rastlanan problemler arasında olduğunu dile getirmişlerdir.

Nilüfer Belediye Başkanı, Nilüfer Belediyesi Mahalle Muhtarları, TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesindeki şehir plancıları ortak olarak parkların (mahalle parkı) uygulanmasındaki temel problemin bütçe olduğunu vurgulamıştır. Yetkililer özel mülkiyetteki park alanlarının kamulaştırma maliyetinin yüksek olması nedeniyle gerçekleştirilememesi ve bütçe yetersizliğini mahalle parklarının uygulanmasındaki temel problemler olarak eklemiştir.

- Bağlam ve Tasarım Kriterleri: Bursa Büyükşehir Belediyesi'ndeki yetkililer, her mahallenin kendi demografik ve sosyo-ekonomik parametrelerine göre değerlendirilmesi ve ona göre planlama çalışmalarının yürütülmesi gerektiğini belirtmişler, mahalle parkları çerçevesinde de bu faktörlerin önemsenmesi gerekliliğine dikkat çekmişlerdir.

Nilüfer Belediye Başkanı, park alanlarının planlanmasında ve peyzaj projelerinde demografik, sosyo-kültürel, estetik, ergonomik değerlerin de dikkate alınmasının önemini vurgulamış, bu değerler çerçevesinde belirli kriterlerin oluşturularak belediye yönetmeliklerine eklenmesi gerektiğini ifade etmiştir (Erdem, 2022).

- Özelleşmeye Bağlı Konular: Bursa Büyükşehir Belediyesi'ndeki ve Nilüfer Belediyesi'ndeki yetkililer, TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi'ndeki şehir plancıları mahalle parklarının planlanması ve uygulanması konusundaki en büyük sorunun bu alanların kiraya verilerek ekonomik açıdan gelir elde etme aracı olarak görülmesi ve zaman içinde kamusal mekanların işgal edilerek özelleşmesi ve kamu yararına aykırı hareket edilmesi olduğunu ifade etmişlerdir.
- Mülkiyet Yapısına Bağlı Konular: Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı yapılan görüşmede, parkların planlanması ve uygulanması sürecinde 3194 Sayılı İmar Kanununun 18. Madde uygulamasının yapılmadığı alanların planda park alanı olarak tanımlı olsa da hala özel mülkiyette olmasının sorun teşkil edebileceğini belirtmiştir (Ayradilli, 2022).

- Sosyal Yapıya Bağlı Konular: Nilüfer Belediyesi Mahalle Muhtarları ile yapılan görüşmelerde muhtarlar, farklı sosyo-ekonomik şartlardaki mahalle sakinlerinin çeşitli taleplerinin değerlendirilmesi ve yerel yönetimlere iletilmesi konusundaki hassasiyetlerini dile getirmişlerdir. Mahalle sakinlerinden gelen güvenlik ile ilgili şikayetlerin önemine dikkat çekmişlerdir. Mahalle sakinlerinin kullanımına hizmet eden mahalle parklarında güvensiz ortam oluşmaması için güvenlik tedbirlerinin alınmasının önemini vurgulamışlardır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi'ndeki şehir plancıları ile yapılan görüşmelerde şehir plancıları, park alanlarının bulunduğu alanın demografik yoğunluğu ve sosyo-ekonomik parametrelerine göre şekillenmesi ve bu konularda detaylı analizler yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir.

- Doğal Yapıya Bağlı Konular: Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı yapılan görüşmede, geçmiş yıllarda uygulanan park alanlarının bazılarının bulunduğu bölgenin arazi yapısı ve topoğrafyası ile uyumlu olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle park alanlarının planlanması ve uygulanması sürecinde doğal ve çevresel değerlerinde oldukça önemli olduğunu, planlama ve tasarım yapılırken bu değerlerin mutlaka göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamıştır (Ayradilli, 2022).
- Tasarıma Bağlı Konular: Nilüfer Belediyesi Başkan Yardımcısı, park alanlarında çeşitli temalar oluşturulmasının gerekli olduğunu dile getirmiştir. Günümüzde hayata geçirdikleri belirli temalar üzerine yoğunlaşan parkların, daha farklı gruplara hizmet edebileceğinin, sosyal etkileşim, birlik ve dayanışma duygularını arttıracığının altını çizmiştir (Ayradilli, 2022).

Çizelge 4.3. Mahalle parklarının planlamasında yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik boyutlarda öne çıkan eksikliklerin aktörlerle yapılar görüşmeler üzerinden karşılaştırılması

Görüşme Yapılan Sektörler		Görüşme Soruları		
		Yasal Boyut	Kurumsal Boyut	Uygulamaya Yönelik Boyut
Yerel Yönetimlerdeki Yöneticiler ve Profesyoneller	Büyükşehir Belediyesi	• Mevzuatta Mahalle Parkı Tanımına ve Asgari Standartlarına İlişkin Konular	• Yetki ve Sorumluluk Konusu • Denetim Mekanizması	• Finansal Konular • Özelleşmeye Bağlı Konular
	İlçe Belediyesi	• Mevzuatta Mahalle Parkı Tanımına ve Asgari Standartlarına İlişkin Konular	• Yetki ve Sorumluluk Konusu • Eşzamanlı Koordinasyon	• Finansal Konular • Bağlam ve Tasarım Kriterleri • Özelleşmeye Bağlı Konular • Mülkiyet Yapısına Bağlı Konular • Sosyal Yapıya Bağlı Konular • Doğal Yapıya Bağlı Konular • Tasarıma Bağlı Konular
Meslek Odaları		• Mevzuatta Mahalle Parkı Tanımına ve Asgari Standartlarına İlişkin Konular	• Yetki ve Sorumluluk Konusu • Denetim Mekanizması	• Finansal Konular • Bağlam ve Tasarım Kriterleri • Sosyal Yapıya Bağlı Konular • Özelleşmeye Bağlı Konular
Muhtarlıklar		• Mevzuatta Mahalle Parkı Tanımına ve Asgari Standartlarına İlişkin Konular	• Yetki ve Sorumluluk Konusu	• Finansal Konular

Görüşmelere bakıldığında yasal boyut konusunda yetkililerin en sık değindiği konu mevzuatta mahalle parkı tanımına ve asgari standartlara ilişkin konular olduğu görülmüş, bu konunun temel yasal eksikliklerden biri olduğu öne çıkmıştır. Öte yandan ilçe belediyelerinin uygulama sürecinde ana rolü üstlenen aktör olmaları nedeniyle, diğer sektörlerdeki katılımcılardan farklı olarak bağlam ve tasarım kriterlerinden bahsettikleri görülmüştür. Yerel yönetimlerdeki kurumsal yapılanma/koordinasyon değerlendirmelere bakıldığında tüm katılımcıların yetki ve sorumluluk konusunu vurguladığı dikkat çekmektedir. Büyükşehir yetkilileri ile meslek odalarındaki uzmanlar denetim mekanizmasındaki eksikliği ifade ederken, ilçe belediyesi tasarım ve eş zamanlı koordinasyon gerekliliği konularında da değerlendirme yapmıştır.

Yöneticilerin ve uzmanların planlama/uygulama süreci değerlendirmelerine bakıldığında ise tüm katılımcıların temel olarak finansal konulara değindiği görülmüştür. Bununla birlikte büyükşehir belediyesi, ilçe belediyesi ve meslek odalarındaki yetkililer özelleşme konusuna vurgu yapmıştır. İlçe belediyesindeki yöneticiler ve uzmanlar ayrıca planlama/uygulama süreci değerlendirmelerinde mülkiyet yapısına bağlı, sosyal yapıya bağlı, doğal yapıya bağlı ve tasarıma bağlı konularda da açıklama yapmışlardır. Görüşmelerdeki değerlendirmelerin tümüne bakıldığında ilçe belediyesindeki yönetici ve uzmanların diğer katılımcılara oranla daha fazla yorum yaptığı görülmektedir. Bu durumun sebebinin mahalle parklarının ilçe belediyesi yetkisinde olduğundan mahalle parklarına ilişkin planlama çalışmalarının ilçe belediyesi tarafından yürütülmesi olarak yorumlanmaktadır.

5. SONUÇ

Yüzyıllardır kentlerin en önemli yapıtaşlarından biri olan yeşil alanlar, sundukları çeşitli işlevler ile kente ve kent insanına birçok değer kazandırmışlardır. Bu bağlamda tez çalışması doğrultusunda kentsel yeşil alan ve komşuluk ünitesi (mahalle) sistemleri içinde mahalle parklarının tanımları, planlama açısından mahalle parklarının standartları ve uyması gereken fiziksel kriterleri, yasa ve yönetmeliklerin Türkiye’de ve Bursa’nın Nilüfer ilçesinde mahalle parklarının planlanmasını nasıl yönlendirdiği, yerel yönetimlerdeki kurumsal yapılanma/koordinasyon Türkiye’de ve Bursa’nın Nilüfer ilçesinde mahalle parklarının planlanmasını nasıl yönlendirdiği analiz edilmiş ve Türkiye’de ve Bursa’nın Nilüfer ilçesinde mahalle parklarının planlanmasını/tasarlanmasını/uygulanmasını/yenilenmesini engelleyen faktörler ve karşılaşılan sorunlar ortaya konmaya çalışılmıştır. Yapılan analizler sonucu elde edilen bulgulara yönelik öneriler geliştirilmiştir. Çalışma kapsamında mahalle parklarının fiziksel boyutu incelenmiştir, ancak mahalle parklarının sosyal boyutunun da oldukça önemli olduğu unutulmamalıdır.

Türkiye’deki, Bursa’daki ve Nilüfer’deki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Yasal Çerçeve ve Stratejilerin Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

- Ülkesel ve yerel ölçekte kentsel yeşil altyapı sistemlerini tanımlayan, işlevlerini belirleyen ve mekânsal organizasyonları için gereken süreci ve araçları tanımlayan yasal çerçeve oluşturulmalıdır.
- Kentsel yeşil alanların standartlarının belirlenmesinde kentlerin ihtiyaçları ve mevcut demografik, sosyo-ekonomik, kültürel durumları, yeşil alanları kullanım biçimleri göz önünde bulundurulmalı; planlama stratejileri bu doğrultuda geliştirilmelidir. Planlama sürecinde kentsel yeşil alan standartlarını belirleyen kriterler detaylı şekilde ele alınmalıdır. Kentsel yeşil alan standartlarının belirlenmesinde kentteki yaşam alanlarında gerçekleştirileceği düşünülen faaliyetler ve gereksinimler de dikkate alınmalıdır.

- Kentsel yeşil alan kavramlarının tümüne ilişkin yasal çerçevede ortak bir tanım yapılmalıdır. Tanım eksikliği, çelişkileri ya da sınırlılıkların belirlenmemiş olmasından kaynaklanan problemlerin önüne geçilmelidir.
- Kentsel yeşil alanların planlanması sürecinde hangi envanter verilerin nasıl kullanılacağı, verilerin hangi kurumlardan nasıl elde edileceği, verilerin incelenmesinde hangi analiz yöntemlerinin kullanılacağı yasal mevzuatta belirtilmelidir.
- Kentsel yeşil alanların planlanması sürecinde yer seçim kriterleri, kapasiteleri ve standartları yasal mevzuatta belirtilmelidir.
- Kentsel yeşil alan standartlarının ilçe ve il düzeyinde ayrılarak genel bir standart belirlenmesi yerine; kent ve kent insanı için yaşamsal önem taşıyan açık-yeşil alanların her biri özelinde farklı tanımları, tipolojik sınıflandırmaları, sahip olduğu kullanımları, hizmet edeceği nüfus kapsamında alansal büyüklük değerlerini, kişi başına düşen asgari park alanı değerlerini ve hizmet alanı değerlerini içeren ortak, bütüncül yasa ve yönetmelikler oluşturulmalı, temel ilkeler belirlenerek stratejik belgeler geliştirilmelidir.

Türkiye'deki, Bursa'daki ve Nilüfer'deki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Kurumsal Yapılanmanın Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

- Yeşil alanların her biri özelinde planlanma, uygulama, denetlenme süreçleri çok disiplinli ve etkileşimli yaklaşımlarla gerçekleştirilmeli, bu sürece dahil olacak tüm birimlerin görev tanımları ilgili yönetmeliklerde net ifade edilmelidir. Yetki, görev ve sorumlulukların açıkça tariflenmesi, mahalle parklarının planlanmasında, uygulanmasında ve kontrolünde sorumluluk bilincinin oluşması konusunda da büyük rol üstleneceği düşünülmektedir.
- Yerel yönetimlerde yeşil alanların planlanması, uygulanması, kontrolü ve yönetiminin yürütüleceği ortak çalışma birimlerinin oluşturulması gerekmektedir.

- Planlama sürecinde her birimin farklı yetki ve sorumlulukları olsa bile sadece kendi yetkileri dahilindeki alanlara ve konulara odaklanmak yerine, eşgüdümlü çalışma modelleri geliştirilmelidir.

Türkiye’deki, Bursa’daki ve Nilüfer’deki Yeşil Alan ve Mahalle Parklarıyla İlgili Uygulama Araçlarının ve Mekanizmalarının Geliştirilmesine Yönelik Öneriler

- Yeşil alan sistemlerinin temel olarak üst ölçekte kurgulanması önem arz etmektedir. Ülkesel ölçekte oluşturulan üst ölçekli planlar başta olmak üzere tüm plan kademelerinde sürdürülebilir ve bütüncül, birbiriyle bağlantılı, sürdürülebilirliğin esas alındığı yeşil altyapı sistemi oluşturulmalıdır.
- Mahalle parklarının planlanması için referans olacak üst ölçekli plan kurgularında organik bağlantılar kurularak yeşil kuşak, yeşil altyapı, yeşil bağlantı, yeşil bant kavramlarına öncelik verilmelidir.
- Yeşil alanların adil bir şekilde dağılımı konusunda da mekânsal organizasyonları için gereken araçlar ve süreç gerekli durumlarda plan kararları ile net bir şekilde ortaya konmalıdır.
- Üst ölçekli planlarda net ifade edilen plan kararları doğrultusunda alt ölçekli planlarda mahalle parklarına ilişkin ayrıntılar belirlenmelidir.
- Planlama alanının doğal, demografik, sosyal, kültürel, ekonomik vb. yapısı detaylı analiz edilmeli, bölge sakinlerinin ihtiyaçları belirlenmeli, katılımcı planlama anlayışı ile her mahalle kendi bağlamında değerlendirilmeli, kendi değerleri gözetilerek uygulamalar yapılmalıdır.
- Parkların, planlar doğrultusunda hazırlanacak kentsel tasarım rehberleri ile projeler kapsamında geliştirilmesiyle doğal, sosyo-kültürel, estetik, ekolojik vb. gibi birçok yönden bölgeye katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

- Mahalle parklarının niceliksel büyüklükleri ile birlikte nitelikleri ve erişilebilirlikleri de oldukça önemlidir. Planlama alanına ilişkin çok yönlü analizler yapılarak bölgenin ve bölge insanının kimliğine uygun planlama çalışmaları yürütülmelidir.
- Planlamanın esas olarak kamu yararı amacı taşıdığı unutulmamalı, herkes tarafından adil şekilde erişilebilir, işlevsel alanlar oluşturulmalıdır. Bu durumun gerçekleşebilmesi için ise birincil adım, yukarıda bahsedildiği üzere yeşil alanlar ve özellikle mahalle parkları için öncelikle ortak tanımı ve standartları içeren mevzuatların oluşturulmasına bağlıdır.
- Yeşil alanların planlamasında plan yapılacak alanın kendine özgü doğal, demografik, sosyo-ekonomik, kültürel değerleri göz önünde bulundurularak kentsel tasarım rehberleri geliştirilmeli, tasarım ve uygulama sürecinde yol haritası olarak kullanılmalıdır.
- Mahalle parklarının tasarımında kullanıcının mekanı kendi beklentileri doğrultusunda tasarlayabilmesine olanak tanınmalıdır. Bu bağlamda aşırı tasarımdan kaçınılmalı, sade ve esnek tasarım anlayışı benimsenmelidir.

Nilüfer İlçesindeki Konak, Odunluk ve Özlüce Mahallelerindeki Parkların Mahalle Parkı Tasarımına Yönelik Öneriler

- Çalışma kapsamında yapılan alan çalışması sonucunda Konak Mahallesi'nde olması gereken toplam mahalle parkı alanı; mahallenin nüfusunun Türkiye'deki mahalle ünitesi nüfusu büyüklüğünün (3500-7000), üst sınırından daha fazla olmasından dolayı kişi başına düşen m² üzerinden hesaplanarak bulunmuştur. Bu doğrultuda Konak Mahallesi'nde olması gereken toplam mahalle parkı alanı büyüklüğünün 199.448-299.172 m² arasında olması gerektiği belirlenmiştir. Benzer şekilde Odunluk Mahallesi'nde de olması gereken toplam mahalle parkı alanı mahallenin nüfusunun optimum nüfus büyüklüğünün üst sınırında olması nedeniyle kişi başına düşen m² üzerinden hesaplanmıştır. Bu doğrultuda Odunluk

Mahallesi'nde olması gereken toplam mahalle parkı alanının 57.344-86.016 m² arasında olması gerektiği belirlenmiştir. Özlüce Mahallesi'nde olması gereken toplam mahalle parkı alanı ise, mahalle nüfusunun optimum nüfus değerinin alt sınırına yakın olmasından dolayı 20.000-40000 m² olarak belirlenmiştir.

- Mahalle parklarının planlanmasında yasal çerçevede belirlenecek asgari standartlar baz alınarak hizmet edilen nüfusa yönelik alansal büyüklük belirlenmelidir.
- Hizmet edilen nüfusun gereksinimleri ve talepleri yerel ölçekte yapılacak analizler ile belirlenmeli, mahalle parkları belirlenen kriterlere göre düzenlenmelidir.
- Mahalle parklarının planlaması sürecinde yenilikçi planlama anlayışları içeren, bölgenin doğal, ekolojik, demografik, sosyo-ekonomik, kültürel değerleri bağlamında oluşturulan kentsel tasarım rehberleri gerçekleştirilmelidir. Bölgenin detaylı analiz edilebilmesi ve öneriler geliştirilebilmesi için kentsel tasarım rehberleri yerel ölçekte oluşturulmalıdır.
- Mahalle parklarının doğal özelliklerinin sürdürülebilirliği sağlanarak geliştirilmelidir. Parklara estetik, doğal, iklimsel ve peyzaj özellikler sağlayan bitki çeşitliliğine, manzara durumuna ve su öğelerine önem verilmeli, yeni planlanacak mahalle parklarının yer seçiminde bu kriterler göz önünde bulundurulmalıdır. Kullanıcıların serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirebilecekleri pasif yeşil alan olan çim alanların varlığı da unutulmamalıdır.
- Mahalle parklarında temizliğe, sağlığa, konfora ve güvenliğe etki eden kent mobilyalarının planlanması dikkate alınmalıdır. Kent mobilyaları, kişilerin kendilerini rahat ve güvenli hissettikleri parklara yönelimini arttırmakta, buna bağlı olarak parkın kullanım oranına oldukça etki etmektedir.

- Mahalle parklarında farklı yaş gruplarının oyun oynayabileceği alanlar bulunmalıdır. Bu alanlar bazen pasif yeşil alan olan çim alanların düzenlenmesiyle olabileceği gibi, hazır oyun ekipmanlarının bulunduğu oyun alanları ve hazır oyun ekipmanlarının bulunmadığı yaratıcı oyun alanları oluşturulması ile de sağlanmalıdır. Özellikle çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimine fayda sağlayan yaratıcı oyun alanları, parkta bulunan diğer öğelerle (bitki çeşitliliği, su öğeleri vb.) birlikte kurgulanabilmelidir.
- Mahalle parklarında her yaş grubunun fiziksel aktivitelerini gerçekleştirebileceği spor alanları yer almalıdır. Bu alanlar hazır spor ekipmanlarının bulunduğu alanlar, masa tenisi alanı, voleybol sahası, basketbol sahası, paten ve kayak alanı, jimnastik alanı olabileceği gibi oluşturulacak toplu oturma alanları ile satranç gibi oyunların oynanmasına fırsat sunacak alanlar da düzenlenmelidir.
- Yerel ölçekte yapılacak analizlerle birlikte kullanıcıların belirlenen talepleri doğrultusunda mahalle parklarında kullanıcıların sosyal etkileşimini arttıracığı ve dinlenme gibi ihtiyaçlarını karşılayacağı küçük ölçekli çay bahçeleri oluşturulmalıdır.
- Mahalle parkı kullanıcılarının evcil hayvanlara sahip olabildiği dikkate alınmalı, bu doğrultuda evcil hayvanları ile birlikte vakit geçirebilecekleri alanlar düzenlenmelidir.
- Mahalle parklarının kullanımına en çok etki eden kriterlerden bir diğerinin de erişilebilirlik olduğu unutulmamalıdır. Mahalle parkı etrafındaki tüm yerleşim birimlerden yaya yolu ile erişilebilir nitelikte olmalıdır. Bu kapsamda mahalle parkının çevresinde parkın kullanım oranını düşüren, yayaların erişimini engelleyecek ve manzarayı olumsuz etkileyecek fiziksel sınırlar bulunmaması önem taşımaktadır. Ancak güvenlik açısından çocuk oyun alanlarının sınırlandırılması gereklidir. Parkın yaya ve taşıt ayrımının da mutlaka sağlanmış olması gerekmektedir.

- Mahalle parkının içinde patikalar bulunmalı, bu yollar bisiklet yolu ile desteklenmelidir.
- Mahalle parkının girişinde parkın estetik görünümünü etkilemeyecek oranda taşıt park yeri bulunmalıdır.

Yeşil alanlar kentsel yaşamın vazgeçilmez unsurlarıdır. Yeşil alanların ve özellikle mahalle parklarının planlanmasında bahsedilen tüm parametreler ve değişkenler dikkate alınmalı, ulusal ve yerel ölçekte stratejiler ile bütüncül, sürdürülebilir, zamansal sürekliliğe önem verilen katılımcı bir planlama, uygulama ve kontrol yaklaşımı izlenmelidir. Bununla birlikte kent insanının bilinçlendirilmesi amacıyla yüksek etkileşimli ve uygulamalı eğitim boyutunu içeren faaliyetler gerçekleştirilmelidir.

Daha fazla sermaye uğruna yeşil alanların kaybedilmesine izin verilmemeli, aksine gün geçtikçe ihtiyacımızın arttığı yeşil alanlar korunarak, iyileştirilerek, geliştirilerek gelecek nesillere sağlıklı, güvenli ve kaliteli bir çevre bırakılmalıdır.

KAYNAKLAR

Anonim. (2023a). Avrupa Yeşil Mütabakatı. Şubat 10, 2023 tarihinde (<https://ticaret.gov.tr/data/60f1200013b876eb28421b23/MUTABAKAT%20YE%C5%9E%C4%B0L.pdf>) adresinden alındı

Anonim. (2023b). Ebbsfleet Development Corporation. Mart 5, 2023 tarihinde (<https://www.designforebbsfleet-publicrealm.org/new-page-4>) adresinden alındı

Anonim. (2023c). Key Design Considerations for Neighborhood Parks. Nisan 26, 2023 tarihinde (<https://agrilife.org/urbanparks/files/2016/06/Neighborhood-park-design.pdf>) adresinden alındı

Anonim. (2023d). Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı. Mart 14, 2023 tarihinde (<https://bebka.org.tr/bebkanin-2023-yili-butcesi-ve-2024-2028-bursa-eskisehir-bilecik-bolge-plani-gorusuldu/>) adresinden alındı

Anonim. (2023e). Nilüfer DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı 7. Faz'ında. Nisan 3, 2023 tarihinde (<https://www.nilufer.bel.tr/haber/nilufer-dso-avrupa-saglikli-sehirler-agi-7-faz-inda>) adresinden alındı

Anonim. (2023f). On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. Mayıs 13, 2023 tarihinde (<https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6360.html>) adresinden alındı

Anonim. (2023g). North Berkeley Population. Haziran 3, 2023 tarihinde (<https://www.point2homes.com/US/Neighborhood/CA/Berkeley/North-Berkeley-Demographics.html#:~:text=What%20is%20the%20population%20of%20North%20Berkeley%3F&text=There%20are%2020%2C727%20residents%20in,born%20citizens%20account%20for%2012.55%25>) adresinden alındı

Anonim. (2023h). London, Elephant Park. Haziran 3, 2023 tarihinde (<https://www.lendlease.com/uk/projects/elephantpark/#:~:text=Elephant%20Park%20is%20centred%20around,London%20for%20over%2070%20years.>) adresinden alındı

Anonim. (2023i). Elephant And Castle, London, Demographic Profile. Haziran 3, 2023 tarihinde (<https://www.propertydetective.com/locations/76734221/neighbourhood/demographics#:~:text=Population&text=The%20most%20recent%20data%20we,people%20living%20in%20the%20neighbourhood>) adresinden alındı

Anonim. (2023j). Stratford Population. Haziran 3, 2023 tarihinde (https://www.citypopulation.de/en/uk/london/wards/newham/E05013924_stratford/) adresinden alındı

Anonim. (2022a). Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları. Ekim 30, 2022 tarihinde (<https://www.kureselamaclar.org/>) adresinden alındı

Anonim. (2022b). Avrupa Birliği'nin Çevre Ve İklim Değişikliği Politikası. Ekim 30, 2022 tarihinde (https://www.ab.gov.tr/fasil-27-cevre_92.html) adresinden alındı

Anonim. (2022c). KENTGES. Ekim 26, 2022 tarihinde (<https://kentges.csb.gov.tr/kentges-nedir-i-279#:~:text=KENTGES%20kentle%C5%9Fme%20ve%20imar%20konular%C4%B1nda,idareler%20i%C3%A7in%20bir%20yol%20haritas%C4%B1d%C4%B1r.>) adresinden alındı

Anonim. (2022d). Bursa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü. Ağustos 20, 2022 tarihinde (<https://bursa.ktb.gov.tr/TR-94934/>) adresinden alındı

Anonim. (2021). Türkiye İstatistik Kurumu. Ağustos 20, 2022 tarihinde (<https://www.tuik.gov.tr/>) adresinden alındı

Akbulut, Ç.D., (2007). Aksaray kenti açık-yeşil alanlarının nitelik ve nicelik yönünden değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Konya.

Aksoy, Y. (2001). İstanbul Kenti Yeşil Alan Durumunun İrdelenmesi. *Doktora Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.

Akyol Altun, D. (2010). Kapalı Konut Siteleri Ve ‘Mahalle’ Kavramı. *İdealkent Dergisi*, 1 (2), 216-244 .

Alkay, E., Ocakçı, M., (2003). Kentsel Yeşil Alanların Ekonomik Değerlerinin Ölçülmesinde Kullanılabilecek Yöntemlerin İrdelenmesi. *İTÜ Dergisi*, 2(1), İstanbul.

Arısu, S. (2018). Kentsel Tasarım Kavramında Kentsel Tasarım Rehberlerinin Yeri ve Önemi. *Kent Kültürü ve Yönetimi Dergisi*. 11 (2), 243-255.

Arısu, S. (2019). Kentsel Tasarım Uygulama Aracı Olarak Kentsel Tasarım Rehberleri: İstanbul Girişimleri Üzerine Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*. İAÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı, İstanbul.

Atabay, S., (1988). Yeşil Alan Planlaması Ve Peyzaj Tasarım İlkeleri İlişkisi, Yıldız Üniversitesi Matbaası, İstanbul.

Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı Faz VII (2019-2024) İçin Uygulama Çerçevesi: Hedefler, Gereksinimler ve Stratejik Yaklaşımlar, (2018). Erişim adresi: <https://www.skbi.gov.tr/wp-content/uploads/2019/05/DSO-7.Faz-Rehberi-1.pdf>

Ayata, S. ve Ayata, A. G. (1996). Konut, Komşuluk ve Kent Kültürü. Ankara: ODTÜ Basım İşliği.

Ayataç, K. H. (2000). Planlama Sürecinde Kentsel Tasarımın Yeri ve Rolünün Tanımlanması İçin Bir Yöntem Denemesi; Örneklem Alanı Türkiye, *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ayradilli, O. (2022). Sözlü görüşme. Nilüfer Belediyesi, Bursa.

Aytatlı, B. (2013). Erzurum Kentinde Kişi Başına Düşmesi Gereken Aktif Yeşil Alan Miktarının Matematiksel Modelle Belirlenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Erzurum.

Bedimo-Rung, A. L., Mowen, A. J., Cohen, D. A. (2005). The significance of parks to physical activity and public health: A Conceptual Model. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2), 159-168.

Bajraktari, H. (2012). Tarihi Kentlerin Korunmasında Kentsel Tasarım Rehberlerinin Rolü: Prizren Kenti Tarihi Merkezi Örneği, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı, Kentsel Tasarım Programı, İstanbul.

Beinrandvan, A., ve Bonyad, A. (2013). Evaluation of Changes in Per Capita Green Space through Remote Sensing. *International journal of Advanced Biological and Biomedical Research*, 1(4), 321-330

Belediye Kanunu, (2005, 3 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 25874). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5393.pdf>

Belge, R., (2018). Denizli Kent Kimliğini Oluşturan Coğrafi Öğeler. *Ege Coğrafya Dergisi*, 27(2), 167-181.

Benek, S., Şahap, A. (2017). Şanlıurfa Şehrinde Coğrafi Bilgi Sistemleri (Cbs) Ve Uzaktan Algılama (Ua) Kullanılarak Yeşil Alanların Yeterliliğinin Belirlenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 36, 304-314.

Berk, M., G. (2005). The Concept of Neighbourhood in Contemporary Residential Environments: An Investigation of Occupants' Perception, Munich Personal RePec Arhieve.

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, (2002, Ekim). Erişim adresi: https://webdosya.csb.gov.tr/db/iklim/webmenu/webmenu12421_1.pdf

Boone, C. G., Buckley, G. L., Grove, J. M., Sister, C. (2009). Parks and People: An Environmental Justice Inquiry in Baltimore, Maryland. *Annals of the Association of American Geographers*, 99(4), 767-787.

Boreham, C., ve Riddoch, C. (2001). The physical activity, fitness and health of children. *Journal of Sports Sciences*, 9 (12), 915-929.

Bulut, Z. Kılıçaslan, Ç. (2010). Kentsel Ekosistemlerde Sürdürülebilirlik Ve Açık-Yeşil Alanlar. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi, 4, 1484- 1493.

Bursa Büyükşehir Belediyesi, (2022).

Bursa Büyükşehir Belediyesi, (2012).

Bursa Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği, (2022). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=24623&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5>

Bursa Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Dairesi Başkanlığının Görev, Yetki ve Sorumluluk Esaslarını Belirleyen Yönetmelik, (2022). Erişim adresi: <https://www.bursa.bel.tr/idari/park-ve-bahceler--daresi-baskanligi-199>

Byrne, J., Wolch, J. (2009). Nature, race, and parks: Past research and future directions for geographic research. *Progress in Human Geography*, 33, 743– 765.

Chapman, G., A. (1999). Design Variables and The Success of Outdoor Neighbourhood Recreational Facilities. Unpublished Master Thesis, The University of Arizona, Arizona.

Cicea, C. ve Pirlogea, C. (2011). Green Spaces And Public Health In Urban Areas. *Theoretical and Empirical Researches in Urban Management*, 6(1), 83-92.

Cohen, D., Han, B., Nagel, C., Harnik, P., Mckenzie, T., Evenson, K., Katta, S. (2016). The First National Study Of Neighborhood Parks. *American Journal Of Preventative Medicine*, 51(4), 419–426.

Cohen, M. 1996. “Habitat II And The Challenge Of The Urban Environment: Bringing Together The Two Definitions Of Habitat.” *International Social Science Journal*, March’96: Pp: 95-101.

Çelik, A. (2000). Tokat Kenti Mevcut Alan Kullanım Kararları Ve Açık-Yeşil Alan Verilerinin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara.

Davide, A.G. (2017). Green areas management and bioengineering techniques for improving urban ecological sustainability. *Sustainable Cities and Society*, 30, 108-117.

Çetiner, A. (1972). Şehircilik Çalışmalarında Donatım İlkeleri, İTÜ Baskı Atölyesi, İstanbul.

Doğan, M., Küçük, V. (2019). Gölbaşı İlçesinin Açık Yeşil Alan Durumu Ve Bazı Yeşil Alan Standartlarına Göre Değerlendirilmesi. *Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Dergisi*, 4(2), 155-171.

Düzenli, T., Özkan, D., Alpak, E. (2016). Kent Parklarının Yaşlılara Sunduğu Olanaklar Açısından İncelenmesi: Trabzon Kenti Örneği. *The Journal Of Academic Social Sciences*, (37), 141-154.

Edwards, N., Hooper, P., Knuiman, M., Foster, S., Giles-Corti, B. (2015). Associations between park features and adolescent park use for physical activity. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, (12), 21.

Emür, S. H. ve Onsekiz, D., (2007). “Kentsel Yaşam Kalitesi Bileşenleri Arasında Açık ve Yeşil Alanların Önemi- Kayseri/Kocasinan İlçesi Park Alanları Analizi”, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 367-396.

Ender Altay, E., Pirselimoglu Batman, Z. (2018). Investigation of Urban Green Spaces in the Case of Bursa Province. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 20 (3): 402-408.

Ender, E., Uslu, C. (2016). Mahalle Parklarının Etkin Hizmet Alanlarının Belirlenmesi-Bursa İli Nilüfer İlçesi Örneği. *UÜ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 2016, 30(1), 13-20.

Erdem, T. (2022). Sözlü görüşme. Nilüfer Belediyesi, Bursa.

Ergin, Ş., (1989). Kentsel Açık ve Yeşil Alan Donanımının Niceliksel Değerlendirilmesine Yönelik Matematiksel Bir Model Önerisi. Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir.

Ersoy, M. (2015). Kentsel Planlamada Standartlar. Ninova Yayın Evi, İstanbul.

Ersoy, M. (2012). Kentsel Planlama Ansiklopedik Sözlük. Ninova Yayın Evi, İstanbul.

Etli, B. (2002). Edirne İli Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden İrdelenmesi. *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 3(1) , 47-59.

Eyink, H. ve Heck, B. (2018). White Paper: Green Spaces in the City. Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Building and Nuclear Safety (BMUB) Division SW I 7, Germany.

Gallion, A.B. and Eisner, S. (Eds.) (1984) The Urban Pattern: City Planning and Design, CBS Publishers, Delhi.

Gold, S., M. (1977). Planing Neighborhoo Parks For Use, Athens Center of Ekistics, 43 (255), 84-86.

Google Earth, (2022).

Gómez F, Jabaloyes J, Montero L, De Vicente V, Valcuende M. (2011). “Green Areas, The Most Significant Indicator Of The Sustainability Of Cities: Research On Their Utility For Urban Planning.” *Journal Of Urban Planning And Development*, 137(3), 311–328.

Gül, A., Küçük, V. (2001). Kentsel Açık-Yeşil Alanların Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, A(2), 27-48.

Hepcan, Ş., Kaplan, A., Küçükerbaş E. ve Özkan, B., (2001), Kemalpaşa (İzmir) Kentsel Dış Mekânlarının Yeterliliği, *Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 38 (2-3):143-150.

Hutchison, R. 1994. Women and the elderly in Chicago's public parks. *Leisure Sciences*, 16(4), 229-247.

İklim Değişikliği, Doğal Kaynaklar, Ekolojik Denge, Enerji Verimliliği Komisyon Raporu. (2009). Ankara: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

İmar Kanunu (1985, 3 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 18749). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3194.pdf>

Kaczynski, A. T., Besenyi, G. M., Wilhelm Stanis, S. A., Koohsari, M. J., Oestman, K. B., Bergstrom, R., Reis, R. S. (2014). Are park proximity and park features related to park use and park-based physical activity among adults? Variations by multiple socio-demographic characteristics. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 11, 146-160.

Kandemir, R., V. (2010). Kamusal alan içerisinde mahalle parkları ve bir mahalle parkı tasarım rehberi düşüncesi. MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı, İstanbul.

Kaştaş Uzun, İ. (2016). Differences In The Uses And Needs Of Neighborhood Parks: A Case Study About Female Park Users In Balçova (İzmir, Turkey). *Doktora Tezi*. İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir Planlama Anabilim Dalı, İzmir.

Keleş Eriçok, A. 2014. Bursa Tarihi Ticaret Merkezinde 16. Yüzyıldan Günümüze Ticari Fonksiyonların Değişimi. *Planlama Dergisi*, 24(3): 173-181.

Keleş, R. (1998). Kentbilim Terimleri Sözlüğü, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.

Kentsel Dönüşüm Konut ve Arsa Politikaları Komisyon Raporu. (2009). Ankara: T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı.

Kentsel Tasarım Rehberleri/Araştırma ve Tanımlama. (2016). Ankara: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.

Kira. (2022). Ankara, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü. Erişim adresi: <https://webdosya.csb.gov.tr/db/milliemlak/dokumanlar/kira-63273-20220603141301.pdf>

Korkut, A., Kiper, T. 2017. Kentsel Peyzaj Tasarımda Ekolojik Yaklaşımlar. *Artium Dergisi*, 5(1), 14-26.

Kuter N., (2007), Çankırı Kenti Açık ve Yeşil Alan Varlığı İçinde Tarihi Kent Merkezinin Kentsel Peyzaj Tasarımı Açısından Değerlendirilmesi, *Doktora Tezi*, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.

Loukaitou-Sideris, A., Levy-Storms, L., Brozen, M. (2014). Placemaking for an Aging Population: Guidelines for Senior-Friendly Parks. UCLA Complete Streets Initiative. London: Luskin School of Public Affairs. Lewis Center for Regional Policy Studies.

Malek, N., A., Mariapan, M., Shariff, M., K., M. (2009). The Making of a Quality Neighbourhood Park: A Path Model Approach, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 49(2012), 202-214.

Marcus, C., C. (1997). *People Places, Design Guidelines for Urban Open Space*. John Wiley&Sons Inc., Kanada.

Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği (2014, 14 Haziran). Resmi Gazete (Sayı: 29030). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/06/20140614-2.htm>

Meenakshi, S. (2011). Neighborhood Unit and its Conceptualization in the Contemporary Urban Context. *Institute of Town Planners India Journal*, 8(3): 81 – 87.

Mills, A. (2007). Gender and mahalle (neighborhood) space in İstanbul. *Gender, Place, Gender, Place Culture: A Journal of Feminist Geography*, (3), 335-354.

Mintzer, M. (2017). *Growing Up Boulder's Teen-Friendly Parks Report*. Boulder: Growing Up Boulder.

Mumford, T. Champion, M. (2007). The Leadership Skills Strataplex: Leadership Skill Requirements Across Organizational Levels. *Leadership Quarterly*, 18, 154-166.

Nasuh, D. (1993). Kent Parklarının Nitelikleri Ve Ankara Örneğinde İrdelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Nilüfer Belediyesi, (2022).

Nilüfer Belediye Başkanlığı Park ve Bahçeler Müdürlüğü Çalışma Yönetmeliği, (2022). Erişim adresi: https://www.nilufer.bel.tr/i/mudurlukler/%C3%87ALI%C5%9EMA%20Y%C3%96NETMELI%C4%B0KLER%C4%B0/PARKVEBAHCELER_C.Y.pdf)

Nilüfer Belediyesi 2022-2024 Stratejik Planı (2022). Erişim Adresi: <https://www.nilufer.bel.tr/i/pdf/83.pdf>)

Nirun, N. (1991). *Sistemantik Sosyoloji Yönünden Sosyal Dinamik Bünye Analizi*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.

Oğuz, D. (1998). Kent Parkı Kavramı Yönünden Ankara Kent Parklarının Kullanım Olgusu Üzerinde Bir Araştırma. *Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Önder, S. (1997). Konya Kenti Açık Ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma. *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

On Birinci Kalkınma Planı. (2010). Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.

Önder, S. ve Polat, A. (2012). Kentsel Açık-Yeşil Alanların Kent Yaşamındaki Yeri Ve Önemi. *Kentsel Peyzaj Alanlarının Oluşumu ve Bakım Esasları Semineri*, Konya.

Özkır, A., (2007). Kent Parkları Yönetim Modelinin Geliştirilmesi, *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Öztürk, S., Özdemir, Z. (2013). Kentsel Açık Ve Yeşil Alanların Yaşam Kalitesine Etkisi “Kastamonu Örneği”. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 13(1), 109-116.

Öztürk, S., Bozdoğan, E. (2014). Determination Of The Perceived Quality Of Urban Life İn New And Traditional Housing Textures. *Fresenius Environmental Bulletin*, 23(10), 2415-2421.

Özyaba, M. ve Aydın Türk, Y. (2004). Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı, Akademi Kitabevi, Trabzon.

Pamay, B. (1978). Kentsel Peyzaj Planlaması. İ.Ü. Yayın No: 2487, S: 95, Çağlayan Basımevi, İstanbul.

Parlak, B., (2018). Sürdürülebilir Kalkınma ve Kentli Hakları Perspektifinden Kent Kültürü Ve Kent Kimliğinin Dönüşümü: Bir Proje Örneği. *TESAM Akademi Dergisi*, Özel Sayı, 11-48.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği (2017, 3 Temmuz). Resmi Gazete (Sayı: 30113). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23722&MevzuatTur=7&MevzuatTip=5>

Polat, A. T. (2001). Kent Parkı Kavramı ve Konya İçin Örnek Bir Çalışma. *Yüksek Lisans Tezi*. Selçuk Üniversitesi, Konya.

Richter, G., 1981, Formen und Funktionen des Stadtgrüns. In; Richter, G.(ed) Handbuch Stadtgrün-Landschaftsarchitektur im städtischen Freiraum, BLU Verlagsgesellschaft.

Sayan Atanur, G., Ersöz, N., D. (2020) Kavramsal Gelişim Süreçleri Ve Tasarım Bileşenleri Bağlamında Kent Parkları. *Ağaç ve Orman Dergisi*, 1(1), 66-71.

Seeland, K., Nicole, S. (2006). Public green space and disabled users. *Urban Forestry and Urban Greening*, 5(1), 29-34.

Topal, A. K., (2004). Kavramsal Olarak Kent Nedir Ve Türkiye’de Kent Neresidir?. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 6(1), 276-294.

Türkoğlu, H. ve Kısar Koramaz, E. (2012). Yaşam Kalitesi ve Kentsel Yeşil Alanlar. M. Ersoy (Ed.), *Kentsel Planlama (Ansiklopedik Sözlük)* S. 474–475. İstanbul: Ninova Yayıncılık.

Ünlü, T. (2006). “Kentsel Mekânda Değişimin Yönetilmesi (1)”, METU JFA Dergisi 2006/2, C.1, Sayı 23: 63-92.

Whitten, M. (2019). Blame It On Austerity? Examining The İmpetus Behind London’s Changing Green Space Governance. *People, Place And Policy*, 12(3), 204-224.

Von Kursell, A., A. (1997). Replanning Urban Parks. Unpublished Masters of Urban and Rural Planning Thesis, Technical University of Nova Scotia, Halifax, Nova Scotia, Canada.

Yağcı, B.S., (2006). Adana kuzey-doğu kentsel gelişme alanında açık ve yeşil alanların irdelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Adana.

Yeşil Mütabakat Eylem Planı. (2022). Erişim adresi: <https://ticaret.gov.tr/data/643ffd6a13b8767b208ca8e4/YMEP%202022%20Faaliyet%20Raporu.pdf>

Yıldızcı, A.C., (1982). Kentsel Yeşil Alan Planlaması ve İstanbul Örneği, *Doçentlik Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yuen, B. (1996). Creating The Garden City: The Singapore Experience, *Urban Studies*, (33), 955-970.

Yücesu, Ö., Korkut, A. (Eds.). (2017). Kırklareli Kent Merkezinin Açık Ve Yeşil Alanların Analizi Ve Bir Sistem Önerisi. *Artium Dergisi*, 5(2), 22-37.

Zhang, T., Gobster, P. H. (1998). Leisure preferences and open space needs in an urban Chinese American community. *Journal of Architectural and Planning Research*, 15(4), 338-355.

EKLER

EK 1. Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği Ek-2 Tablo

Çizelge 1. Nüfus Gruplarında Asgari Sosyal Ve Teknik Altyapı Alanlarına İlişkin Standartlar ve Asgari Alan Büyüklükleri Tablosu

EK-2 TABLO		FARKLI NÜFUS GRUPLARINDA ASGARİ SOSYAL VE TEKNİK ALTYAPI ALANLARINA İLİŞKİN STANDARTLAR VE ASGARİ ALAN BÜYÜKLÜKLERİ TABLOSU							
NÜFUS GRUPLARI		0-75.000		75.001 - 150.000		150.001 - 500.000		501.000 +	
		m ² /kişi	Asgari Birim Alan (m ²)	m ² /kişi	Asgari Birim Alan (m ²)	m ² /kişi	Asgari Birim Alan (m ²)	m ² /kişi	Asgari Birim Alan (m ²)
ALTYAPI ALANLARI									
EĞİTİM TESİSLERİ ALANI	Anaokulu	0,50	1.500 - 3.000	0,50	1.500 - 3.000	0,60	1.500 - 3.000	0,60	2.000 - 4.000
	İlkokul	2,00	5.000 - 8.000	2,00	5.000 - 8.000	2,00	5.000 - 8.000	2,00	5.000 - 8.000
	Ortaokul	2,00	6.000 - 10.000	2,00	6.000 - 10.000	2,00	6.000 - 10.000	2,00	6.000 - 10.000
	Gündüzlü Lise		6.000 - 10.000		6.000 - 10.000		6.000 - 10.000		6.000 - 10.000
	Yatılı Lise		10.000 - 15.000		10.000 - 15.000		10.000 - 15.000		10.000 - 15.000
	Endüstri Meslek Lisesi, Çok Programlı Lise	2,00	10.000 - 25.000	2,00	10.000 - 25.000	2,00	10.000 - 25.000	2,00	10.000 - 25.000
	Özel Eğitim, Rehabilitasyon ve Rehberlik Merkezleri		2.000 - 4.000		2.000 - 4.000		2.000 - 4.000		2.000 - 4.000
	Halk Eğitim Merkezi Olgunlaşma Enstitüsü		3.000 - 5.000		3.000 - 5.000		3.000 - 5.000		3.000 - 5.000
	Çocuk Bahçesi								
	Park								
AÇIK VE YEŞİL ALANLAR	Meydan								
	Semt Spor Alanı	10,00		10,00		10,00		10,00	
	Botanik Parkı								
	Mesire Yeri								
	Rekreasyon								
	Hayvanat Bahçesi								
	Kent Ormanı								
	Ağaçlandırılacak Alan	5,00		5,00		5,00		5,00	
	Fuar, Panayır ve Festival Alanı								
	Hipodrom								
SAĞLIK TESİSLERİ ALANI									
	Aile Sağlık Merkezi	1,50	750 - 2.000	1,50	750 - 2.000	1,50	750 - 2.000	1,50	750 - 2.000

	Basamak Sağlık Tesisleri		3.000		3.000		3.000		3.000
	Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi		Ünit başına (110) m ²		Ünit başına (110) m ²		Ünit başına (110) m ²		Ünit başına (110) m ²
	Doğum ve Çocuk Bakım Evleri								
	Devlet Hastaneleri								
	İhtisas/Eğitim ve Araştırma Hastaneleri		Yatak başına (130) m ²		Yatak başına (130) m ²		Yatak başına (130) m ²		Yatak başına (130) m ²
	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastaneleri								
	Sağlık Kampüsleri		Yatak başına (220) m ²		Yatak başına (220) m ²		Yatak başına (220) m ²		Yatak başına (220) m ²
SOSYAL VE KÜLTÜREL TESİSLERİ ALANI		0,75		1,00		1,25		1,50	
İBADET YERİ	Küçük ibadet yeri		1.000		1.000		1.000		1.000
	Orta ibadet yeri	0,50	2.500	0,50	2.500	0,75	2.500	0,75	2.500
	Büyük ibadet yeri ve külliyesi		10.000		10.000		15.000		15.000
TEKNİK ALTYAPI (Yol ve Otopark hariç)		1,00		1,25		1,50		2,00	

EK 2. Park Değerlendirme Föyleri

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

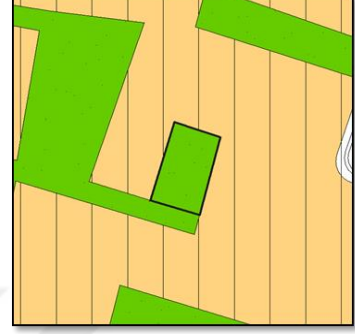
KONAK MAHALLESİ BEGONYA PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

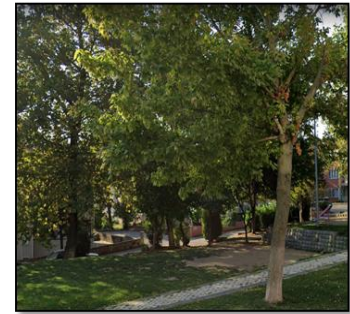
Büyükölçü (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1150	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
	İşlev Alanları	Çardak/Kamelya	✗
		Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
Park İçi Patikalar		✓	
Sınırlı Araç Park Yeri		✗	
Konutlara Yakınlık		✓	

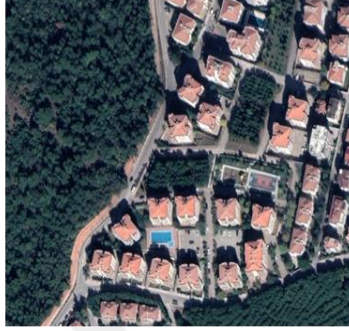
1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

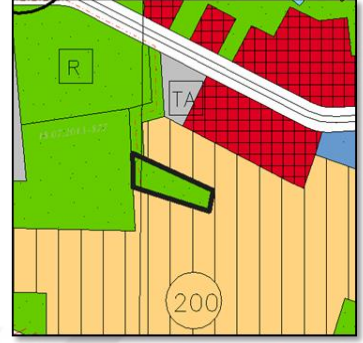
KONAK MAHALLESİ CEYLAN PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

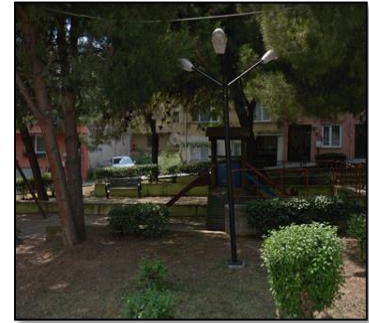
Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	980	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ GÜL PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

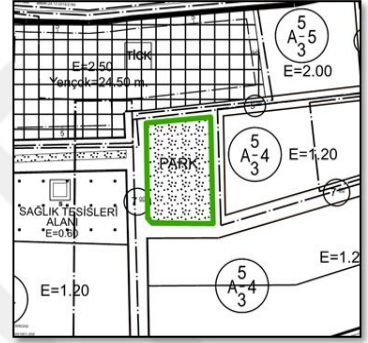
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

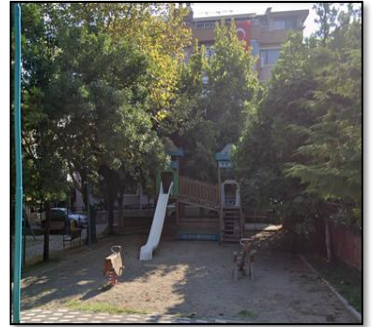
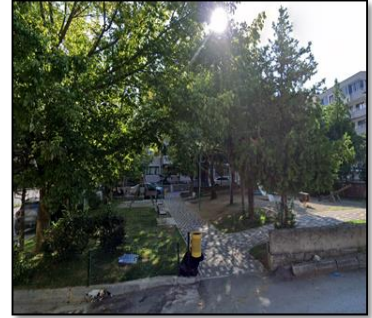
Boyutluk (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	830	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✗
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓		
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

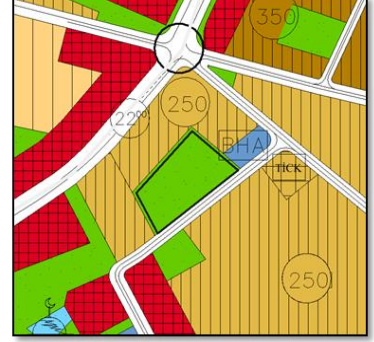
KONAK MAHALLESİ KONAK PARKI ve KOŞU YOLU

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklük (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	4940	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	×
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
		Park	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
		Gölet	×
		Lagün	×
		Havuz	×
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✓
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✓
		Evcil Hayvan Alanı	×
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	×
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
		Sınırlı Araç Park Yeri	×
		Konutlara Yakınlık	✓

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

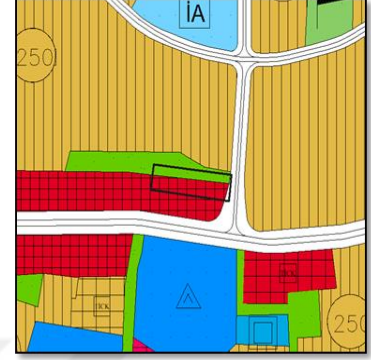
KONAK MAHALLESİ ŞEHİT PİLOT TEĞMEN RAFET ÖZSOY PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

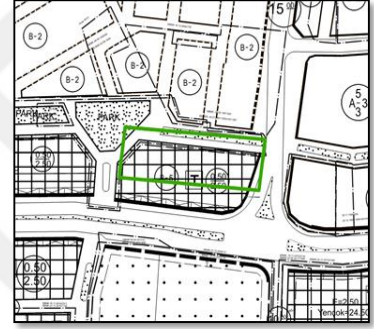
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

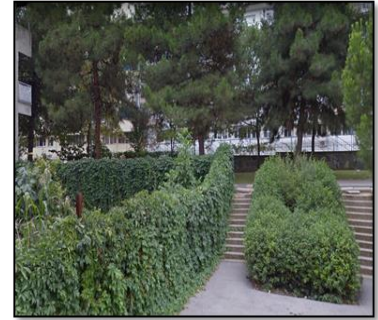
Büyükölçü (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	2990	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✗
	İşlev Alanları	Çardak/Kamelya	✗
		Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✗
	Erişilebilirlik	Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
		Sınırlı Araç Park Yeri	✗
Konutlara Yakınlık		✓	

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ ATA PARK

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

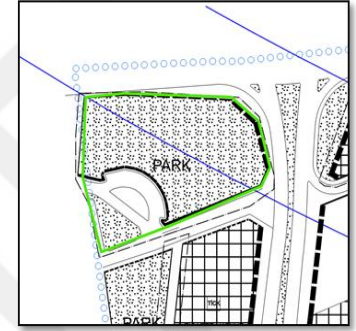
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölç (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	6500	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		✓	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
	Park İçi Patikalar		✓
Sınırlı Araç Park Yeri	×		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

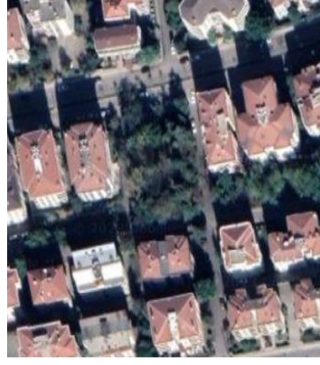
Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

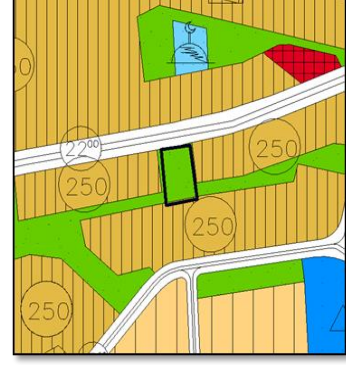
KONAK MAHALLESİ YONCA PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

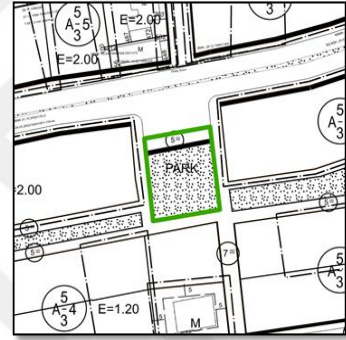
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1390	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✗
		Bank	✗
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✗
	İşlev Alanları	Çardak/Kamelya	✗
		Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
	Park İçi Patikalar		✗
	Sınırlı Araç Park Yeri		✗
Konutlara Yakınlık	✓		

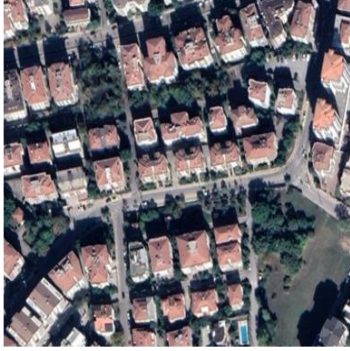
1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

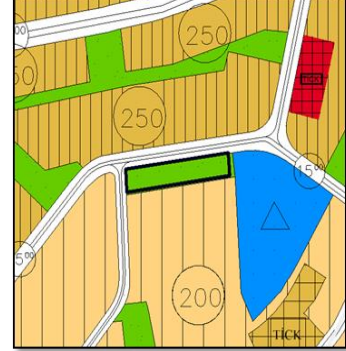
KONAK MAHALLESİ NERGİS PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

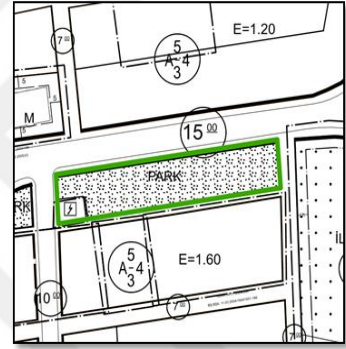
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölç (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1810	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum	
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓	
		Çalı	✓	
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓	
		Çiçekler	✓	
	Manzara	Dağ	✗	
		Orman	✗	
		Deniz/Göl	✗	
		Park	✗	
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓	
	Su Alanları	Çeşme	✗	
Gölet		✗		
Lagün		✗		
Havuz		✗		
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓	
		Bank	✓	
		Yönlendirme Levhaları	✓	
		Çöp Kutusu	✓	
		Çardak/Kamelya	✗	
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓	
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓	
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗	
		Spor Alanı	✓	
		Çay Bahçesi	✗	
		Evcil Hayvan Alanı	✗	
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
			Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓	
	Park İçi Patikalar		✓	
	Sınırlı Araç Park Yeri		✗	
	Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ BAĞIŞ PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

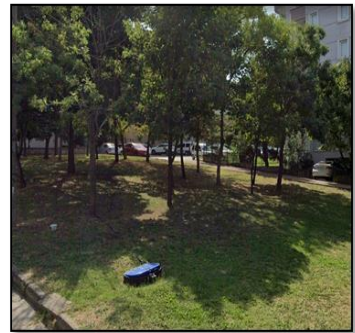
Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1950	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Ozellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum	
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓	
		Çalı	✓	
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓	
		Çiçekler	✓	
	Manzara	Dağ	✗	
		Orman	✗	
		Deniz/Göl	✗	
		Park	✗	
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓	
	Su Alanları	Çeşme	✗	
Gölet		✗		
Lagün		✗		
Havuz		✗		
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓	
		Bank	✓	
		Yönlendirme Levhaları	✗	
		Çöp Kutusu	✓	
		Çardak/Kamelya	✗	
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓	
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓	
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗	
		Spor Alanı	✗	
		Çay Bahçesi	✗	
		Evcil Hayvan Alanı	✗	
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
			Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓	
	Park İç Patikalar		✓	
Sınırlı Araç Park Yeri	✗			
Konutlara Yakınlık	✓			

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

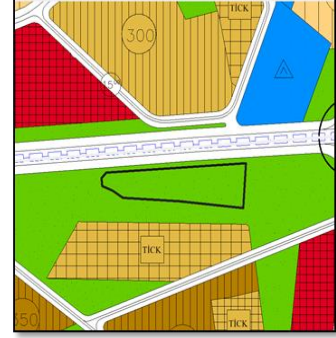
KONAK MAHALLESİ NİLÜFER PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

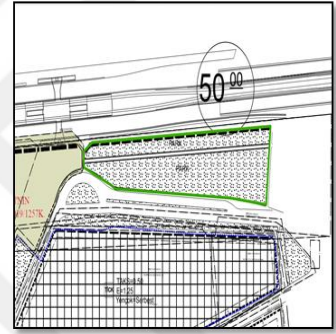
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

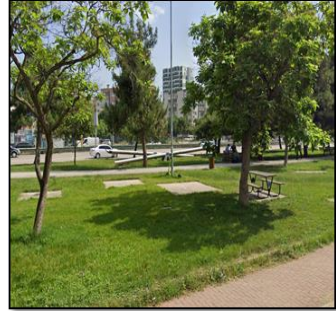
Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	7792	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
		Gölet	✗
		Lagün	✗
		Havuz	✗
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✓
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✓
		Evcil Hayvan Alanı	✗
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
		Sınırlı Araç Park Yeri	✗
		Konutlara Yakınlık	✓

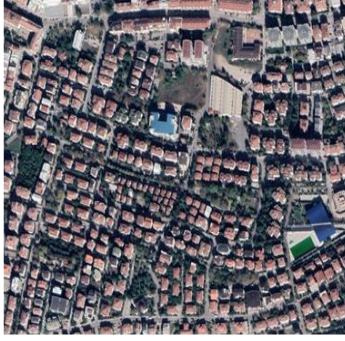
1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ TEĞMEN SAİM TUNA KOŞU YOLU

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

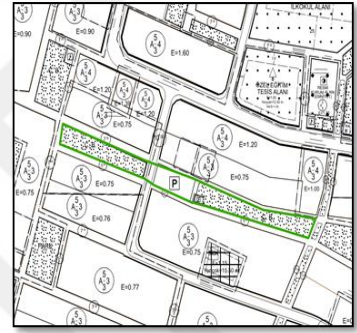
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	3580	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz /Göl	✗
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

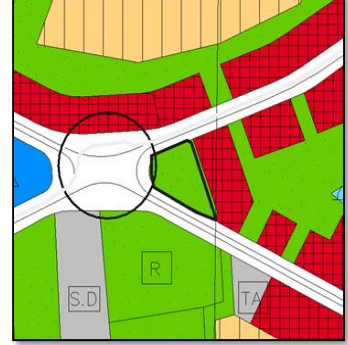
KONAK MAHALLESİ KIRÇIÇEĞİ PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	2850	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	×
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
		Park	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		×	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	×
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	×
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
	Park İçi Patikalar		✓
Sınırlı Araç Park Yeri	×		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

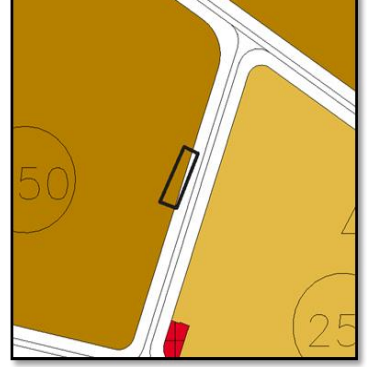
KONAK MAHALLESİ SÖĞÜT PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

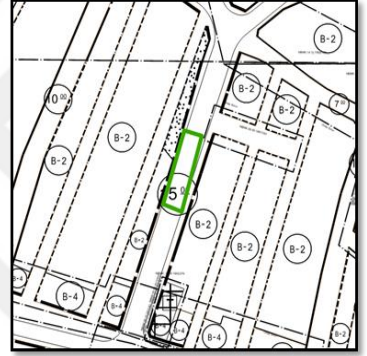
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m²/kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	640	500 m	500 m	8-12 m²/kişi	3,9 m²/kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
	Erişilebilirlik	Evcil Hayvan Alanı	✗
		Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓	
Park İçi Patikalar		✓	
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

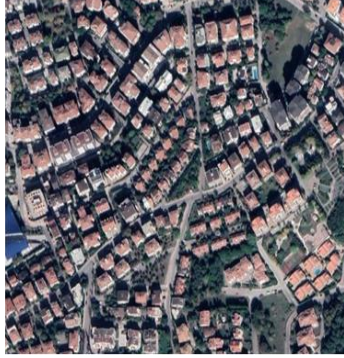
1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ KONAK DİNLENME PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

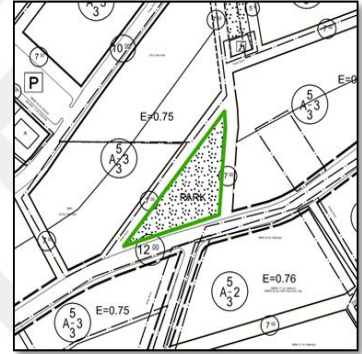
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

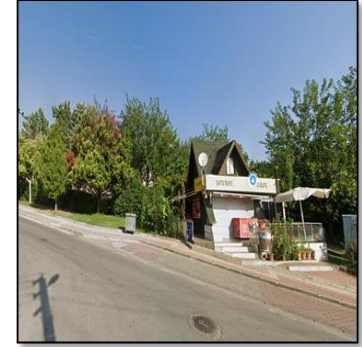
Büyükölçülük (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1340	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
		Gölet	×
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
	İşlev Alanları	Çardak/Kamelya	×
		Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	✓
		Evcil Hayvan Alanı	×
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
		Sınırlı Araç Park Yeri	×
		Konutlara Yakınlık	✓

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

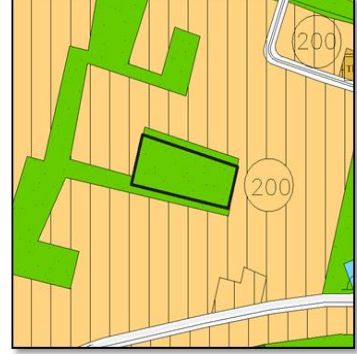
KONAK MAHALLESİ AÇELYA PARKI ve KOŞU YOLU

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

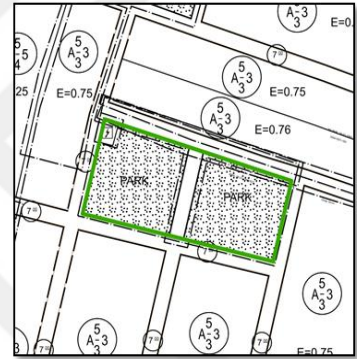
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m²/kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	2990	500 m	500 m	8-12 m²/kişi	3,9 m²/kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum	
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓	
		Çalı	✓	
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓	
		Çiçekler	✓	
	Manzara	Dağ	×	
		Orman	×	
		Deniz/Göl	×	
		Park	×	
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓	
	Su Alanları	Çeşme	×	
Gölet		×		
Lagün		×		
Havuz		×		
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓	
		Bank	✓	
		Yönlendirme Levhaları	×	
		Çöp Kutusu	✓	
		Çardak/Kamelya	×	
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	×	
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	×	
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×	
		Spor Alanı	✓	
		Çay Bahçesi	×	
		Evcil Hayvan Alanı	×	
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
			Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓	
Park İçi Patikalar	✓			
Sınırlı Araç Park Yeri	×			
Konutlara Yakınlık	✓			

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

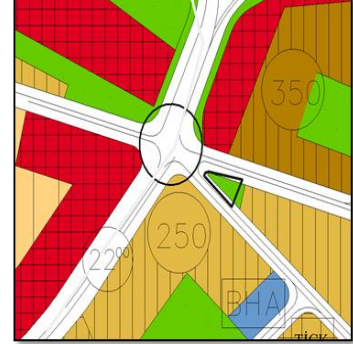
KONAK MAHALLESİ YILDIRIM DİNLENME PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

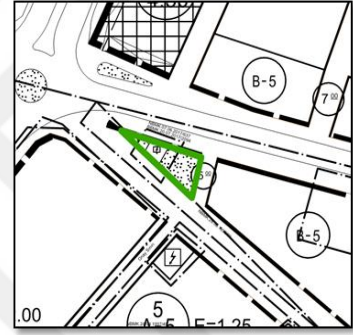
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

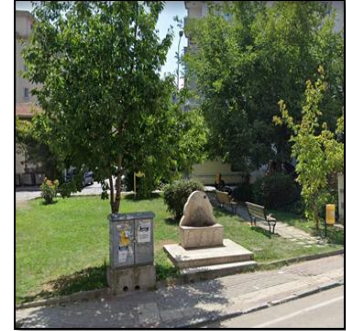
Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	370	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	×
		Orman	×
		Deniz /Göl	×
		Park	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		×	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✓
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	×
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	×
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayırımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantısı		✓
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	×		
Konutlara Yakınlık	✓		

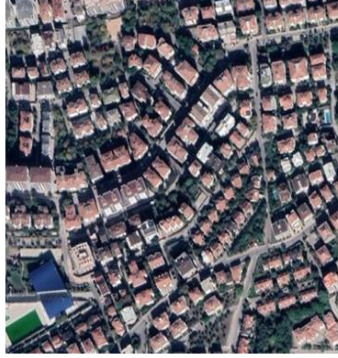
1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

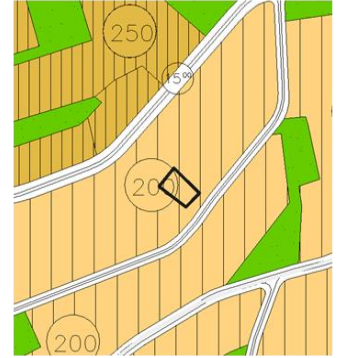
KONAK MAHALLESİ ERGUVAN PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

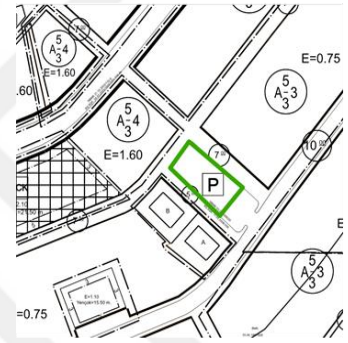
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölç (m²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m²/kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	870	500 m	500 m	8-12 m²/kişi	3,9 m²/kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	×
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
		Park	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Gölet	×
		Lagün	×
		Havuz	×
		Aydınlatma	✓
	İşlev Alanları	Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	Erişilebilirlik	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
		Sınırlı Araç Park Yeri	×
		Konutlara Yakınlık	✓

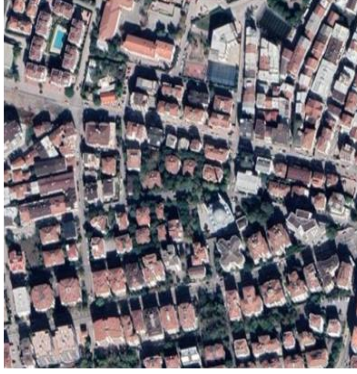

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

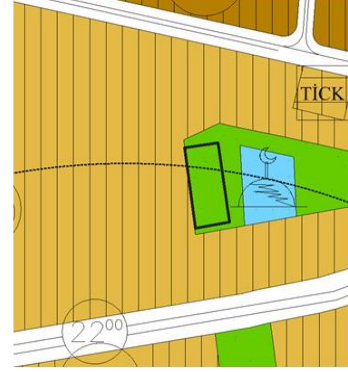
PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

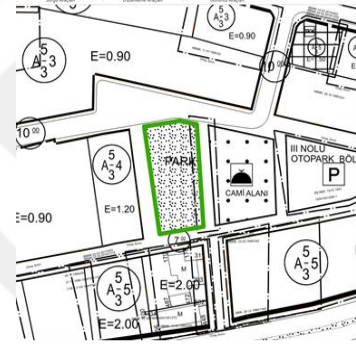
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1550	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
	Erişilebilirlik	Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
Sınırlı Araç Park Yeri		✗	
Konutlara Yakınlık		✓	

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

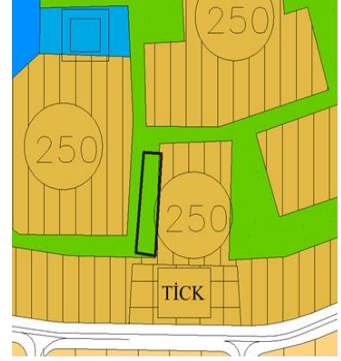
KONAK MAHALLESİ MUTLU DİNLENME PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

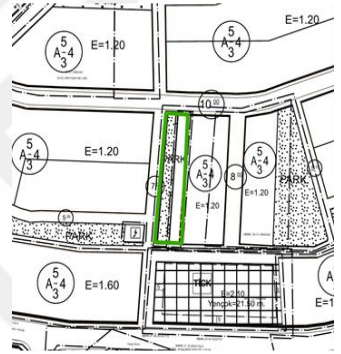
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	800	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

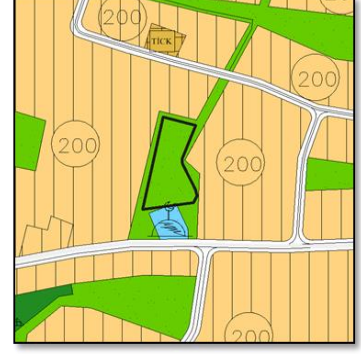
KONAK MAHALLESİ DAYANIŞMA PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

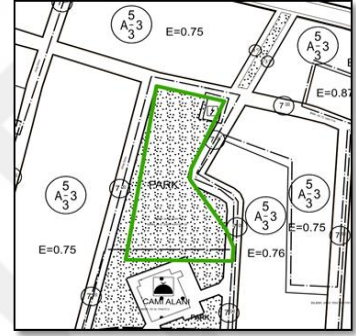
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

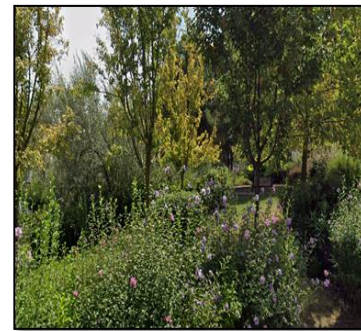
Büyükölçülük (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	5950	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3.9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✓
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

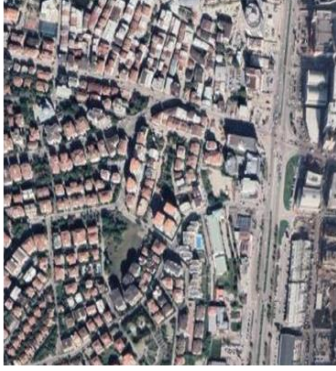

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

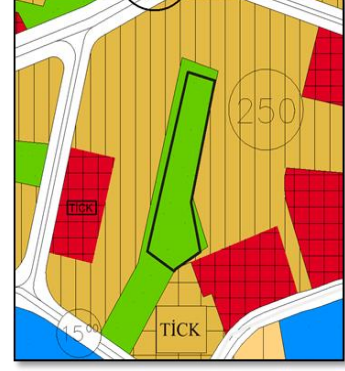
PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	2510	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
	İşlev Alanları	Çardak/Kamelya	✗
		Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
	Erişilebilirlik	Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
Park İçi Patikalar		✓	
Sınırlı Araç Park Yeri		✗	
Konutlara Yakınlık		✓	

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ GÖZDE DİNLENME PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

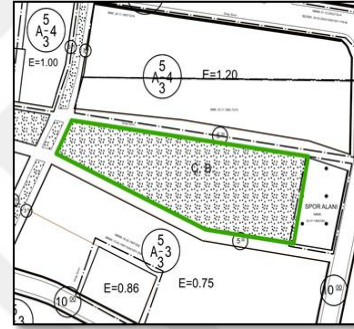
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

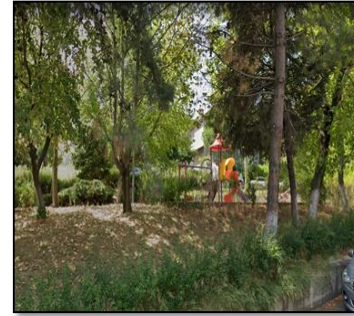
Büyükölç (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	5000	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	×
		Deniz /Göl	×
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		×	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✓
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
	Park İçi Patikalar		✓
Sınırlı Araç Park Yeri	×		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ SEDİR PARKI ve KOŞU YOLU

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1900	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
		Park	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		×	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓	
Park İçi Patikalar		✓	
Sınırlı Araç Park Yeri		×	
Konutlara Yakınlık		✓	

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

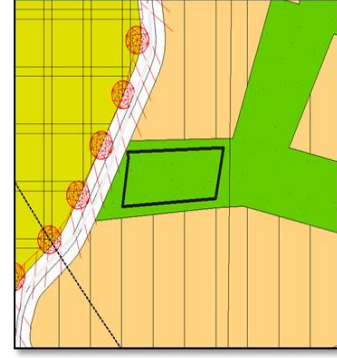
KONAK MAHALLESİ GÜRGEN PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	2250	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	×
		Deniz /Göl	×
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		×	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	×		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

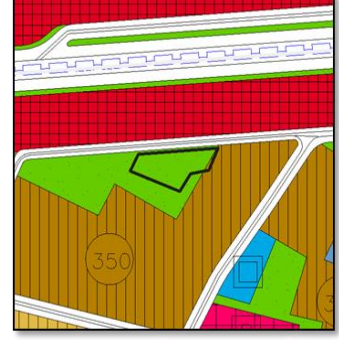
KONAK MAHALLESİ ÇİTLENBİK PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölç (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	2950	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	×
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
		Park	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		×	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
	Park İçi Patikalar		✓
Sınırlı Araç Park Yeri	×		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ KAKTÜS PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

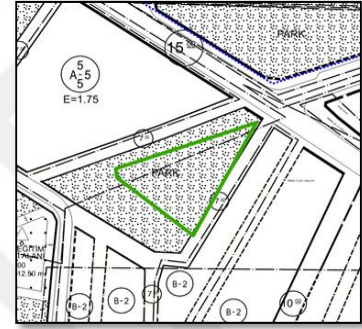
1/5000 ölçekli NIP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

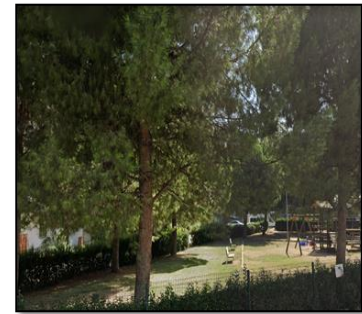
Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	3400	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz /Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak /Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantısı		✓
	Park İçi Patikalar		✓
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

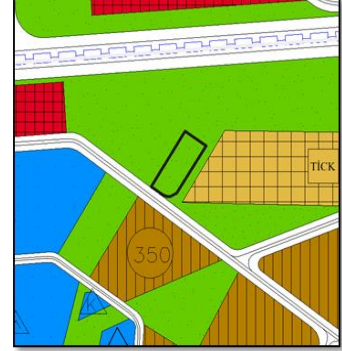
KONAK MAHALLESİ ERGÜNKENT-1 PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

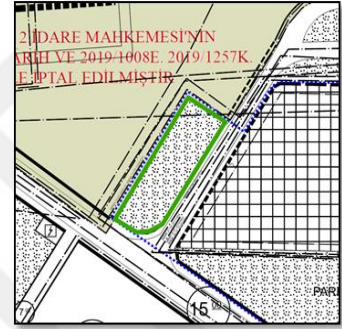
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölç (m²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m²/kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	4395	500 m	500 m	8-12 m²/kişi	3,9 m²/kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
	Park	✗	
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✗
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓		
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ ERGÜNKENT-2 PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

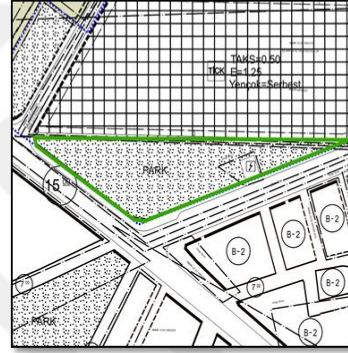
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	4395	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	×
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
		Park	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		×	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
Yaya-Taşıt Ayrımı		✓	
Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓	
Park İçi Patikalar		✓	
Sınırlı Araç Park Yeri		×	
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

KONAK MAHALLESİ NİLÜFER BELEDİYESİ DİNLENME VE ÇOCUK OYUN PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölçülük (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	9511	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,9 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum	
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓	
		Çalı	✓	
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓	
		Çiçekler	✓	
	Manzara	Dağ	✓	
		Orman	×	
		Deniz/Göl	×	
		Park	✓	
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓	
	Su Alanları	Çeşme	×	
Gölet		×		
Lagün		×		
Havuz		×		
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓	
		Bank	✓	
		Yönlendirme Levhaları	×	
		Çöp Kutusu	✓	
		Çardak/Kamelya	×	
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓	
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓	
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×	
		Spor Alanı	✓	
		Çay Bahçesi	×	
		Evci Hayvan Alanı	×	
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	×
			Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓	
Park İçi Patikalar	✓			
Sınırlı Araç Park Yeri	×			
Konutlara Yakınlık	✓			

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

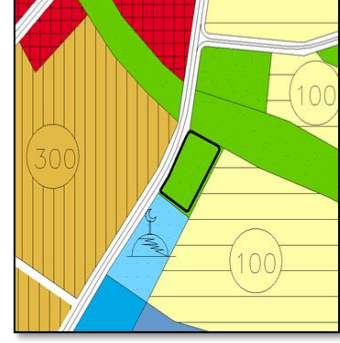
ODUNLUK MAHALLESİ ODUNLUK PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölç (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1870	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,1 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz /Göl	✗
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✗
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓		
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

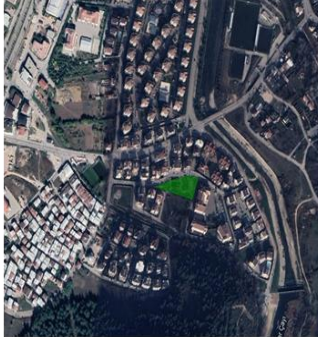
1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

ODUNLUK MAHALLESİ NURİ NİHAT ASLANOBA ENGELSİZ PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

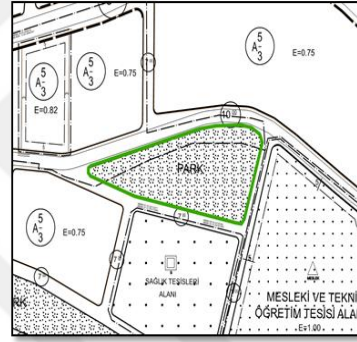
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyüklik (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	4300	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,1 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
		Gölet	✗
		Lagün	✗
		Havuz	✗
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
	İşlev Alanları	Çardak/Kamelya	✓
		Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
	Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması	✓
		Yaya-Taşıt Ayrımı	✓
		Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓
		Park İçi Patikalar	✓
		Sınırlı Araç Park Yeri	✗
		Konutlara Yakınlık	✓

1/1000 ölçekli UIP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

ODUNLUK MAHALLESİ AZELYA PARKI ve KOŞU YOLU

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

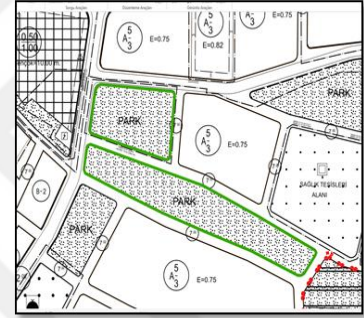
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölçü (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	7300	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,1 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya Taşıt Ayrımı		✓
Diğer Mahallelerle Bağlantı	✓		
Park İçerikler	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

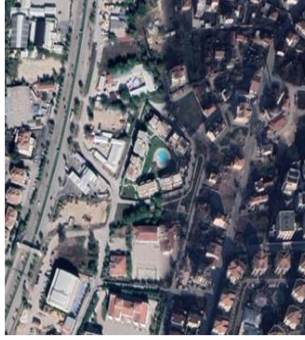
1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

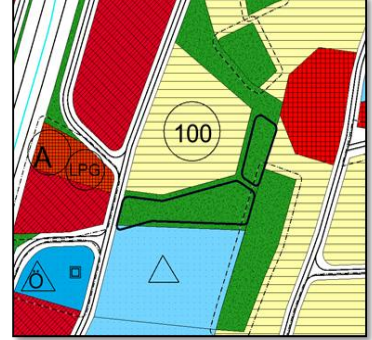
ODUNLUK MAHALLESİ KAYIN PARKI ve KOŞU YOLU

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölçü (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	7400	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,1 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✓
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✗
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
Park İçi Patikalar	✓		
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

ODUNLUK MAHALLESİ MİNYATÜRK PARK

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

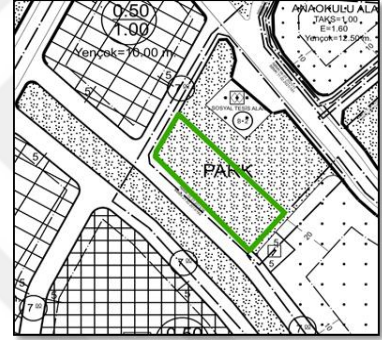
1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölçü (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	1500	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	3,1 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Özellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✓
		Orman	×
		Deniz/Göl	×
		Park	×
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	×
Gölet		×	
Lagün		×	
Havuz		×	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	×
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	×
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	×
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	×
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	×
		Spor Alanı	×
		Çay Bahçesi	×
		Evcil Hayvan Alanı	×
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
	Park İçi Patikalar		✓
Sınırlı Araç Park Yeri	×		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları

PARK DEĞERLENDİRME FÖYÜ

ÖZLÜCE MAHALLESİ İNESİ PARKI

Uydu Görüntüsü

Uydu Görüntüsü

1/5000 ölçekli NİP Durumu

KENTSEL YEŞİL ALAN SİSTEMİ İÇİNDE MAHALLE PARKI STANDARTLARI

Büyükölç (m ²)		Hizmet Alanı Yarıçapı (m)		Kişi Başına Düşen Park Miktarı (m ² /kişi)	
Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut	Referans Değeri	Mevcut
20000-40000	8625	500 m	500 m	8-12 m ² /kişi	2,4 m ² /kişi

MAHALLE ÜNİTESİ İÇİNDE MAHALLE PARKI TASARIMINA DAİR KRİTERLER

Ozellikler	Kriter	Gösterge	Mevcut Durum
Doğal Özellikler	Bitki Çeşitliliği	Ağaç	✓
		Çalı	✓
		Yeşil ve yapraklı bitkiler	✓
		Çiçekler	✓
	Manzara	Dağ	✗
		Orman	✗
		Deniz/Göl	✗
		Park	✗
	Pasif Yeşil Alan	Çim Alanlar	✓
	Su Alanları	Çeşme	✗
Gölet		✗	
Lagün		✗	
Havuz		✗	
Yapılı Çevre Özellikleri	Kent Mobilyaları	Aydınlatma	✓
		Bank	✓
		Yönlendirme Levhaları	✗
		Çöp Kutusu	✓
		Çardak/Kamelya	✓
	İşlev Alanları	Farklı Yaş Gruplarına Yönelik Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunduğu Oyun Alanları	✓
		Hazır Oyun Ekipmanlarının Bulunmadığı Yaratıcı Oyun Alanları	✗
		Spor Alanı	✓
		Çay Bahçesi	✗
		Evcil Hayvan Alanı	✗
		Erişilebilirlik	Çevresinde Fiziksel Sınır Bulunmaması
	Yaya-Taşıt Ayrımı		✓
	Diğer Mahallelerle Bağlantı		✓
	Park İçi Patikalar		✓
Sınırlı Araç Park Yeri	✗		
Konutlara Yakınlık	✓		

1/1000 ölçekli UİP Durumu

Park Fotoğrafları